EPOCA GLORIÓSĂ

A LUI

MICHAI VITEAZUL,

POEMĂ ISTORICĂ ÎN VERSURĬ

DE

Alessandru Pelimon

BUCURESCI

TIPOGRAFIA NATIONALĔ STRADA GERMANĂ Nr. 2.

1867.

www.dacoromanica.ro

Câte essemplare nu vor purta subsemnătura mea le voiŭ considera ca contra-făcute.

www.dacoromanica.ro

CĂTRE LECTORI

Avuseiŭ ideea de scrie în versurĭ câteva fapte memorabile din Viaţa luĭ Michaĭ Viteazul, eroul Românilor din secului XVI, pe care le am întitulat precum se arată.

Scopul nu 'mĭ a fost d'a face o epopee omerică; aceasta va fi reservată vre uneĭ somităţĭ în litere; dar am căutat a presinta publiculuĭ o poemă originalĕ în versurĭ, în care m'am servit cu o limbă de tot populară, conservând şi chiar ritmul poesiilor d'asemenea.

Lebăda când vede terminul eĭ cântă. — Acest cântecŭ este profeticŭ precum e visiunea celor cari se despartŭ de viaţă, saŭ ca uă confesiune la ora din urmă.

Tăcerea dar întreruptă, după un lung timp, se aseamĕnă une orĭ cu scăparea gemĕtuluĭ de-

www.dacoromanica.ro

spre trecutŭ, saŭ ca un sunet ce prevestesce viitorul: ca şi mugirea uraganuluĭ maĭ'nainte d'a fi sosit în sînul muntelui.

Asemenea acestora; după un lung timp de tăcere, amĭ căutăt a descrie compatrioţilor meĭ trecutul ţereĭ nóstre, cu tótă strălucirea Fameĭ Române şi detunarea vijeliósă a uneĭ epoce...

M'am întrodus, consultând cronicari şi istoria, în această epocă, al căria tabloŭ ne aminteadă nevoile şi greutăţile cu care ş' ŭ luptat strĕbuni nostri, pentru a garanta ş a conserva această patrie, România, vergună posterităţiĭ şi încununată de laurĭ eroismu uĭ din trecutŭ...

Eroi eĭ, fii patrii nu lăsaŭ armele de c după marĭ succese; numaĭ lor dar datorim viaţa politică şi essistenţa iubiteĭ nóstre ţerĭ

Cată dar a ne iubi patria!.. cată a citi cu plăcere istoria eroismuluĭ Românii, — cată a sanctifica numele bărbaţilor eĭ celebri!

www.dacoromanica.ro

UN DOCUMENTŬ

Sûnt câţi-va anĭ, trimis fiind de guvernŭ cu uă misiune archeologică, d' a cerceta monastirile din districtele Buzeŭ, Rômnicu-sărat, Ialomiţa şi Focşanĭ, merseiŭ a visita şi monastirea Măcsineniĭ, situată lîngă apele Siretuluĭ, între Focşanĭ şi Brăila: una din numerósele fundaţiunĭ a le luĭ Mateĭ Basaraba.

Biserica şi casele acestuĭ sânt stabiliment tocmaĭ se reparaŭ sub egumenia cuviosuluĭ ieromonachŭ Chiprian.

Meşteriĭ surpaŭ têncuiala cea veche din întrul bisericeĭ pentru a o înoi. — În altar eĭ nu intraseră încă.

În cercetările ce făcuiŭ asupra monumentuluĭ, observândul bine de tóte părţile, aflaiŭ la proscomidie, în altarŭ, un pomelnicŭ ctitoral care aprópe era nedescifrabil, de înegrirea şi mucigaiul ce timpul pusese d'asupra muruluĭ.

Curăţind acéstă negreală, am găsit în ordin cronologicŭ, numele a uă serie de Domnĭ, cu Dó-

www.dacoromanica.ro

mnele sóţele lor, din genealogia Basarabă, începênd cu Neagoe V.V. şi terminând cu Meteĭ V.V.

În rôndul acestora este numit şi Michaĭ dinpreună cu Dómna sa.

Câtă bucurie simţiiŭ că cu acéstă ocasiune eşiiŭ din erórea în care mĕ aflasem şi eŭ dinpreună cu maĭ mulţĭ alţĭ, despre numele acesteĭ Dómne, soţia luĭ Michaĭ Viteazul. Ea nu se numea dupe cum o arată istorografiĭ, Flórea, ci Stanca Dómna; aşa este numită în pomelnicul ctitoral aflat la acea mstre., negreşit pus pe pereţiĭ proscomidieĭ din timpul fundări eĭ.

Acésta s'a constatat încă şi prin publicarea unuĭ documentŭ găsit în archivele Statuluĭ.

Pentru óre care autenticitate am inserat aci numitulŭ pomelnicŭ.

Iată de ce mare serviciŭ este conservarea monastirilor si monumentelor din ţéră! Să se conserve dar şi să se reguleḑe là vocaţia lor, cŏc ele înfăţişaḑă istoria şi trecutul patrii nóstre...

Tot asemenea, Românĭ, nu pré vĕ depărtaţĭ şi de datinile cele vechĭ salutariĭ a le Ţereĭ [1]), adu-

[1]) Şi chiar în Regulamentul Organic era unele legiuirĭ ce le putem numi salutariĭ pentru poporŭ, şi pentru ţéră. — Daca instituţiunea pătulelor de reservă, înfiinţate prin tóte satele, essista şi astăḑĭ în realitate, am fi simţit şi maĭ mult în ani acestia bine facerea uneĭ asemenea legiuirĭ, n'am fi veḑut murind de fóme pênĕ la esterminare districte întregĭ de locuitorĭ...

www.dacoromanica.ro

ceți-vĕ aminte de legile și dreptatea profesată de strĕbuni vostri, cari s'aŭ ilustrat prin inima lor cea mărinimósă, cât și prin celebritatea eroismuluĭ lor.

Fundarea monastirilor a fost tot-d'auna ocasionată prin câte una din faptele lor cele distinse; și d'aceea presința lor, ospitalitatea ce aŭ dat călătoruluĭ óspe, era tipul mărinimieĭ ș'al pietățiĭ, imprimat la un loc cu numele pré fericiților seĭ fundatorĭ....

Monumentul dar și instituțiunea trebuescŭ conservate ca uă imagine a istorii patrii.

Am ḑis totul ce privesce prefața, restul îl veți găsi în poema presentă.

www.dacoromanica.ro

POMELNICU CTITORAL DE LA MONASTIREA MÂCSINENIĬ.

Neagoe Voevod.
Despina Dómna.
Teodosie vv.
Radu vv.
Moisi vv.
Vlad vv.
Pĕtrașcu vv.
Alecsandru vv.
Miloș vv.
Petru vv.
Michail vv.
Stanca Dómna.
Necula vv.
Simeon vv.
Marghita Dómna.
Șerban vv.
Elena Dómna

www.dacoromanica.ro

Ioan vv.
Elena Dómna.
Gavriil vv.
Stefan vv.
Radu vv.
Arghira Dómna.
Alecsandru vv.
Ecaterina Dómna.
Matei Basarab vv.
Elena Dómna.
Grigorie vv.

şi cu tot némul lor.

---

www.dacoromanica.ro

Καὶ δέ σοι αὐτῷ Μοῖρα, Θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ
Τείχεϊ ὑπὸ Τρώων ἐυγενέων ἀπολέσθαι.

Homère.

I.

Subt al treile-Alessandru,
Mergea Ţéra spre căḑut;
Umbre marĭ ca Mircĭ şi Radu
Din morminte aŭ vĕḑut...

Datoriĭ pe Ţéră multe, —
Jeafŭ, peire, jéle grea, —
Îĭ făceaŭ străini 'n sulte,
Şi chiar tronul i 'l vindea...

Sclav un poporul care plânge,
Căḑut sclavŭ, de drept lipsit!
Tremura cum n' avea sânge
'N voea Sórteĭ părăsit. —

Musulmanul căşunase
Crudŭ, barbar, ce timpĭ! — ferosŭ,
Câte 'n cer el caŭtase
La Românĭ găsise jos...

www.dacoromanica.ro

Cu masacru şi ruşine
Şi despreţul pentru Vlach, —
Înainte lată-o ţine
'Nchinătorii lui Alach!

Ţéra-uă vită spre junghiere ;
Dreptu, tractaturi nu dura ; —
Înecându amaru, durere,
Tot Românul tremura. —

Duce, merge tivga l'apă,
Dar se sparge 'ncetinel ;
Cel ce grópa altui sapă
Cade 'ntrînsa însuşi el...

Atunci jugul, grea nevoe
Şi ruşinea, suferinţi,
A 'nsuflat uă sântă voe
L' ai Românilor părinţi...

Al Craioveĭ Michaĭ Banul,
Vĕḑénd ţéra-ĭ cum perea,
De durere că tiranul
Alessandru o vindea,

A plecat din Oltenia,
La Sultanu a protesta,
Pentru tótă România
Care 'n jéle una sta.—

www.dacoromanica.ro

Alessandru cum aude, [2])
Gónă i dă de mórtĕ aprins. —
Pe Michaĭ s'aruncă crude
Lanţurĭ, fére: — zace prins...

Sosi ḑiua, — şi 'l condamnă
Ca rebel, ca criminal,
Mórtea sa curênd o 'nsémnă
Pe al Dîmboviţeĭ mal. —

Têrêt Banul la perḑare,
Într'un loc s'a fost oprit,
Să se 'nchine cu 'nfocare
Dumneḑeuluĭ mărit...

Bucurescĭ ca să 'l véḑĕ
Hauia, a alergat. —
Un altar gătit de gróză
Sta şi gôdea înarmat...

Gôdea, omul cel de sânge,
Pe Michaĭ când l' a vĕḑut
Cum era; că ochi 'nfige
Pe el crunt de necreḑut,

Nicĭ cutéḑă să 'l mĕsóre
Cât îĭ fu de uriaşŭ;
Tremurat-a pe picióre
Al seŭ gôde ucigaşŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi securea trântind tare
Din mâinĭ, ḑise spăimântat:
Ca să taie nu e 'n stare
P'un asemenea bărbat...

O! minune! ce minune!
Toţĭ se duseră la Domn...
Si boiărĭĭ umĕr pune
De iertarea astuĭ omŭ. —

Prin purtare-ĭ şi sfârşitul
Alessandruluĭ veni; —
Când de osŭ a dat cuţitul
Însuşĭ Pórta 'l mazili...

Într'un salt obştescŭ boiărĭĭ
Ungŭ la tronŭ pe Ban Michaiŭ;
Român, sciind rana Ţereĭ
Şi'al poporuluĭ greŭ traiŭ...

Se unescŭ a sdrobi rĕul
Prin bărbatul cel alesŭ,
Carĕ a spăimântat calĕul
La supliciu când a mersu...

O! tu sóre al dreptaţiĭ
De lumină dătător!
Şi tu fiiĕ a libertăţiĭ
Pentr'un suferind popor,

www.dacoromanica.ro

Musă! spune măr'nimósă
Cine sûnt aceĭ bărbaţĭ,
Cu o inimă focósă,
Fiĭ aĭ patriĭ devotaţĭ?

Iată nume respectóse
De Românĭ pênĕ la Ban,
Ceĭ ce patria o scóse
De la jugul musulman:

Cel de frunte Manta Banul,
Şi Michalcia de pe Jiĭ,
Banul Udrea, capitanul
Renumit de vitezĭ,

Şi un Vornicu Dumitru
Şi spătar Preda; Crucer
Cu ăĭ fraţĭ şi renumitu
Buzescu: Inimă de fer!...

Fraţiĭ iar Calomfirescĭ,
Radul, june între eĭ:
Tot asemenĭ ca Buzescĭ
De Românĭ, la inimĭ leĭ;

Logofeţĭ Iisar, Vintilă,
Teodose şi Bercan,
Hierea, Şerban cu Mirilă;
Vistierĭ Pană, Mitrea, Dan...

www.dacoromanica.ro

Rĕul dar să curme 'n ţéră,
Stêlpi ţeriĭ aŭ lucratŭ;
Ca din somn se desceptară,
De la mórte s'aŭ sculaţŭ.

Dar Michaĭ unde statut-a,
Cu credinţa 'n Dumneḑeŭ,
O biserică făcut-a, —
Dându-i chiar numele seŭ. [3])

Căldurósă, înfocată,
Şi credinţă Domnŭ avênd,
Purta inimă de tată
Şi la fapte şi 'n cuvînt.

Provedinţeĭ celeĭ Sânte
Ce tot binele ne dă,
La al Ceruluĭ Părinte
Michaĭ Unsul se rugă:

„Păsul eĭ, Pré Sânte Dómne!
„România 'n mînĕ a pus; [4])
„Spre aĭ conduce legióne
„La victorie m'a unsŭ!

„Braţul Tĕŭ pre totŭ e Tare,
„Ochi-ţĭ tóte lĕ a veḑut,
„Dómne! adu îndreptare
„Celuĭ slab, celuĭ căḑut!

www.dacoromanica.ro

„Oh! cŏcĭ numaĭ de la Tine
„România, ţéra mea,
„Cu dreptate se cuvine
„De sub jugu-ĭ a scăpa!

„Ea cunósce a ta lege,
„Pentru crucea ta luptând,
»La nedrept ea este rece,
„Pagân paloşu a 'nfrânt. —

„Dómne! Sântă e chemarea
»Creştinesculuĭ poporŭ!
„Nĕadormită ĭ e rugarea
„Ca să ĭ fiĭ în ajutorŭ!

„Totu-şĭ, Dómne! Tu voit-aĭ
„Pre cel slab a redica,
„Şi bătaia Ta pornit-aĭ
„Ca să cercĭ credinţa sa.

„Creştinésca caŭsă dréptă
„Tot Românul a atins;
„Vocea sântă îl deştéptă
„Dintr'al morţiĭ grozav vis.

„Cată Dómne din 'nălţime
„La cel drept şi apăsat!
„Curm' a lupuluĭ cruḑime
„Care turma-ţĭ a călcat!...

www.dacoromanica.ro

Astă rugă Domnul ţereĭ
Spre icóne proferind,
Se rĕdică... Murgul sereĭ
Grăbia nóptea rouărind.

Din profundă cugetare,
De la rugă înspirat,
Michaĭ merse la Ban mare
Unde fuse aşteptat.

Acolo în meḑiul nopţiĭ,
Boiărĭ, clerul, — bravĭ Românĭ,
Aŭ jurat fruntarea morţiĭ
Cu făcliĭ şi cŭ arme 'n mâĭnĭ...

Şi uă splendidă reŭnire
Cu desbaterĭ pe ton largŭ
Facŭ boiăriĭ, spre mărire.—
Între eĭ Eftimie, Ierarchŭ

Al Târgoviscеĭ pré Sântŭ,
Le vorbia, — Metropolit,
Cŭ evangeliu cu cuvîntul,
Şi din cuget nĕ adormit.

Ierarchŭ acel înspiră
Pe Românul cavaler,
Cărui ochiĭ viŭ luciră,
Ţinênd pumnul strêns pe fer.

www.dacoromanica.ro

Ăstĭ boĭărĭ purtaŭ vestminte :
Argint, firurĭ p'împrejur,
Dulămĭ lungĭ, — cu încălţăminte
Cavalerĕ, -- blănĭ samur; —

La căciulĭ tremurătóre,
Rubinĭ, péně 'n diamant; —
Şi paftale 'ncingĕtóre —
Cŭ argint florĭ, — preţĭos smarand; —

Ş'aveaŭ spada pré tăiósă,
D'oţel crucea către mânĭ,
Armătur' aveaŭ focósă,
Cât şi inimĭ de Romànĭ!..

Între dînşi Michaĭ vine
Cu uă frunte ce lucra
Falnicŭ, şi 'l prindea pré bine
Gugiumana, manta sa. —

Uă figură pré măréţă,
Care aspră impunea,
Însă plină de dulceaţă
A sa busă când ridea.

Ageriĭ, ochiĭ cătând fórte,
Forţa luĭ o învestia,
Uitătura-ĭ dedea mórte,
Pe culpabil ameţia...

www.dacoromanica.ro

Cum uă stea pe cer pâşesce
Încărcată de luminĭ,
El părea că încâlḑesce
Vĭaţa ş' inima 'n Românĭ.

Iar Tîrgoviscea faĭmósă
De speranţe-a tresărit,
Ca uă mamă pré voiósă
Pentrŭ fiul eĭ iubit;

Pentr' un fiŭ carĕ o rĕdică
La viaţă, la mărirĭ,
Dându-ĭ strălucire-antică
Pe un drum de fericirĭ. —

„Da boiărĭ! o! da, părinte!
El vorbi la patrioţĭ,
„Jurămŭ! patrieĭ ferbinte
„Braţul, viaţa să dămŭ toţĭ!..

„Să luptămŭ cu inemiciĭ...
„Fie Turcŭ, orĭ ciné o fi. —
„Să trăiască dar voĭnicĭĭ
„D'a învinge ş'a muri!

— „Jurămŭ! juramŭ!.. Românimea,
C'uă speranţă, un' a ḑis,
„Să învingemŭ păgânimea!!. —
Toţĭ boiărĭĭ spadĕ a 'ntins...

www.dacoromanica.ro

Şi când sórele mărireĭ
Orĭsontŭ a 'nseninat,
Fapta patrii — Unireĭ!..
Într'un câmp s'a luminat.

Óste multă românească
La Târgovisce campa,
C'uă 'nşuflare îngerească
Cerênd patrĭa a scăpa...

Precum muguru 'nverdesce
În timp buu primăvĕrosŭ,
Pe Român întineresce
Şi îl face mult voiosŭ,

Suflă vêntul de la munte
Redicând ţĕrîna 'n nuorŭ,
Féra 'n vizuinĭ s'ascunde, —
Suflă ş' austrul uşorŭ;

Suflă vêntul, sciriĭ aduce
De la baltă spre cătun,
Iar al ierneĭ viscol fuge,
De voĭnicĭ e timpu bun!..

Ceĭ Românĭ căpitănime
Vĭaţa 'nsuflă pré ferbinţĭ;
Şi ostaşiĭ, diŭ vechime, —
Spun din dise de părinţĭ,

www.dacoromanica.ro

Că 'n a ierneĭ tristă stare,
În sclavie şi 'n jug greŭ,
E a morţiĭ sugrumare,
Pe pământ ce e maĭ reŭ.

Ôstea dar campat' ascultă
Scirea Ţereĭ ş' orĭ ce vênt, —
Prinde paloşul cu multă
Energie şi avênt...

Sborŭ vulturiĭ pe stindarde
Fêlfêind peste oşteniĭ;
Grupele se 'ntind departe
De armate de Olteniĭ. —

De pe Dêmboviţă, Vede,
De pe Argeşiĭ, Jiĭ, Buzeŭ,
De la marginiĭ se repede
Cătănime, curgŭ mereŭ

Călăraşiĭ şi pedestrime,
Vînătoriĭ, străiniĭ fustaşiĭ;
Se adună uă mulţime
De mazilii şi boiărnaşiĭ. —

În entusiasmŭ şi 'n flacărĭ
Toţiĭ Românĭ acum trăescŭ,
Îşiĭ daŭ mâiniĭ frăţesce 'n lagŏrĭ
Şi la suflet se măreşcŭ! —

www.dacoromanica.ro

A lui Michaĭ lucitóre
Ŭă egretă 'n vênt cădea,
Un dĭamant precum un sóre
Peste frunte-ĭ se vedea;

Ş' oţelósa-ĭ armătură,
Scînteindă spada sa,
Uimi capiĭ ce 'l vĕdură
P'un cal alb ce 'n focŭ sbera...

Vorba luĭ detunătóre! —
Dă de Marele Crucerŭ;
A Buzescilor ardóre
I s'arată pên' la cerŭ.

Generalul Manta Banul,
Boiăr bătrên chipzuit,
D' aurit purtând minteanul
Bine 'ĭ sta pe cal gătit; —

Şi 'mpregiuru-ĭ d'alde Radul
Junele Calomfirescŭ,
Mulţĭ voĭnicĭ, voĭnicĭ ca bradul
Pentru luptă se 'ntrunescŭ.

Tot asemenĭ şi Michalcia
Banul şi mulţĭ căpitanĭ,
Chiamă l'arme pên' la Salcia
Mehedinţiĭ şi Gorjanĭ. —

www.dacoromanica.ro

Spada 'ncinge cu iuţială
Şi chiar popa din Farcaşĭ,
Pentru ţéră, pentru fală,
Cu un pept de uriaşŭ.

Şi maĭ mulţĭ, maĭ mulţĭ venirĕ
Sub stindardu luĭ Michaĭ, —
Şi de banĭ se pregătirĕ
Şi de arme şi de caĭ. —

Domnul falnic sus se pune
Ca Pionul în Carpaţĭ,
Munţi cei-lalţĭ apune
Mititeĭ şi ne 'nsemnaţĭ.

România tót 'armeadă
Balta, câmpul, Oltul, munţĭ,
Cu putere înfrunteadă
Inemicĭ eĭ ceĭ mulţĭ.

Uă suflare, un corp Ţéra
Si un suflet rĕdicând,
Să lovéscĕ 'n cruda féră,
Toţĭ Romanĭĭ aŭ un gônd.

Un om mare le sta 'n minte,
Un eroŭ, un Semideŭ,
Să lĕ arate înainte
Calea prin curagiul seŭ...

www.dacoromanica.ro

Vocea astuĭ omŭ s'aude
În tot locul pré mărit, —
Naţiuneĭ să prelude
Eroismul eĭ doritŭ.

Mircea Domnul la Rovine
Osman Fulger' umili...
Şi puterile Creştine
Într'un sânge oţeli.

Apoĭ Vlad prânsia sub ţepe,
Pentru Turcĭ îngrozitorŭ; —
Pentru Tătarĭ de la stepe
Făcênd una pên' la nuorŭ...

Nu puţin urma ast-dată
Şi pe Radul d' Afumaţĭ,
Când cu mâna sa armată
De la jugŭ scăpă pe fraţĭ.

Cu pumnalul plin de sânge
Mâna ósteĭ conducea,
Sigur, sigur d'a înfrânge
Pe barbarĭ ce ĭ nimicia.

Năvălind cu uă strigare,
Michaĭ, calcă pe barbarĭ; —
S'a vărsat fără cruţare
Sânge greŭ şiróie marĭ!

www.dacoromanica.ro

Fapte marĭ înaŭgurase
Michaĭ Domnul de atuncĭ,
Lupta cruntă meditase
Maĭ cu furie cu Turcĭ.

La un semn din tótă ţéra
Neamicŭ a fost lovit;
Sânge negru scóse feara —
Şérpelĕ urĭaşĭ sdrobit...

---

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL ÊNTÎIŬ.

1) A domnit la 1591—93. România subt acest Domnŭ ajunsese într'o stare de complectă miserie şi suferinţă.

2) Ca Ban (guvernator) al Craioveĭ, Michaĭ plecă la Constantinopole să arate nefericirile de care gemea patria sa sub Alessandru III. Acesta aflând, trimise după el ómeni seĭ să 'l prindĕ şi săl aducĕ în Bucurercĭ, unde îl şi condamnă la mórte. Gôdea destinat să 'ĭ taie capul, spâimântânduse de statura eroică şi căutătura înfricoşătóre a luĭ Michaĭ, aruncă securea din mână şi fugi strigând că el nu e în stare să ucide un asemenea bărbat:.

3) Monastirea Michaĭ-Vodă, în Bucurescĭ, în care astadĭ s'a instalat archivele Statuluĭ, Că e fundator al acesteĭ mstr. constată chrisovul seŭ ce 'l posede numitele archive.

4) Michaĭ V Viteazul, se sui la tron la 1593, cerut fiind de boiărĭ cât şi ajutat de unchiul seŭ Vistiernicul Ioan, bărbat fórte acreditat la Constantinopole. Din minutŭ ce el priimi învestitura proiectă în cugetul seŭ, măreţul scopŭ, d'a impune Turcilor cu armele 'n mâinĭ respectul patrii sale.

www.dacoromanica.ro

II.

Leul deşteptat uădată,
Caută a nu 'l lăsa,
Că te sfîşie pe dată
Între ghiare prada sa. —

Astfel Michaĭ împumnase
Leŭ teribil Agareanŭ,
Din a căruĭ ghiară trase
Prada fii luĭ Traian.

Lucrul însă vrea să 'l facĕ
Sigurŭ, ca eroŭ, — nu micŭ;
El cu patria nu calcă
Peste scânduri de nimicŭ. —

Solemnel tractatŭ legat-a
Cŭ al Moldoveĭ Domn Aron; 1)
Batori, — Ardealŭ e gata
A da sacrul legion...

www.dacoromanica.ro

Ia putere uă alianţă
D'ofensivŭ şi defensivŭ ;
Bucurescii a dat viaţă
La tractatul respectivŭ.

De ajunul Marĭ Archangelĭ,
Deputaţi 'n mare ţi,
Înspiraţĭ de Sânţi Angelĭ,
Jurămîntul sĕvîrşi... 2)

Între delegaţiĭ care
În Bucurescĭ s'aŭ găsit,
Un Bogdan, un Duce mare
De la Crişŭ a fost sosit;

Pentru Batorĭ Sigismundul,
Principele de Ardeal,
Să tracteţe legămîntul
Cualiţiĭ amical.

Bogdan, bătrên cŭ albe plete,
Duce Crişan şi Român,
Pentru Românĭ cum se vede
El lucra cu focu 'n sîn.

La Michaĭ când se presintă,
Ca oştean, ca căpitan,
Vorbi mare pentru gintă,
Ca un Duce, ca Crişan.

www.dacoromanica.ro

Presintă cu el pe Radul,
Junele Calomfirescŭ,
Ce a mers la împeratul,
L' Archiducele nemţescŭ...

Michaĭ Domnul mâna 'ntinde
Astor regescĭ comisarĭ;
De la Crişul el pretinde
Amicĭĭ şi fapte marĭ. —

Avansat cŭ a luĭ etate
Şi cu 'n suflet fórte viŭ,
Ca 'n srtăbun' antichitate,
Sta bătrênu cŭ al seŭ fiŭ.

„Mare Michaĭ Basarabe!
Bogdan Ducele a ţis,
„Închin ţie plete albe —
„Al meŭ suflet-pept deschis;

„De la tine toţĭ Crestinĭĭ
„Pace bunul traiŭ dorimŭ;
„O cunóscemŭ noĭ Românĭĭ
„De lung timp ce suferimŭ!

„Eŭ me 'ntorc cu 'nsărcinare
„Împlinită, cum gôndescŭ,
„Către Batori la care
„Prin convenţie servescŭ.

www.dacoromanica.ro

„Cred a ţine cu dreptatea
„Acest tractatŭ ce legămŭ,
„Să saltămŭ crestinătatea
„Pentru care ne luptămŭ.

„P'acest june aci faţă
„Vi 'l arăt să 'mbrăţişaţĭ,
„E de laud' a luĭ vĭaţă:
„Viteaz, sincer între fraţĭ.

„Să 'mĭ ajute Sânta Cruce!
„Acum plec merg înapoĭ,
„Şi aminte 'mĭ voiŭ aduce
„În curênd să fiŭ cu voĭ.

„Da-mĭ-veĭ trupŭ de comandare
„De ostire ce 'mĭ veĭ da;
„Să mĕ lupt cu profundare,
„Şi în foc a te urma.

„Batori m' aştéptă póte,
„Către dînsul acum merg,
„Cu tractaturile cu tóte
„Care urele ne ştegr.

„Sănătos te las bun Dómne!
„Cŏcĭ eŭ aḑĭ mĕ depărteḑŭ;
„Ş' iarăşĭ timpul să mĕ 'n tórne
„Către tine curînd creḑŭ...

www.dacoromanica.ro

Dar plecară delegaţiĭ
Ce 'n primiriĭ s'aŭ bucurat,
După 'mbrăţişăriĭ cu fraţiĭ,
Încheind formal tractat. —

Iar Bogdan când fu să plece
Luĭ Michaĭ aşa vorbi:
„Nicĭ un an d'acum n'o trece
„Şi cu toţiĭ iar vom fi!..

Şi Michaĭ din a luĭ parte
Strânse mâna luĭ Bogdan. —
Eĭ acuma se desparte
Pentrŭ timpu de un an. —

Aron ţine, Domnitorul, —
La un simţimênt frăţescŭ:
Şi trimite ajutorul,
Contingent moldovenescŭ.

De la principe şi rege
Douĕ miĭ oşteniĭ d' Ardeal
Cu Michal Chorvat şi trece
Munţiĭ, hotarul de la dealŭ. —

Sângele Osman roşise
Locŭ 'n Iaşĭ şi 'n Bucurescĭ, —
Michaĭ ţéra curăţise [3])
De beşliĭ, d' agaliĭ turcescĭ...

www.dacoromanica.ro

La cruḍimĭ cruḍime varsă!..
Michaĭ cu ostĭ năvăli
Peste Giurgiu ca să 'l arḍĕ,
Val-vîrtegiu ţi 'l rescoli...

Dar castelu-ĭ armat fórte
Nu 'l putu curênd lua;
Turcĭĭ se băteaŭ pe mórtę
Şi pré bine 'l apăra.

Lupta dar de loc se curmă;
Se re'ntornŭ aĭ ţereĭ fiĭ. —
Trece Dunărea pe urmă
Un çadiŭ cu Turcĭ doŭ miĭ. 4)

Musulman, trimis de Pórtă,
Emirŭ, trage 'n Bucurescĭ,
Blând p'alocuria se pórţă,
Ipocrit, cu ochĭ şerpescĭ.

Pe Michaĭ ca să 'l braveḍe,
L' însoţia deliĭ călărĭ;
Venia ḍicênd să ierneḍe
L'a imperiuluĭ çămărĭ. —

Dar cum vinĕ o plóie rece,
Din nourŭ fulgerŭ p'orisontŭ;
Oţelitul paloşŭ trece
Drept în sînŭ, — ucide totŭ!

www.dacoromanica.ro

Michaĭ Domnul, cu ostĭ glóte,
Ti 'ĭ urmédă, nu 'ĭ lăsa; —
Mĭ ţi-ĭ calcă într'o nópte
Şi îĭ are prada sa...

Ast-fel rumpĕ uă vijelie
Mórte în nĕamicĭ ducênd;
A Românuluĭ mânie
Trăsnet p'al lor cap trecênd.

În grea cursă dă emirul,
Cum se prindĕ un şoricel:
Aman! strigă mort spahiul, —
Perind cruntul ianicerŭ!..

Michaĭ fulgeră maĭ tare,
Cŭ ajutorul ce 'ĭ veni;
Bate cetăţĭ cu turbare
Şi 'ntărirĭ le demoli...

Capitanŭ Albert Chirale,
Cŭ Ardelenĭ ce comanda,
Ia pe Ialomiţă 'n vale,
Turcĭ, cetăţĭ a mătura; —

Ca uă bombă aruncată
La de Floţĭ cetate stă:
O lovesce dintr'odată
Şĭ castelu-ĭ asaltă...

www.dacoromanica.ro

Michaĭ Domnul chiar pe iarnă
În Rusciucŭ a năvălit, 5)
Căută ca să 'l aştérnă
Numa 'n flacărĭ şi cuţit. —

Verşunaţĭ Români 'n sânge
Ce 'n tot locul şiroia,
Chiar charemurĭ care plânge —
Inima nu lĕ o'moia...

Dunărea ĕ uă ghiaţă 'ntreagă,
Tunŭ de viscolĭ şi nemeţĭ,
Şépte miĭ de Turcĭ atacă
Pe Româniĭ îndrăsneţĭ.

Eĭ se batŭ ca 'n cerŭ Archangelĭ,
Acarnaţĭ şi peptŭ la peptŭ; —
Michail rebeli Angelĭ
Îĭ învinse şi şta dretŭ;

Preę Lucifer cum 'l alungă
Un Archangel strălucit,
Óstea 'nvinge ş'iar s'aruncă
Pe Rusciucŭ nefericitŭ. —

Pulbere nicĭ nu s'alege
De ast furnicar turcescŭ;
Ce eĭ pate, se 'nţelege,
Sub asaltul românescŭ. —

www.dacoromanica.ro

Michaĭ merge înainte
Şi pe Dîrstorul căḑu, — 6)
Timpĭ nenumĕraţĭ aminte
Îşĭ v'aduce ce vĕḑu.

Fortereţa-ĭ renumită,
Cărĭĭ mulţĭ s'a închinat,
La pamênt fu demolită,
Stingerea i a destinat...

Pórta spăimântată vede
Al Românilor âvêntŭ,
Şi maĭ multe ostĭ repede
Să n'ajungĕ la mormîntŭ.

Multe chipurĭ se gôndesce,
Se gôndesce la trecut:
Şi un Domn ca ea numesce, —
Ca să lucre pe tăcut...

Un Domn român pe cutare?
În asemenĭ încercărĭ,
Va să ḑicĕ paşă; staré
De miserie pe ţerĭ. —

Din Stambul dar pléca Domnul 7)
Ocolit d'aĭ seĭ recruţĭ; —
Mustafa paşa e omul
Ce 'l susţine cu Turcĭ mulţĭ.

www.dacoromanica.ro

Tot uădată ia şi Chanul
Ordine de a pleca:
Treĭ-ḑecĭ-miĭ Tătarĭ firmanul
Să rĕdice ĭĭ dicta.

Michail, Românul mare,
Cum d'aceasta a 'nţeles,
Contra hordelor tătare
Pe Buzesciĭ a trimes.

Manteĭ Banuluĭ uă pârte
De Românĭ colónă ĭ dă,
Să se lupte într'uă parte,
Şi spre Dunăre plecă.

În curînd Buzescĭ atacă
Pe Gherai Chan-tatarŭ;
Cu Români dar se freacă
Verşunatul adversarŭ.

Când Michaĭ, spre'ntêmpinare
Musulmanilor eşi,
Cu ostirea sa cea mare,
Peste Dunăre pâşi;

Tătar-sângele scăldase
Putineiul şi Stănescĭ, [8])
Prin conflictul ce urmase
Între barbarĭ şi Buzescĭ.

www.dacoromanica.ro

Chiar de două ori în harță
Sûnt Buzesci 'n vingători; —
Fiul Chanului înhață
Dintre mii de luptători.

Banu 'n Șerpătesci mi ți bate, —
Peste Dunăre aruncând
Glótele nenumărate, —
Morți, răniți pe câmp zăcênd...

Iar Michaĭ lovind în centru
Cu armata cea dêntîiŭ,
A și dat cu paşa peptu,
Dând la ceartă căpětiiŭ. —

Mustafa ș'a dat sfêrșitul,
În dureri pré chinuit;
Beiul seŭ uită 'mpețitul
Pentru tronŭ carĕ a venit...

Înderĕtŭ la sănătósă
Turcĭ și Domnul drumu iau
Nu e nu țéra lăptósă
Vacă, pentru cinĕ o vrea!...

Arde focul tot 'nainte!...
Ban Michaĭ Calomfirescŭ
Calcă Hîrsova ardinte,
Sparge lagărul turcescŭ. —

www.dacoromanica.ro

Dunărea trecênd Chirale,
Dobrocea tót' a supusŭ,
Prin Bulgaria la vale
Gheţi cu Românĭ s'a dusŭ...

În Balcan Michaĭ pătruude
Ca un Şoimŭ din stâncĭ în stâncĭ,
Vocea-ĭ ca-uragan respunde
Cu resunete adêncĭ. —

Un miraclu se lăţesce
Vorba de presinţa luĭ;
De figura-ĭ se 'ngrozesce
Ceĭ maĭ maturĭ Osmanlïĭ.

Pretutindenĭ avea nume,
Nume fórte 'ngrozitorŭ,
Pentru fiĭ şi pentru mume
Când vorbeaŭ către ai lorŭ:

„Musulmana, — Michal, — mórte,
„Pórtă spada luĭ de focŭ;
„E teribil şi crudŭ fórte
„Pên' l' al ochilor seĭ jocŭ!

Îl descrie Musulmanul
Carĕ odată l'a 'ntâlnit;
Şi femeia şi imamul
De fiinţa-ĭ e 'ngroţit.

www.dacoromanica.ro

Pre Balcanĭ Michaĭ 'nainte
Prinde drumurĭ şi strêmtorĭ;
Părea braţu-ĭ că coprinde
Întreg Emul pên' la nuorĭ.

Tocm' atuncĭ din întêmplare
Paşa Sinan se 'ntorcia
Din Ungaria cea mare
Care 'n ghiare ţ storcia.

Îşĭ ducŭ Turcĭĭ prăţĭ luate,
De tesaure 'ncărcaţĭ,
Michaĭ, acuila -- îĭ bate, —
Rĕmân prinşĭ şi despuiaţĭ.

Detĕ nă luptă sângerósă
Cu acest numit Sinan,
Cea maĭ cruntă, durerósă
Pentru Turcĭ peste Balcan. —

Tótă Tracia percurge
Cu vulturiĭ românescĭ,
Michaĭ Domnul care duce
Gróza fapteĭ vrăjmăşescĭ.

Chiar şi numele-ĭ însuflă
Ună teróre, un mormîntŭ; —
Dinaintea luĭ nu suflă
Musulmanul pe pămênt.

www.dacoromanica.ro

Cetăţi, sate î se 'nchină,
Fără nicî a murmura,
Capitala Bisanţină
Începusĕ a tremura...

---

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL DOILEA.

1) Michaĭ Domnul légă alianță cu Domnul Moldovi Aron și cu Sigismundu Batori, principele Transilvanieĭ cu al cărora concurs să pótĕ lupta contra Musulmanilor.

2) La 5 Noembre 1594 se sevîrși încheierea tractatului și depunerea jurămîntuluĭ, în Bucurescĭ, între plenipotențiariĭ Transilvanii și Moldavii.

3) La 13 Noembre, același an, s'a ucis toțĭ Turci aflațĭ în Iași și 'n Bucurescĭ. După două ḑile Michaĭ calcă Giurgiul.

4) Către finele luĭ Noembre, tot acel an, veni un pașă cu două miĭ Turcĭ călărĭ în România, ḑicênd ca voesce a negoția cu Michaĭ. El îĭ isbesce într'uăn ópte lîngă Bucurescĭ și-ĭ ucide pe toțĭ.

5) La 1595 în luna luĭ Ianuarie, Michaĭ trece cu óstea pe Dunărea înghețată și bate Rusciucul care era apărat de ostire turciască numerósă.

6) Silistra.

7) Pórta trimite Domn în România pe Bogdan fiul luĭ Ioan Sasul care domnise în Moldova.

8) Fraților Buzescĭ se bătură cu Tătariĭ la Putineiŭ, în districtul Teleorman, aprópe de Turnu, pe când ostea luĭ Michaĭ trecu Dunărea de a se bate cu óstea luĭ Mustafa.

www.dacoromanica.ro

III.

Aron Vodă chiar cu ţótă
Tirania cĕ ecsersă,
Orĭ ce literă tractată
Ne 'mplinită nu lăsă.

Curăţi, bătu Tighina, [1]
Şi Cetatea-Alb' a arsŭ; [2]
Pênĕ chiar şi de rugina
Musulmană locŭ a rasŭ.

Dară rĕu se resplătesce
Zelul sĕŭ de cŭaliatŭ;
Recĕ un muritor privesce
Sórtea omuluĭ trădatŭ. —

Cu uă dréptă socoteală
La rônd tóte desvălind,
Adevĕrŭ fără sfială
Îl vomŭ spune noĭ vorbind.

www.dacoromanica.ro

Adevĕrul cum se spune
Domnŭ Aron brav s'arătă,
Pentru Creştinĭ peptul pune,
Cu Tătarĭ, cu Turcĭ luptă...

Batori prin încuscrire,
Cu 'mpeţitŭ imperial, —
Casa d' Ausburg la 'nsoţire
Îĭ dă titlu seŭ regal;

D' Archiduce Carlu fiie,
Cărĭĭ titlu 'l reflectă,
Cu Maria d' Austrie
Maritagiu contractă. —

Şi apoĭ supremaţia
Pe treĭ state el visa:
Pe Moldova, România
Şi cŭ Ardealul ţéra sa.

Însuflă şi desbinare,
Cu tot actul solemnel,
Şi Româna nĕatêrnare
Vrea, gelos, a smulge-o eĭ...

Michaĭ Domnul, de şi fórte
Cu resbelul încurcat,
Ecuilibru cât se póte
Între ómenĭ a păstrat.

www.dacoromanica.ro

Aliatŭ Aron se pleacă,
De abusŭ se legăna; —
Un Stefan Răsvan să 'ĭ facă
Opositĭe s' ardica.

Ajutor Aron şi cere
De la Principĕ Ardelean;
Dar acesta dă putere
Conspiraţiĭ luĭ Răsvan.

Ajutórele intrară. —
Pe Răsvan l'a susţinutŭ; —
Şi trădarea fu amară
Pentru 'n principe căḑutŭ.

Prisoner Aron se dete. s)
Trădătoriĭ 'l ducŭ la Vinţĭ,
Unde terminul ţşĭ vede
Plin de lacrime ferbinţĭ.

Stefan Răsvan se proclamă
Princip p'al Moldoveĭ tron;
Creaturele 'l aclamă
Pe ruina luĭ Aron. ..

Răsvan, marĕ acum şi tare,
Principeluĭ Transilvan
A jurat cu devotare
Pentru statul Moldovan. —

www.dacoromanica.ro

Michaĭ însă 'n România
Seama lucrurilor ia,
De pretenţiĭ, de mania
Astuĭ Ungurŭ se mira.

Dară bine se gôndesce,
Cugetă ca om de stat,
În ce stare se găsesce
Cu resbelul încurcat;

Apoĭ simte şi miróse
Un complot şi 'n statul seŭ;
Cearcă, pipăie, descóse
Pe tot omul bun şi reŭ.

Lucrŭ 'ntîiŭ a fost prudinţă.
Câţĭ-va nemeşĭ de Ardealŭ,
În prepusŭ despre credinţă,
Îĭ trimise peste dealŭ, —

Cŏcĭ, precât se înţelese,
Cu Chorvat câţĭ-va d' aicĭ [4]
Uniţĭ, cóstele didese
Pentru banĭ cu inemicĭ. —

Pe Chirale îl opresce
Ca p'un valoros maghiarŭ;
Capiĭ ceilalţĭ pornesce
Înapoĭ către Ardealŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi aşa de-uă-camdată
Spiritele s'aŭ muiat. —
L' Alba Iulia îndată
Câţi-va boiărĭ aŭ plecat.

Către Batorĭ Sigismundul
S'aŭ trimis acestĭ Românĭ,
Să tracteḑe cu cuvîntul,
C' onorate condiţiunĭ. —

Pre Eftimĭe Chiriarchul
Metropolitŭ, Teoŭl
Episcopul şi ierarchul
De la Rômnicŭ (Severin.)

Şi pre Luca fericitul
Episcopul de Buzeŭ,
Şi pe Vornicu Dumitrul,
Cristian, colegul seŭ.

Logofeţĭ, pe Dimitriu
Şi pe Preda şi pe Bercŭ,
Pe Vistĭarul Dan şaşiu, —
Teodose, cu toţĭ mergŭ;

Şi pe Radul, pe Stamate,
Toţĭ Postelnici boiărĭ;
Pe Vintilă şi c'un frate
Radu, cu rang de Cruciărĭ.

www.dacoromanica.ro

L' Alba Iulia merseră
Acestĭ boiărĭ deputaţĭ,
Ş'aĭ luĭ Răsvan ajunseră,
După principe 'nsuflaţĭ.

Ce făcură, ce tractară, [5])
Unĭĭ deputaţĭ din plan
Aŭ eşitŭ, — întitulară
Sigismundul suveran· —

Batori a pus semînţa
De discordiĭ de la Iad,
Armonia şi credinţa
De la Domnĭ ŏ atacat.

Prin acea împregiurare,
Către orĭ ce domnitorŭ,
Sigismundul nume are
De spergiurŭ şi trădătorŭ. —

Mahomet, [6]) hrănind veninul —
P'al seŭ peptŭ jăratecŭ, spinĭ,
Bucurosŭ vĕḑu desbinul
Între principi crestinĭ.

Cearcă iarăşĭ c'o armată
Sub comanda luĭ Ferchat. —
Paşa c' óste echipată
Către Dunărĕ a plecat.

www.dacoromanica.ro

Căută în mediul verii,
Cu Tătarĭ a ataca
Pe Michaĭ, pe Domnul țerii,
A 'l constrânge, al ferecă.

Curgŭ Tătarii mare sumă,
Ca și valurĭ în ocean,
Și așa cam nu e glumă
Cu Ferchat, Tătarĭ cu Chan.

Michaĭ stând precum păstorul,
L' a sa turmă priveghind,
Dă la intrigĭ cu piciorul,
Spre nĕamicul seŭ pornind.

El împarte óstea 'n douĕ,
Óste frunte de Românĭ,
Cum ș' adunătură nouoĕ,
D'a înfrânge pe păgânĭ. —

Capitaniĭ bâtênd vatră
Turtucaia, — demolescŭ
Aĭ Brăili murĭ de țeatră; —
Spre Nicopolĭ se 'ntîlnescŭ...

Pe când bietul capitanul
Farcașĭ Stoica, pe 'ntrecutŭ,
A pățit-o cu aianul,
La Vidin când s'a bătut. ?)

www.dacoromanica.ro

De serviciŭ luĭ Chirale,
Ce e drept mult preţuitŭ,
Domnul strânge a le sale
Mâĭnĭ, frăţesce, mulţiămitŭ.

Un Maghiar, iubite frate,
Ce 'l stima Vodă Michaĭ,
Căută de a se bate
Şi cu barbari Nogaĭ. —

Michaĭ paloşul ascute
Maĭ êntîĭ pentru Tătarĭ;
Bate Chanul cât maĭ iute
Cu armate fórte tarĭ.

Iar Ferchat nicĭ nu apucă
Cu Tătarĭ a se 'ntr'unĭ,
Şi speranţa sa nălucă
Ca un fumŭ se risipi ...

S'a luat apa la móră
Musulmanilor ş' acum!
Pas cu pas Ferchat mĕsóră
Timpul pus de la Batum;

Cŏcĭ Tătarĭĭ maĭ departe,
De Românĭ fiind loviţĭ,
Cete cadŭ, — sûnt cete sparte,
Din 'nainte asvîrliţĭ —

www.dacoromanica.ro

Ca torent Michaĭ 'ĭ ajungé,
I a bătut ca vaĭ de eĭ!
Forţa lor Românĭ o smulge,
Şi Tatarĭ advin pigmeĭ.

Acel colos d'acióie
Ce Europa spăimântă,
Român-braţul mĭ ţi 'l móie;
Sub lovirea ce îĭ dă; —

Şi espiră monstru 'n sânge,
Desarmat şi jos têrêtŭ,
Cutezarea i se 'nfrânge,
Dintr' uădată doborîtŭ.

Nicĭ nu ĕ chipŭ să sé 'ntruniascĕ
Tătarĭ horde cu Ferchat;
Nevoit fu să primêscĕ
Paşa lupta isolat.

Óstea **turcă** glóte şirurĭ,
Uă mulţime de călarĭ,
Are paşĭ muiaţĭ în firurĭ
Şi cu agerĭ armăsarĭ.

Câmpul verde se confundă
Cu turbanele de şalŭ,
Blănĭ pé eĭ îmbracă bundă
C'o culóre de şacalŭ;

www.dacoromanica.ro

Raza sórelui lucindă
Arde oţelul înfocat,
Şi c'uă lance scînteindă
Beduinul e armat.

Fulgerând aceste trupe
D'arme luce fiorosŭ,
Purtând trăsnetu din grupe,
Purtând ferul veninosŭ.

Şi Românii d'altă parte
Sbéră inima în eĭ,
Vitezia focŭ îĭ arde
Cu mânia unor leĭ.

Braţul lor se oţelise;
Hotărîrea l'e granit,
Îndoiala le perise,
Voind luptă necontenit.

După ce Michaĭ tătare
Bătu ostĭ cum s'a căḑut,
Ca un vultur pe praḑi, tare
Peste Ferchat a căḑut..

Verşunată bătălie
Şi 'ncaĭrărĭ de trupe marĭ
S'a urmat. — Chiar nu se scie
Câţi căḑură adversarĭ.

www.dacoromanica.ro

Tunetul detunând fórte
Mult departe s'auḑit;
Vocea Angeluĭ de mórte,
Musulmaniĭ a 'ngrozit.

Desfăcută armata fuge
A luĭ Ferchat cel bătrênŭ; —
Paşa la Stambul aduce
Plângere pentru Românŭ.

Cu Michaĭ la cap n'o scóte
Nimenĭ!.. ḑise desperat. —
Turciĭ credŭ pe eĭ că póte
Alachŭ este mâniat.

A perdut ş'atuncĭ bătaia
Turcul, cât s'a fost sumesŭ,
Ca un puiŭ când îl ia gaia
De la cloşcă, pe un şesŭ!..

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL TREILEA

1) Partea despre resărit a Moldovi, cu cetatea Benderul, situată pe țermiĭ Nistruluĭ (în Basarabia.)

2) Achermanŭ, tot în Basarabia, lîngă sînul Nistruluĭ, în faciă de Ovidiopolĭ.

3) Gaspar Cornișĭ și Franțisc Dațo intrară cu trupe în Moldova de susținură pe Stefan Răsvan și facură prisoner pe Aron.

4) Michaĭ Domnul a fost nevoit să trimiță înapoĭ, luĭ Sigismund Batori, pe Michaĭ Chorvat și pe Stefan Becheșĭ, despre care simțise că făceaŭ intrige în armată, și ținu la sine pe Albert Chirale.

5) Câți-va boiarĭ fiind în contra luĭ Michaĭ, precum Dan Vistierul și alțiĭ, voiră a da Domnia țereĭ luĭ Sigismund Batori. — Unindu-se, pe lîngă acestia și deputațiĭ trimișĭ de Rășvan, cel ce era maĭ mult un adiotant al aceluia; chipul cum eĭ tractară, fusese cu totul umilitor pentru țerile Române, întitulând pe Batori suveranu lor.

6) Machomet III, succesorul luĭ Amurat III.

7) Fiind tras în cursă prin Aga de la Vidin, căpitanul Farcașĭ, pe la fevruarie, trecu Dunărea în partea aceea și fu bătutŭ de uu corp de 30,000 Turcĭ.

www.dacoromanica.ro

IV.

Într'uă luptă necurmată
Curse timpu de opt luni,
Neputênd şi Turcï odată
Să învingĕ pe Românï.

Semiluna cu 'mpĕratul
Se pălescŭ în agonii, [1])
Paşiĭ unul după altul
Cadŭ şi perde bătălii...

Mahomet c'uă rĕdicare,
Concentreadă după sfatŭ, —
Formidabilĭ trupe care
Îi dă starea de 'mpĕrat.

Misirŭ, Tunisŭ, ţerï supuse,
Crîmŭ, Egipetul, Damascŭ,
Beilicurĭ câtĕ avuse
Energiï şi forţe ï nascŭ.

www.dacoromanica.ro

Face tótă datoria
Pên' la beiul cel maĭ micŭ,
Cu ranforturĭ, România
Să o facĕ paşaîcŭ.

Cŏcĭ resbelul cu Româniĭ
Se lăţesce seriosŭ;
Se abatŭ Mahometaniĭ
Din prestigiul gloriosŭ.

Şi ostiliĭ Românĭ trecură
Dunărea ca nisce Smeĭ,
Şi Rusciucu îl avură
Jeafŭ, în ţipetŭ de femeĭ.

Ş'apoĭ Dîrstorul ca dînsul
L'aŭ bătut, li s'a 'nchinat
Şi singeacurîle dintr'însul
De ghiaurĭ s'a fost luat.

Mustafa paş' a paţit-o
Cum vrĕ odată nu visa;
Un dervişŭ i a tălmăcit-o
Când cu óstea luĭ pleca. —

Ş'apoĭ Hîrsova la vale
Cât Balcanul a căḑut;
Şi chiar Diiul cŭ a le sale,
Vergin nu s'a maĭ creḑut... —

www.dacoromanica.ro

Ş'apoĭ Chanul cu Tătariĭ,
Inondaţĭ în sânge, rîŭ,
Ruşinaţĭ cădeaŭ călariĭ
Cum cadŭ spicele de grîŭ.

Săgeţĭ, arme, topuzŭ, lance
Fermecate par' că-era ;
Musulmane bairace
În ţĕrênă se tĕra.

Rĕŭ păţiră Turcĭ delii
Şi beşlegĭ, mulţimĭ de Paşĭ ;
Ca Emirul cu spahii,
Vrênd să facĕ ş' el cevaşĭ...

Nu e glumă cŭ aste multe
Întêmplărĭ de 'nfiorat,
Ne vrênd Vlachul să asculte
De firman şi de 'mpĕrat !

Padişachul, descendinte
Din ilustrul Mahomet,
Ş'a adus curênd aminte
D' Alcoran şi de Profet

Tóte forţele îşĭ pune,
De afront a se scăpa,
Tot imperiul s'adune,
Vlach vulcanŭ-a astupa,

www.dacoromanica.ro

Padişachul dă comandă
Luĭ Sinan vizir ce fu,
De rĕspundere înaltă
Preţul capuluĭ ĭ ceru.

Visurĭ fórte 'ncântătóre
Ce viseadă un Sultan!
El se'ncrede pe valóre
Amicieĭ luĭ Sinan. —

Cŏcĭ Sinan fu mâna dreaptă
Celuĭ falnicŭ Padişachŭ,
Să arate lumi 'n faptă
Că cu el este Alachŭ!

Şi de miĭ maĭ multe sute
A sa óste numĕrând,
Ş' amintéadă lupţĭ trecute,
Întregŭ globul tremurând...

De conchistă, rĕsbunare
El nimicŭ maĭ jos nu va;
Un vlachŭ beiŭ ş' Europa mare
Jugu-ĭ cată a purta.

Precum nuoriĭ tot s'adună
Greĭ cu trăsnete 'ncărcaţĭ,
Prevestind ună rea furtună
Peste câmpĭ întunecaţĭ;

www.dacoromanica.ro

Precum dar se miscă nuorii
Despre baltă de ploi mari,
Ast-fel curgŭ închinătorii
Semiluneĭ crudĭ şi tari.

Cum cânta-vom dar, o! Musă!
Pregătirilĕ ostăşescĭ!
Şi mişcarea cea produsă
Pentru inimĭ românescĭ? —

Cum cânta-vom desvoltarea
Celor fapte, — geniu rarŭ?
Pe Michaĭ şi 'mbărbătarea
Faţă óstea cŭ adversarŭ?

L' ale Ţereĭ lungĭ confine,
Óstea pusă pe piciorŭ
De resbelŭ, părea că ĭ vine
Toţĭ Archangelĭ ajutorŭ. —

Sunetŭ agerŭ de victorii
Pe tot bravu 'nflăcăra,
Şi în **Domnul** luptătorii
Ţéra, drepturĭ apăra!...

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CĂNTUL AL PATRULEA.

1) „ Nu şi va cugeta óre fiă cine, că ostiri nenume-„rate caută să trămită în contra unuĭ inimicŭ care cu „puteri atât de micĭ repurta învingeri atât de nesufe-„rite asupra puterilor Padisiachuluĭ şi Imperatuluĭ Impe-„raţilor ?“

Baltasar Valter. Tesaurŭ de mon. ist. P. ILAR.

www.dacoromanica.ro

V.

Michaĭ Vodă ş' a sa dómnă,
Purtând titluri strămoşesci,
Se umbrescŭ subt uă corónă
A puterei românesci.

Ochĭ în ochĭ priviră senine
Strălucitiĭ soţĭ avea;
Domnul liniştit se ţine,
Stanca Dómna îĭ vorbea.

Dómna Stanca ş' a sa fiică
Flórea, voevoziĭ fiĭ, —
Întruniaŭ virtutĕ antică
Frumuseţeĭ celeĭ viĭ.

—„Grele gânduri te muncesce
„Soţul meŭ, stăpânul meŭ!
Ḍise ea, nădĕjduesce,
„Este mare Dumnedeŭ!

www.dacoromanica.ro

—Aşa, sânta datorie
„D' a lucra pênĕ 'nsfârşit
„Este, a ţis la soţie
Michaĭ Domnul cel mărit.

—Dară suferĭ! cunoscŭ bine,
„După cele ce mi aĭ spus;
„O durere simţŭ în mine,
„Orĭ şi cât te aflĭ sus.

—Ce fel nu? Michaĭ apasă
Vorba; este 'ntre crestinĭ
„Vînţătorĭ. — de care 'ţĭ pasă, —
„Întrĕ aĭ teĭ ca şi 'n străinĭ...

„Turcul este leŭ şi fără,
„Mahomet înfuriat,
„Ca să stérg' a nóstră ţără
„Din fiinţă s' a jurat.

„I a ţis **Domnul**; Staĭ pagâne!
„Biciŭ voinţa-mĭ te a ales;
„Către vetrele române,
„Staĭ! opresce al teŭ mersŭ! —

„Espiênd aşa păcate
„Ce strămoşĭ aŭ sevârşit,
„Vetrele nĕ a fost călcate,
„Essistenţa o am cerşit. —

www.dacoromanica.ro

„Dar trecut-a anatemul! —
„Prin Angelicĭ arătărĭ,
„Desfăcutu-s-a blestemul
„De barbarĭ şi de călcărĭ. —

„De la mórte la viaţă
„Ţéra mea a rĕdica,
„Să 'ncălḑescŭ inimĭ de ghiaţă,
„Suflet, glorii ĭi voiŭ da.

„Toţĭ Românii una ţine,
„Braţul lor e braţul meŭ:
„Eĭ daŭ sânge pentru mine
„Să scăpăm din tot ce ĕ reŭ.

„La nevoĭ de ajutóre
„Am tractat şi cŭ aliaţĭ;
„Legăturĭ mêntuitóre
„Pentru ceĭ ameninţaţĭ. —

„Am jurat ca Crestinismul
„Să oprésckĕ féra 'n locŭ;
„Să nu 'mparţe Islamismul
„Mórte, sabie şi focŭ...

„Dar ruşine ce vĕḑurămŭ!
„Gôndu lor era spurcat. —
„Când maĭ mare foc avurămŭ,
„Jurămîntulŭ s'a călcat;

www.dacoromanica.ro

„Batori în legătură
„Ascundea un mêrşav scopŭ,
„Ca să 'mĭ facĕ 'ncurcătură,
„Să m' arunce într'un hopŭ.

„Şi Rudolfo împĕratul
„Ca şi Ungur' una e;
„El respect' atuncĭ tractatul
„Când câstigă vre un ce...

„Ca să'şĭ facĕ dresurĭ gata
„Vorba ĭ e de galantomŭ;
„Nu mĕ 'ncrędŭ şi chiar în tata,
„E vicleană vulpea omŭ!

„Ca lumina mĭ este Ţéra
„Scumpă, scie Dumnędeŭ;
„A vînđĕrĭĭ crudă féra
„O urescŭ ş' o blestem rĕŭ!...

„La aceĭ ce îmĭ făcură
„Reŭ şi curse mi aŭ întins,
„Le plăti-voiŭ c' uă măsură,
„Pênĕ unde m' aŭ împins.

„Dar în **Domnul** am credinţă,
„Şi mĕ réđem pe Românĭ;
„În a patrieĭ fiinţă
„De a 'nvinge pe păgânĭ.

www.dacoromanica.ro

»În viteziĭ Banĭ, Spătariĭ,
„Căpitaniĭ, boiărĭ frunțĭ,
„Vînătoriĭ și călariĭ
„Óste, steagurile 'n luptĭ!..

„Acum dulcea mea soție
„Și pericolĭ se 'nmulțescŭ,
„Miĭ de lupte grozăvie
„Timpiĭ greĭ ne grămădescŭ.

„Așa dar mi te gătesce
»Cu domniță a pleca;
„Din pericolĭ te feresce,
„Tu în luptă a nu sta.

„În Ardeal e uă cetate,
„Al Creștinilor domnĭat,
„Mergĭ acolo, cât se póte
„E Sibiiul apărat;

„Pênĕ lupta terminată
„Scopul meŭ va 'ncununa,
„Și atuncĭ pré lăudată
„Sóția mea t'eĭ înturna.

— Oh! că cugetul îmĭ ție,
„Soțiul meŭ! Măria ta!
„Un minut pré neferice
„Pentru când tĕ oiŭ asculta; —

www.dacoromanica.ro

„Al meŭ cuget ḑice 'n mine
„Lucrurĭ ce mĕ 'nfioreḑŭ ;
„Să te las, să plec ! nu 'mĭ vine,
„Mĕ tem Dómne că te perḑŭ !...

„Nu, soţia mea, ia seamă,
„Inemicul estĕ aci !
„Trompa lupteĭ aḑĭ mĕ chiamă,
„Spada 'n sânge voiŭ roşi.

„Destinata-mĭ este mare,
„Tot aşa este ş' a ta ;
„Oh ! iubito ! 'n lăcrimare,
„În resbèlurĭ nu poţĭ sta,

„Ci în strămoşescĭ palate,
„L' al Mailaţilor cămin,
„Sufletu-ţĭ de pietate
„Şi de pace va fi plin.

„Rógă Sânta Născătóre
„Cu căldur' a nĕ ajuta ;
„Ea, ne e mĕŭtuitóre
„Orĭ şi când o vomŭ ruga...

— Cerule ! cĕ auḑŭ ? Părinte !
„Cum lasa-voiŭ soţiul meŭ ?
„Mĕ coprinde jélea, Sânte !
„Îndurate Dumneḑeŭ !

www.dacoromanica.ro

— Dulcea mea scumpă soție!
Cu blândețe el a ḑis,
„Timp pré lungŭ nu-ĭ să ție,
„Astăḑĭ viteziĭ mĭ e scrisŭ. ←

„Adă-mĭ spada și-mĭ o 'ncinge
„Cŭ a ta mână, 'n cătărămĭ
„Pune-mĭ zeoa, și nu plânge!
„Sóția mea, cel paloșŭ dămĭ!

„Adă-mĭ scumpă bărbăție
„Și 'nfocate sărutărĭ!
„Dumneḑeŭ să mi te ție
„Prin tot locu 'n depărtărĭ!..—

Două raze de lumină
Strălucescŭ în ochiĭ lor,
Bate 'n sînul lor divină
O scînteie de amorŭ.

Ochiĭ lor ḑărescŭ pe dată
Voivoḑĭ' aĭ lor copiĭ;
La domnița Flórea cată
Ochiĭ mameĭ de pe fiĭ.

Ca uă rosă suriḑêndă
Și Florica lăcrima,
Stanca Dómna tremurândă
Către soțu-ĭ se ruga.

www.dacoromanica.ro

Dară soţu-ĭ, omul mare,
Cu un ochiŭ înfiăcărat,
Privea cerul cu 'nnorare,
D' a sa ţéră prĕocupatŭ...

www.dacoromanica.ro

VI.

Haĭ! băiete 'n bătălie!
Haideţĭ fraţi! haideţĭ Românĭ!
Voĭ copiĭ cu vitezie
Să dăm peptul cu păgânĭ!..

Că sûnt dulcĭ aste minute
Care sufletul măresc ŭ;
Sânta Cruce să ajute
La tot neamul creştinesc ŭ!!

Tótă óstea 'n Românie,
Cu un foc ŭ aşa cântând)
Pune multă bărbăţie
Malul ţerei apărând.

Cu boiărĭ şi micŭ şi mare
Datoria ş'au făcut,
Scutul luĭ Michaĭ e tare,
Óstei peptu nestrăbătut. —

www.dacoromanica.ro

Michaĭ face să oprésc̆e
Lupta 'n Giurgiu, că n'a 'nvins
Năvălirea cea turciască
Malul stângŭ ce a coprins. 1)

Un maĭ sigurŭ locŭ el cată,
Să se lupte pe câmpiĭ,
D'a învinge cea armată
De atâtea sute miĭ...

Dar veciuĭ. puterĭ alĭate,
Ce maĭ ţicŭ? ce socotescŭ?
Nu şi elĕ ameninţate
Ca Româniĭ se găsescŭ?..

Ungurĭ, Nemţiĭ de departe
Cam pe mânic' o-a băgat:
La vecinŭ când casa arde
Focul trece pesté satŭ. —

La Ungaria se uită 2)
Toţĭ, Germanĭ a tremurat;
Soleiman... 3) ca cine 'l uită
Când Viena 'ncongiurat?..

Că ş'ast-dată 'nverşunare
Luând Turcĭ acest avêntŭ,
În tot locul sŭbjugare
Vor aduce pe pământŭ.

www.dacoromanica.ro

Haide dar! se hotărîră
Pe tractatŭ oştirĭ a da;
Ca să scape, sę gôndiră,
Fie carę vatra sa.

Pen' atuncĭ dar cĕ o să fie?
E periclu mare, greŭ! —
Ajutorŭ când o să vie
Îl maĭ scie Dumneḑeŭ.

„Românĭ! ḑise Michaĭ Unsul,
„Cinĕ asteaptă la străin
„Ajutorŭ, e vaĭ ḑe dênsul,
„N'are vĭaţă, nicĭ cămin!..

„Mult maĭ bine e ḑ' a 'şĭ face
„Fie care lucru luĭ;
„Lasăl pe străin în pace,
„Chip şi miḑlocŭ altul nu-ĕ!

Ţinŭ consiliŭ căpitaniĭ
Pentru luptă cum vor sta,
Sfătuitu-s'a şi Banĭĭ,
Şi pe Domnul asculta.

Maĭ mintoşĭ Michalcea Banul
Şi cu Manta chipzuia,
Preda Spatar, Fărcăşanul
Popa, Buzescĭ se unia; —

www.dacoromanica.ro

Sêrbul, Gheorga, mulţĭ la numĕr
Capitanĭ, ş' Albert Chiral
Cu a sa tilă d'a umĕr
De 'ntrecea un general;

Iară Radul, cel maĭ june
Dintre fraţĭ, Calomfirescu, --
Pumnând spada la toţĭ spune
Focul seŭ cel românescŭ;

Radul căruĭ nume 'l scie
Praga şi 'mpĕratŭ German:
Salută 'n casătorie
Pe principelĕ Ardelean. —

„Bine dar, copiĭ, pe bine!..
„Michaĭ Domnul lĕ a vorbit,
„Să veniţĭ acum cu mine,
„Acel locŭ ĕ nemerit! —

„Maĭ pe Neajlof la strêmtóre,
„Între codri şi 'ntre mal,
„E bun locŭ de vinătóre
„Pentru turciĭ luĭ Sinan.

„Aşeḑênd peste colnică
„Óstea, la podŭ şi 'n câmpiĭ,
„Precum nucrul s'aridică,
„Vomŭ da grósneeĭ bătăliĭ!..

www.dacoromanica.ro

Dĕ uă părerĕ, uă cugetare,
Toţĭ ascultă pe Michaĭ,
Ş'a mugit în depărtare
Câmpul d' óste şĭ de caĭ.

Precât timpul dar îĭ cartă
Eĭ pe Neazlof se 'ntărescŭ. —
Óstea tabără, — cu artă
Şanţurĭ, tabiĭ pregătescŭ.

De şi braţe sûnt puţine
Lêngă Turcĭĭ ce sosiaŭ,
Ş'ajutórele vecine
Tocm' atunci întârdiaŭ,

Trompa falnică resună
Că momentul a sosit,
Bate inima română
De un focŭ neobosit.

Pe stindarde strălucesce
Crucea ş' acuĭla în sborŭ; —
Sórele d'August isbesce
Armĕ un câmp scînteitorŭ.

Podul gôrleĭ ocupară
Cătănime, vînătorĭ,
Şi la spate se 'ngrupară
Verdişorĭ şi Roşiorĭ; —

www.dacoromanica.ro

Câţi pe josŭ şi călărime
De judeţe dorobanţi,
Caii micĭ dar cŭ agerime,
La bătaie ca turbaţi.

Cursieriĭ rodŭ zăbala,
Batŭ pământul şi ninchedŭ;
Surle ostăşescĭ chimvala
Cântecŭ aspru repetedŭ.

Când tempesta se arată
Într'uă clipă schimbă tot,
Vîntu 'ncepe ca să bată,
Dese fulgerĭ nuoriĭ scotŭ,

Codri vîjie de spaimă,
Paserĭ, fearele alergŭ,
Riurile maĭ cu seamă
Unda turbură când mergŭ.

Cŏcĭ conflictul este tare,
Supuşi morţiĭ adversarĭ;
Precum e nisipu 'n mare,
Turci vinŭ, ca valurĭ marĭ. —

Călărimea otomană
Renumită pe atuncĭ,
Îţi prindea giretu 'n goană,
Ca uă pasĕre pe stâncĭ.

www.dacoromanica.ro

Lêngă luptă şi deprinsă
Cu mulţimi de prăzi purtând,
Pên' la Neazlof fu întinsă,
Grupe enorme rând la rând.

Otomana avangardă
De mai multe zeci de mii,
În poziţie de gardă,
Stă pe maluri şi 'n câmpii;

Ca locustele când vine,
Rele, fómetĕ aducênd,
Tóte locurile sûnt pline
De turbane furnicând.

Michaĭ Vodă îi privesce
Tăbăriţi unde era;
Numaĭ apa 'i despărţesce,
Dar nu 'i póte numĕra. —

Adversarii faţă 'n faţă
Se găsescu şi se mĕsoru
Cu despreţu, dar în speranţă
Aştept lupta, scopu loru. —

Iar Românii de cea parte
Guri de focuri ascundea,
Gata sûnt s'aducĕ mórte
Orî şi unde vor cădea.

www.dacoromanica.ro

Şi 'ncărcate topchanele
Turcii nu le aveaŭ mai josŭ,
Purtând cară cu ghiulele
De calibru monstruosŭ.

Şi aşa păduri d'armate
Lungul apei ţermuiaŭ,
Una Turcii peste sate
Către Neajlof tot roiaŭ.

Aripi ţine călăraşii
Moldovenii d'ajutorŭ;
Chiar sosiră şi cazacii 4)
Când a fost mai mare zorŭ. —

Pêně 'n ţiuă, cum se spune,
D'ambe părţi lupt' a 'nceput;
Ş'uă piósă rugăciune
Michaĭ Domnul a făcut...

Pêně séra ţiua 'ntreagă
Michaĭ óstea 'mbărbătă;
Pe spumat cursier aleargă,
Focul barbar înfruntă.

Când doi nuori purtaţi de vênturi
De uă-dată se 'ntîlnescŭ,
Se ajung în multe rônduri,
Se isbescŭ şi se ciocnescŭ;

www.dacoromanica.ro

Românĭ astfel păvăliră
Atacând pe inemicŭ;
Dintr'uă apă şi voiră
Ca să 'l facĕ de nimicŭ.

Feru 'ncrucişând Românul
Cu al celuĭ musulmanŭ,
Şi 'ncruntând pe armĕ pumnul,
Rîsŭ făcea de iataganŭ.

Inemiculuĭ respunde
Trimiţêndu-ĭ plumbu 'n peptŭ,
Şi cu junghiul îl pătrunde
Să 'ĭ dea partea luĭ pe dreptŭ.

Miĭ de arme se redică
Care mórte trimiteaŭ,
Miĭ de trăsnete despică
Nuorul ce le înveliaŭ.

Urlă aerul, detună,
Dealurĭ, codru tremura,
Pun vitează cu toţĭ mână
Patria a uşura. —

Cine însă hotărasce
Lupta bravilor cu Turcĭ?
Cine gloria renasce
Pe românul câmp atuncĭ?

www.dacoromanica.ro

Cine, cinĕ opri roirea
Musulmanuluĭ ferosŭ?
Cine ĭĭ sdrobi pornirea
Şi ĭĭ dete planul josŭ?..

Când fu ḑiua maĭ trecută
Cu 'n succesŭ necunoscutŭ,
Gemea podul d' óste multă,
Subt al focurilor scutŭ.

Călăreţĭ roiaŭ pe punte
Să resbune sântŭ ogeacŭ;
Ianicerul Paşă 'n frunte,
Purtând verdele singeacŭ; —

Cŭ al seŭ ferŭ tăiosŭ ca focul
Al seŭ fulgerŭ scăpăra,
Lasând mórte pre tot locul
Şi stindardul apăra...

„Bateţĭ pe neamicĭ în cóste!
„Daţĭ pe eĭ! ĭĭ dumicaţĭ!
A ḑis Michaĭ către óste..
„Acum, copiĭ, mĕ urmaţĭ!!

Şi aşa pe tot oşteanul
Inimândul cât dură,
Trase spada căpitanul,
Lovi calul şi sbură.

www.dacoromanica.ro

Când se surpă vre uă stâncă
Dintr'un munte detunându,
Plouă petre 'n valeă adâncă
Ş'o preface în mormîntu,

Astfel Michaĭ, în mişcare,
Purtând trăsnetul în sboru,
Mi-ţĭ ficsa ăĭ Paşĭ călare
Cu un ochiu hotărîtoru. —

Cu un braţu a smuls eroul,
Ianicerului drapel,
Şi cu stângul sparse nuorul
Ce da focurĭ către el.

Aman! strigă dând pe spate,
Lovit d' arma luĭ Michal;
Caraiman Paşa se bate
Pênĕ 'n baltă de pe calu.

Şi un negru sânge curge
P'a sa urmă un şioiu,
Barba nesimţind el smulge,
Muşcând balta de noroiu.

Prinde spaimă ceĭ de faţiă; —
Caiĭ sărŭ, se 'ncurcu, lovescu,
Nicĭ de frîu nu iau povaţă,
Cóma 'n fruntele sburlescu.

www.dacoromanica.ro

Căpitanul înainte
Trăsnetul seŭ repeta,
Şi în lupta cea ferbinte
Pe Vizirul căuta.

Pe Vizîrul ţi-'l zăresce:
Spătosŭ, crudul renegat,
Care pe podŭ se silesce
A da ordinĭ desperat.

Dară Turciĭ nu 'l ascultă. —
Michaĭ şi luĭ îĭ gătea
Mórte ce 'ngrozi pe multă
Seamă d' ómenĭ maĭ colea.

Astfel termin puse 'ndată
Pe nĕamicŭ descuragênd,
La uă luptă 'nverşunată,
Michaĭ victimĭ semănând. —

Dar Sinan, Sinan ce fuse
Comandant nenorocit,
Dinţi 'n gură şi 'ĭ perduse
Că în Neazlof s'asvêrlit.

Când aĭ morţi fură pradă
Uă mulţime luptătorĭ,
Ca şi umbre pere 'ndată
Planul celor trădătorĭ.

www.dacoromanica.ro

Lepădatul de credință,
De un Pașă strêns legat
Têrêtor cu umilință
La Turcŭ, Michnea renegat;

Trece cu — aripă turciască
Malu 'n jos, — stejarĭ bătrênĭ,
Căutând ca să lovéscĕ
De la spate pe Românĭ. —

Dar rĕmaseră 'n rușine
Prin pădurĭ, ca și Sinan; —
Ca dichoru 'n mărăcine,
S'ascundŭ Michnea și Hasan...

Două tunurĭ p'uă colnică,
Comandate de Chiral,
Varsă trăsnet, mare frică,
Și Tartarŭ aprins pe mal

Estasĭată e turcimea
D'ast crater fulgerător;
Prinde inimĭ Românimea,
Subt cel scut triunfător.

Ș'orĭ ce inimă vitează,
Ș'orĭ ce suflet cu avênt,
Concură atuncĭ să védĕ
Pe nĕamicul țeri 'nfrânt.

www.dacoromanica.ro

Turciĭ fugŭ mâncând pământul,
Azrael îĭ spaimânta ;
Mulţĭ deliĭ ş'aflaŭ mormîntul,
Care 'n frunte se lupta.

După cruntă bătălie
Ce ţinu numaĭ uă ḑi,
Lêng' a morţilor făclie
Bucurie s'auḑi ;

Surle resunaŭ famfara
De victoriĭ la Românĭ,
Resunat-a tótă Ţéra
Că învinse pre păgânĭ !

A Creştinilor salvare,
Prin aceasta aclama,
A Românilor purtare
Timpĭ eroicĭ rechema.

Pe Michaĭ îl încunună
De succesŭ nemărginit,
Fama, gloria străbună
Pe eroŭ l' acoperit.

Nóptea însă pré gelósă
Vĕlŭ atêrnă 'ntre oştenĭ ;
Bătălia sângerósă
Încetă 'n Călugăreni... [5])

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL SÉSELEA.

1) Pe când Michaĭ se lupta cu aĭ seĭ la Giurgiu, d'a opri trecerea Turcilor, află că un corp dintre eĭ trecuse pe la Călăraşĭ, ce căuta să ia pe Românĭ de la spate; prin acéstă stratagemă Michaĭ fu silit să lase marginea Dunărĭĭ.

2) Ungaria a fost mult timp sub dominarea Otomanilor; Buda reşidinţa regilor eĭ, fu ocupată de Turcĭ la 1530 şi o ţinură pênĕ la 1686, când atunci intră sub dĕpendinţa Austrieĭ.

3) La 1529 Soliman II. conchistând Ungaria, prin nefericitul resbel pentru Crestinĭ la Mochacĭ (1526) merse cu 120,000 de oştire şi împresură Viena.

4) Nisce escadróne de cazacĭ Românĭ aŭ şosit în ajutorul armateĭ luĭ Michaĭ, tocmaĭ la timp când ea, stătută din luptă, avea nevoe de ajutorŭ, pentru ca apoĭ să pótĕ face a se decide victoria pentru dînsa.

5) Acésta fu renumita bătălie a luĭ Michaĭ cu Turcĭĭ, la 13 August 1595, la Călugărenĭ, în drumu Giurgiuluĭ.

www.dacoromanica.ro

VII.

Ună tempestă cum se trage
De la câmpŭ pe culmi înalţi,
Prin consiliu, se retrage
Tótă óstea la Carpaţi.

Acolo şi Ardelenii
Ajutóre aŭ sositŭ,
Osebit de Moldovenii,
Fraţi Români cĕ aŭ mai venitŭ.

Între Rucărŭ, pe frumóse
Dealuri cu păduri şi stânci
Şi pe văile umbróse
Sûnt Creştini aliaţi străuşi.

Curtea d' Argeşi, capitală
A lui Negru din'ceputŭ,
Tresări ca 'n ţi de fală
Pe Tătari când a bătutŭ;

www.dacoromanica.ro

Câmpu-Lungu de nă parte
Şi Târgovistea p'aci,
Munţĭ şi rîurĭ ce ĭ desparte
Cu mirare îĭ privi.

Curgŭ stindarde carĕ aduce
Ajutorŭ pentru Crestinĭ,
Cavalerĭ de Sânta Cruce
Batŭ în pintenĭ, de ferŭ plinĭ.

Chiar ducatul de Toscană
P' Archiduce a trimis, —
Şi din liga cea germană
Contingentele ş' a 'nscris.

Ungurĭ, Nemţiĭ, Românime,
Popul, nobili armaţĭ, —
Concura cu cătănime
Căpitaniĭ ceĭ cercaţĭ. —

Un corpŭ mare desvoltară
Peste munte coborîţĭ,
Văĭ şi dealurĭ ocupară,
În colóne tăbăriţĭ.

Michaĭ Vodă ia de mână
Căpitaniĭ şi oşteni;
Fruntea óstei cea română
Salută pĕ Italieni.

www.dacoromanica.ro

Aliaţiĭ viŋ în frunte
Cŭ amicale detunărĭ,
Iar Românĭĭ le respunde
Cu ferbinţĭ îmbrăţişărĭ.

Într'uă ḑi de dimineaţă
Tot oşteanul se gătia,
Căpitaniĭ plinĭ de viaţă
Planul lupteĭ pregătia.

Cavaleriĭ la sorţĭ trage [1])
Eĭ voind a concura,
În Tîrgoviste să bage
Iasc' aprinsă ş' a ŏ mina.

Recunóscere să facĕ
Peste Turciĭ Ianicerĭ,
Înainte ca să trécĕ
Vre unŭ corpŭ de cavalerĭ.

Turciĭ mult înaintase
Cu oştire de ajuns,
Centrul ţereĭ ocupase
De Tîrgoviste maĭ sus.

Bucurescĭĭ îl făcură
Magasinĭ de zacherea,
Monastirile umplură
Cu muniţiĭ de gemea.

www.dacoromanica.ro

Iar Tîrgovişteа 'ntăriră
Cu marĭ şanţurĭ şi cu murĭ;
Parapeturĭ construiră,
Şi cu tabiĭ p' împrejurŭ.

Dese eĭ făcênd eşire
Pênĕ 'n munţĭ înaintaŭ,
Cu Creştinĭ întâlnire
Dese lovieturĭ aveaŭ.

Cavalerĭĭ s' aprind tare
Şi se dispută la sorţĭ,
Scóte sorţiul fie care
Pentru glorie şi forţĭ.

Ese ŭn june blond ca crinul,
Svelt şi agerŭ înfocatŭ,
Cu despreţŭ privind scrutinul,
De locŭ sorţiul n'a luat.

El păşesce cu mândrie,
Trage spada 'nfiorându:
— „Cavalerĭ, vĕ 'ncredeţĭ mie!"
A vorbit la toţĭ de rândŭ.

„Cine viaţa îşĭ iubesce
„Pótĕ aicĭ a remânea,
„Cine nu, şi dar voesce
„Vie! — Jurŭ pe spada mea

www.dacoromanica.ro

„Că în frunte şi la mórte,
„Cavalerĭ, eŭ gata sûnt; —
»Am un sânge nobil fórte
„Din al Crişuluĭ pământŭ,

„Bunĭ, străbuni meĭ uă-dată
„Tăie calea la Tătarĭ,
„Fără carĕ Europa tótă
„Era 'nvinsă de barbarĭ;

„Radul, Dragoşĭ, nobil sânge,
„Din străbuni meĭ aŭ fostŭ;
»De viaţă nu m' oiŭ plânge,
„Ca ostaşŭ voiŭ fi la postŭ;

»Vitezia caut parte
„În tot locul s'o găsescŭ,
„Setea luptelĭ peptu 'mĭ arde
„Pentr' un nume strămoşescŭ!

„Cavalerĭ, cu mineĕ acuma!..
»D' al de sorţĭ eŭ nu viseḑŭ;
„Să dămŭ Turcilor de urmă,
„Să 'ĭ învingemŭ asta creḑŭ!

Acest june se avîntă
Pênĕ 'n cortul luĭ Michaiŭ.
Palosul în jos împlântă
La piciorul unuĭ plaiŭ.

www.dacoromanica.ro

— „Domnul meŭ! acesta ḑise,
„Basarabe mare Domnŭ!
„Găsescŭ porţile deschise
„La onóre pentru omŭ!

„La bătaia ce re'ncepe
„Cu Sinan, teribil Turcŭ,
„Dĕ astă dată voiŭ începe
„Eŭ. — în frunte să mĕ ducŭ;

„Viŭ a 'ţĭ cere învoire
„Şi oşteni maĭ inimoşĭ
„A sfida cu hotărîre
„Prin tot locul Turcĭ feroşĭ,

„Apoĭ óstea numerósă
„În campanie va intra,
„Mare luptă sângerósă
„Cavalerii vor afla. —

— »Daca vreĭ cu stăruinţă
„Recunósceri şi cercări
„Şi învingeri cu putinţă
„De a face, ia călări

»Din catane; mergĭ cu **Domnul**!
Cestuĭ june Vod' a ḑis;
»Nicĭ un picŭ să te ia somnul,
»Fiĭ prudentŭ, viteaz deschisŭ!"..

www.dacoromanica.ro

Cavalerii 'nmărmuriră
De ast june, un omŭ nuoŭ,
De curagiu-ĭ amuţiră;
Toţĭ ţinŭ ochiĭ pe flăcăŭ...

Disputele cavalere
De la sorţĭ a contenit;
Fără locŭ de 'ntârdiere
Mulţĭ cu junelĕ a pornit.

Dar câţĭ-va Maghiarĭ se ceartă
Că onórea s'a călcatŭ,
Pentru ce în avangardă
Să comande un băiatŭ?

Acest lucru nu le place,
Sûnt atinşĭ la suflet chiar:
Bortítură 'n cerŭ se face,
Ca cum Zefs' ar fi Maghiar!

Cine însă ĕ acest june
Care minţilĕ a ocupat?
Despre el maĭ mulţĭ ne spune
Ca de fĕtŭ frumosŭ în satŭ.

Îl cunósceţĭ camarade?
Vĕrule Transilvăneanŭ?
Ia ne spune şi tu frate
De pe Putna Moldoveanŭ?

www.dacoromanica.ro

Acest june, ne respunde
Mai de colo un oştaşŭ,
Se amestecă orĭ unde
Varsă sânge cinevaşĭ.

E fiinţă pré ciudată:
Nu e Némţŭ, nu e Maghiar,
E un june ca uă fată,
Îl scimŭ noĭ de la Chiuar.

Ş' orĭ şi cum el se numesce
E d'un sânge cu Bogdan;
Jicmont pe el îl iubesce
Ca pe cel dêntîiŭ Crişan.

Auţiţĭ acu orĭ cine!
Un copil, ia! cavalerĭ;
V'a făcut colea ruşine,
Comandând alibarderĭ?

Decĭ onórea asteĭ lupte
Numaĭ dênsul va lua;
C'a sciut a merge 'n frunte
Cu nĕamicŭ a se lupta.

Dar tătâni-seŭ ce face?
Unde e? cum n'a venit?
El cu Jicmont făcu pace
După sfădĭ necontenit.

www.dacoromanica.ro

Jicmont bietŭ fusese mire,
Cŏcĭ abia s'a însurat, —
C'uă regească încuscrire,
Luând fată de 'mpĕrat. —

El bietŭ, de! alene vine,
Nu 'ĭ pré arde de rĕsboiŭ,
Pe Bogdan cu el îl ţine
Vrênd să vie amêndoĭ.

Dară Batori s'aştéptă,
Jicmont, principŭ Ardeleanŭ;
El sosesce pentru faptă
De resbelul musulmanŭ...

Ast-fel mi-'ţĭ vorbea oşteniĭ
La piciorul unuĭ plaiŭ,
La un loc Transilvăneniĭ
Cu Români luĭ Michaĭ.

Trompele s'audŭ famfară,
Pomposŭ, falnice resunŭ;
Aliaţiĭ se mişcară,
Căpitaniĭ se adunŭ;

Pe principiul saluteadă
Sigismundul Ardelean;
L' Archiduce 'nainteadă
Renumit Massimilĭan. —

www.dacoromanica.ro

Şi Michaĭ şi Sigismundul,
De nevoe înfrăţiţĭ,
La un locŭ 'ĭ adună vîntul,
De restrişte ocoliţĭ.

Ţi de gloriĭ! de 'nfrăţire
Pentru Creştinĭ aliaţĭ!
A Europeĭ strălucire
Reunită sub Carpaţĭ!

— „Te găsescŭ acu cu bine'!
„Mare Dómne Basarab!
„Eŭ am spus-o pentru mine
„Că voiŭ fi aicĭ îngrab...

Pe Michaĭ strângea Crişanul
Bogdan, căruĭ 'ĭ a respuns
Michaĭ Domnul: „este anul
„De la noĭ de când tĕ aĭ dus!..

După multă curtenire
Luĭ Michaĭ că Turcĭ a 'nvins,
Pregătit-aŭ la oştire
Un ospĕţŭ de drumŭ întins.—

Falnic cupa curonată
Marĕ ospeţu ocolea,
Pên' la rege înfocată
Uă urare toţĭ scotea.

www.dacoromanica.ro

Dar pré lung' ospĕţul ţine
Cu danţŭ, meşe şi urărĭ;
Ḍiua trece, nóptea vine,
Arḍênd focurĭ pe cărărĭ.

Luna splendidă ocolesce
Firmamentul seninosŭ,
Şi pe trupe rĕspândesce
Focul eĭ gălbeniciosŭ.

Inimĭ june şi 'nfocate
Bucuria desvălea;
Maĭ târḍiŭ, târḍiŭ în nópte
Michaĭ cupa 'n mână ia:

— „Căpitanĭ cu voe bună!
El a ḍis, Românul bravŭ,
„În victorii viaţa ĕ bună,
„Dar amără pentru sclavŭ!

„Să fimŭ bravĭ! Creştini una
„Ce dorimŭ să apărămŭ;..
„Pe neóspiĭ, tot-d'anna,
„Ţereĭ nóstre, s'alungămŭ!

„Vedeţĭ tîrgurĭ, cetăţĭ, saţe
„Ce-fel suferŭ, cu ce jugŭ, —
„Plângeţĭ creştinesce state,
„Ce masacre li s'aducŭ!

www.dacoromanica.ro

„Să nu stămŭ în nelucrare ;
„Pentru crucea cĕ uă mărimŭ,
„S'alergămŭ cu micŭ cu mare
„În păgân ca să lovimŭ...

— „Ura ! ura ! óspi Țerĭ,
Dis-aŭ falnicŭ ăĭ vecinĭ, —
„Mâine resbelŭ, cavalerĭ !
„Mâine glorĭ la Creștinĭ !..

Și resunetul se duce
Prin tot locul de meseni,
Veseliă era pe buse
Zugravită la oștenĭ.

Steaoa ḑileĭ nu 'ntârḑie
Orisontele roșind,
Munțiĭ iaŭ culóre vie,
Groșiĭ aburĭ risipind.

Iară acuila, simbolul
De putere pentru sfăḑĭ,
De pe culminĭ își ia sborul,
Să sĕ avînte după prăḑĭ.

Un străin óspe pe dată
A sosit parlamentarŭ ;
Domnuluĭ Român s'arată
Un Turcŭ mare, saŭ Tătarŭ. —

www.dacoromanica.ro

P'împregiurŭ c'uă furişare
De ochiŭ tóte vrea a sci;
Ochiul luĭ prepusurĭ are
De spion de pe aci.

— „Cine escĭ? şi cum te chiamă?
„D'unde viĭ? vrĕ uă carte aĭ?
„Poţĭ vorbi fără de teamă. —
L'a 'ntrebat Vodă Michaĭ.

— „Sûnt trimis de Sarascherul,
„Al meŭ nume Abdalachŭ. —
„Cele bune să dea cerul
„La raiele, la beiŭ Vlachŭ!

Şi c'uă lungă reverinţă,
Mâna ducênd pe turbanŭ,
Salută cu umilinţă,
Ca credinciosŭ musulmanŭ.

Uă pădure de armată,
Lancele în şus lucind,
Împregiurŭ-I înşirată
Óstea de creştinĭ privind,

Şi Românĭ şi ajutóre
Volontariĭ cavalerĭ,
Trupe încă fumătóre
D'acel sânge vărsat erĭ; —

www.dacoromanica.ro

Voia totul ca să véḑĕ
Ast străin cu ochi luĭ,
Despre tóte să se 'ncréḑĕ,
Şi sătul părea că nuĭ.

Dar şi óştea çea creştină
C'ochĭ de Argos îl privea,
Căutătura luĭ străină
Îndoială că dedea.

Şi 'ntr'acest chip musulmanul,
Când mesagiul seŭ a ḑis,
De treĭ orĭ ş'atins turbanul,
În satanicu-ĭ surisŭ.

— „Padişachuĭ dă ertare,
El vorbi, la cĕ — a trĕcut; —
„Padişachul plânge tare
„Pe aceĭ ce aŭ căḑut;

„Padişachul ḑice pace
„La raieĭ supuşi seĭ;
„Pe Michal Domnu îl face
„Cel potinţ al Ţereĭ beĭ;

„Dar oştirile străine
„Să se 'ntórne înapoĭ, —
„Numaĭ astfel noduĭ ţine
„De tractate între voĭ...

www.dacoromanica.ro

— „Padişachul daca eartă
„Nu putemŭ şi noĭ erta,
„Padişachul daca ceartă,
„Noĭ cu armele scimŭ da!..

Scurtŭ rĕspunsŭ ĭĭ dete Domnul,
Fórte scurtŭ dar sănătosŭ.
Mesagerul luând tonul
Unuĭ omŭ necăjiciosŭ :

— „Póte-se să nu vreĭ pace
„Cu Sultanu 'ndurătorŭ ?
„Tributar veĭ a te face
„Cerşind străin ajutorŭ ?..

„Află dar şi'această parte :
„Oştile ce aŭ pornit
„Spre Vălenĭ, şi nu departe
Musulmaniĭ lĕ a 'ntêlnit.

„Fórte puţin se ţinură
„Aceĭ frumoşĭ cavalerĭ ;
„Morţĭ ca muscele cădură,
„Ceĭ maĭ mulţĭ sûnt prisonerĭ.

Bogdan tresări îndată :
— „Fiica mea !.. vaĭ ! prisonerŭ ?.."
Ḍise cŭ ĭnima 'ntristată
Acest nobil cavalerŭ.

www.dacoromanica.ro

„Oh! amorul! ce durere
„Despre fiica-mĭ mi-a lăsat!
Adăogă după tăcere
Bătrên omŭ essasperat.

Şi Bogdan şi Sigismundul,
Amicĭ buni ca nisce fraţĭ,
P'amêndoĭ 'ĭ ocupă gôndul,
D' Augusta prĕocupaţĭ.

La nuvela nĕaşteptată
Bietŭ bătrânul se jelea,
Se bocea plângênd ca tată
Pentru fiica ce perdea.

Sigismundu 'l îndulcesce
Promiţêndu-ĭ ajutorŭ,
Că la Turcĭ el pregătesce
Focŭ şi trăsnet arzĕtorŭ. —

Şi Bogdan lipsitŭ de pace
Dusu-s'a la primi Ducĭ,
Domnul ţereĭ de a 'ĭ face
Ună dreptate chiar atuncĭ,

D'a constrânge cu tortură
Omul care a venit,
Întêmplarea cŭ a luĭ gură
Ca să spue deslușit.

www.dacoromanica.ro

Dar în astă 'mpregiurare
Mesagerŭ a dispărut,
Şi 'ntr'un nnorŭ fugind călare
Se făcuse nevĕḑut.

După dînsul se luară
Cavalerĭ vre uă câţi-va ;
Pe Christosŭ eĭ se jurară
De a 'l prinde ş' al lega.

Ca vîrtegiul se tot duse,
De gonacĭ urmat mereŭ,
Blestemăt de treĭ orĭ fuse
Şi bătut de Dumneḑeŭ...

Într' uă clipă toţĭ sciură,
Dar atuncia pré tărḑiŭ, —
Bine uni 'l cunoscură
Cine a fost acel beşliŭ

Care Domnuluĭ vorbise,
Ca trimis de l' adversarĭ,
Şi în tabără venise,
Ţinênd capu-ĭ gônduri marĭ...

O ! aĭ nostri tot-d'auna,
Instrumente la străinĭ,
Şi cu Iadul ş'aŭ dat mâna
Să 'mpileḑe pe Creştinĭ.

www.dacoromanica.ro

Mihnea ! Mihnea renegatul !
Iar un aspirantŭ la tronŭ,
Era Mihnea lepădatul
Ce venise ca spionŭ.

Dar atuncia şi mai tare,
Cu un suflet amărîtŭ, —
A părinteluĭ 'ntristare
Pasŭ armatĭ a hotărîtŭ.

Resbunare mai arzêndă
Cap şi inimă n' atins,
Precum ura înferbîntă
Capul junilor aprins ;

Ascultând pe acest tată
Care cere ajutorŭ,
Pentr' eroica sa fată
S'a atins onórea lorŭ. —

Precum tigru mugind fórte,
Vĕzêndu puiĭ sângerând,
Se aruncă 'pên' la mórte,
Însăşĭ carnea luĭ rupênd,

Pe nĕamicul seŭ îl cată
Ca să 'l pótă sfîşia,
Turburat, furĭosŭ d'ŭădată
După urma luĭ se ia.

www.dacoromanica.ro

Astfel arme-le resună,
Óstea din munţĭ spre câmpiĭ,
Coborându-se 'mpreună,
Peste şése-ḑecĭ de miĭ.

Turciĭ dar cât iaŭ de scire
De retragere se 'ncercŭ,
Şi Creştini în unire,
Să 'ĭ atace, spre eĭ mergŭ...

NOTE LA CÂNTUL AL ŞÉPTELEA

1) „Ostaşi Creştinĭ care era maĭ mult adunătură, ne-„obicĭnuiţĭ cu resboiul şi avênd temere de vitezia şi „numĕrul Turcilor, începură cu încetul a se deprinde „a-ĭ vedea maĭ fără frică şi a lua curagiŭ. În tóte „ḑilele se întîlniaŭ cu Turciĭ etc.

Magasinul ist. Bălcescu,
Camp. Românilor de la 1595.

www.dacoromanica.ro

VIII.

În Septembre cu recóre
Florile mai rîdŭ pe plaiŭ,
Viile se cocŭ de sóre
Cu al doilea timpŭ Mai.

Munţii învĕliţi de ceaţă
Redicŭ fruntea pên la nuorŭ;
Văile de dimineaţă
Scotŭ un sunet mugitorŭ.

Subt a óstei grea călcare
Orî ce sgomotĕ amuţescŭ,
Chiar ş'a acuilei strigare
Dintre neguri care crescŭ.

Principii uniţi sub steaguri,
Oştile le a împărţitŭ
În colóne de atacuri,
Subt un capŭ mai renumitŭ.

www.dacoromanica.ro

Sub Michaĭ românĭ lănceriĭ,
Călărimea şi puşcaşĭ,
Să atace Ianiceriĭ
Facŭ uă frunte de óstaşĭ;

Bocceai cu Secuime
Ceĭ cu cóse înarmaţĭ; —
Sigismundul, nobilime
Lêngă dînsul adunaţĭ;

Maĭ era Picolomini
Comandând Italienĭ;
Răsvan Vodă cu vecinĭ
Cu călărĭ Orcheienĭ.

Trecŭ colónele 'nainte
Ca troienĭ nenumĕraţĭ,
Oştile mergênd putinte
P'între şirurĭ de Carpaţĭ.

Rîurile făcênd sunetŭ
Peste pruntŭrĭ şerpuescŭ;
Celĕ armate cu resunetŭ
Vr' un obstaclu nu găsescŭ.

Unul lasă după altul
Dealurile înapoĭ,
Înainte aliatul
Trece luncĭ, colnice, văĭ.

www.dacoromanica.ro

Spre Stănesci și Dragoslave,
Pe la Rucări trupe urcă;
Și putinte și mai brave,
Spre Tîrgovisce se ducă.

Iată ajunș-i pe câmpie!
Lunci, păduri ostași umplênd;
Pentru Turci uă vijelie
Vîntul despre munți suflându.

Iar Sinan făcêndu-și prânzul
De pe uă culme îi privea;
Michnea era lêngă dînsul
Și consiliuri îi dedea.

Michnea cel ce 'n viclenie
Pe Creștini a spionat,
Cu movilă Ieremie
Un complot a conlucrat.

Căci el Domnu ca să se facă
Cu Satanu era ajunsu:
Nu era turcit de clacă,
Nici d' un simțimênt pătrunsu...

Pe Creștini vêdênd cum vine,
Turcul este în estasu;
Sub pretecst că nu 'i convine
Locul, oștile ș'a trasu.

www.dacoromanica.ro

La Tirgoviste el lasă
Pe Ali din Trapesunt
Cu puteri, cu bani în casă
Arme, provisiuni; pe punt

Promiţêndu-i ranforţare,
Îi ordon' a se lupta;
Ş'a lupta cu forţă mare,
Patru mii Turci l'asculta...

Astfel Sinan se retrage
Către Bucuresci în jos,
În speranţă de a trage
De la locuri un folosu

La Brăila sta putere
Trupe Turci că o ocupa,
La nevoe le va cere
De nĕamicŭ a 'l descurca.

Promitea ţ'ai sĕi de scusă,
Sigurŭ un măreţŭ succesŭ,
Că va trage într'uă cursă
Pe Creştinii mai la şesŭ.

Bogdan merge chiar în frunte
Cu 'n avênt şi cu 'n focŭ rarŭ,
Ţine una de pe munte
Cătând ç' ochiu-i p'ad arŭ.

www.dacoromanica.ro

Puşĭ în linie de luptă
Şi 'n colóne aşeḑaţĭ,
Vocea trômbiţi o-ascultă
Ceĭ ostaşĭ îmbărbătaţĭ.

Precum cadŭ de leĭ uă turmă
Pe uă pradă însfĕrşit,
Cu putere de pe urmă
Pe nĕamicŭ s'aŭ repeḑit.

Dar minune, întêmplare
Eĭ în lagărul osmanŭ
Nicĭ un omŭ pe jos, călare
Nu găsiră dupĕ planŭ.

Rĕmân prinşĭ d'estaşiere,
Câmpŭ acesta 'ĭ mărmuri;
Eĭ se temŭ cu prevedere
Vre uă curs' a nu găsi.

Dĕ uă camdată hotărîră
A sta loculuĭ cum sta,
Peste câmpu tăbărîră
Carĕ al Turcilor era.

Aŭ rĕmasŭ uă ḑi ş' uă nópte
Ş' iar uă ḑi mereŭ lucrând,
Aŭ veghiat precât se póte,
Ş' iar uă nópte de pe rând.

www.dacoromanica.ro

Uă colónă Turcĭ sosesce
În amurgŭ pe înnoptat,
Nicĭ prin gônd nu le plesnesce
Despre câte s'a urmat.

Eĭ făcênd diversiune,
De la prădĭ se întorceaŭ;
Prădĭ aducŭ eĭ de minune, —
Către fraţiĭ lor trăgeaŭ.

Când în castre eĭ intrară,
Pe un timp neaşteptat,
Târdiŭ seama îşĭ luară
Că în cursă aŭ intrat.

Răsplătirea ş' o avură
Prin aĭ faptelor decret;
Lângă prade se perdură
C' ochi 'n cer pe Machomet. —

Debutară dar Creştiniĭ
Prinzênd două mĭĭ de Turcĭ;
Şi Bogdan şi toţĭ străiniĭ
I a trimis la Huriĭ: (furcĭ)!..

Apoĭ planul şi 'l trasară
Ducĭ armateĭ plănuind,
Uă colónă o lăsară
La Târgovisce stând;

www.dacoromanica.ro

Michaĭ ia pe Turcĭ în gónă,
Bate feru pênĕ e caldŭ.
Şi îndată se întórnă
L' al Têrgoviscеĭ asaltŭ.

Sigismundul chiar comandă
Al Têrgoviscеĭ acediŭ,
Şi începĕ uă canonadă
Turnând focurĭ peste rediŭ.

Tótă óstea se 'ndrepteaḑă
Cu asalt a năvăli
Pe Têrgovisce s' ó raḑă,
Garnisóna a 'ĭ strivi.

După vorbe înspirată
Garnisóna de Sinan,
Aştepta ranfort d' armată,
Ca să ţie lupta ŭn an.

De la 'ntĭia îmbrâucesce
Al Creştinilor asaltŭ,
Forţa eĭ o re'noesce
Şi 'n atacul celălaltŭ.

Şi maĭ multe Sigismundu
Încercărĭ essecuta
Ca să intre înlăuntru, —
Ilustrarea 'şĭ căuta...

www.dacoromanica.ro

Şanţurĭ cŭ apă p' oraşŭ, — pline, —
Murĭ de lemne 'l încingeaŭ;
Şi cadavre nu puţine
În totŭ locul se lungeaŭ.

Se ţinŭ Turcii cât se póte,
Ocoliţĭ de adversarĭ,
Şi l' atacurĭ, după tóte,
Eĭ rĕspunde tarĭ şi marĭ.

Campu-ducele 'ntreiesce
Artileria lucrând, —
Şi oştire grămădesce
Ca să termine 'n curând.

Însă vede cu mâhnire
Că 'ndeşertŭ e lupta sa,
A Tĕrgovisci 'ntărire
Nu pré lesne póte lŭa.

D'a o ţine 'ncongiurată
E părerea tutulor,
C' uă lucrare regulată
A constrânge o Ducĭ vor.

Ḑile multe ocolită
Eĭ Tîrgoviscĕ a ţinut,
Sórtea eĭ nefericită
Îĭ gătea un tristŭ minutŭ.

www.dacoromanica.ro

Focurile şi facŭ stare
D'a ploua în încrucişŭ;
Óstea de încongiurare
Stă campată pe costişŭ. —

Bogdan tras cu Sigismundul
Subt un arbure umbrind,
Îşĭ alină puţin gôndul
La Târgovisce privind.

Maĭ êntîĭ şi 'ntîĭ de tóte
Bogdan nobilŭ Român Crişŭ,
Către principe el póte
Vorbi multe şi făţişŭ.

Sigismundul, ginerelul,
Liniştit când se găsia,
Dese orĭ privind inelul
La Soţia luĭ gôndia.

După ce d' acediere
Aŭ vorbitŭ eĭ de ajuns,
Bogdan scapără 'n durere
Focul ce 'l ardea ascunsŭ.

— „Spune dar, Bogdane!“ çise
Principele jos trântit,
Unde ochiu-ĭ aromise
Jumĕtate adormit.

www.dacoromanica.ro

— „Da, să spuiŭ, Bogdan rĕspunde,
„Despre fiica-mĭ să vorbescŭ,
„Şi maĭ mult ce mĕ pătrunde
„De tot neamul românescŭ.

Sigismundu nu 'l pré-ascultă; —
El visa Samosŭ castelŭ,
Tinerică sóţĭa-ĭ, cultă
Flóre, — „Angel pentru ĕlŭ;

Care fuse refugită,
Precum Stanca 'n Făgăraşŭ, —
A luĭ Michaĭ Domnu, scutită
De resbelul uriaşŭ.

„De Românĭ voescŭ a spune,
A ţis nobilul Crişan,
„Prin bordee, prin cătune
„Fii mareluĭ Traian. —

„Numă uă fiică ĭmĭ rĕmase,
„Augusta fiica mea,
„Pentru Român se armasĕ,
„Pentrŭ omul ce iubia.

„Eŭ şi fiica-mĭ uă suflare
„Şi uă inimă avemŭ,
„Şi pătrunşĭ de întristare
„Privimŭ cele ce vedemŭ.

www.dacoromanica.ro

„Dacĭa ţéră strălucita,
„Roma! Roma, Sórtea eĭ!..
„E imaginea 'nd̦eită
„Şi Românii fii meĭ!

„Că uă mare nedreptate,
„De la nobilĭ isvorând,
„În Ardeal atâtea sate
„De Românĭ împovărând..

„Sciĭ, o! Principe! pré bine,
„Sunt Román de sânge eŭ; —
„Crişŭ Ardealulĭ una ţine
„Cunoscut de Dumne̦deŭ.

„Şi să 'ncepemŭ maĭ departe
„De la Ungurul Arpatŭ;
„Bătăliile în parte
„Cu Román Menomoratŭ; —

„Peste Crişŭ se retrăsese
„Tot bătênduse pe pasŭ,
„Ducele Román fusese
„Neînvins şi pré viteazŭ. —

„Bine, el avusĕ uă fiie; —
„Zolta, fiul luĭ Árpatŭ,
„A cerut-o de soţie,
„Ş'ast-fel lupta s'a curmat; —

www.dacoromanica.ro

„Cum Augusta, fiica-mĭ, cere
„Cu 'n Român a se 'nsoți,
„Ca să fie mângâiere
„Unuĭ mire că o 'mpeți.

„Dar acea împregiurare
„Transilvania făcu
„Subt a Zolteĭ dominare,
„Sub Maghiarĭ c'atuncĭ trecu...

„Decĭ Româniĭ protestară
„Sub Geloŭ și sub Claudĭŭ;
„Timișaniĭ repurtară
„Vigurosŭ al armeĭ studĭŭ;.

„Pênĕ ce, fatalitate!
„Al seŭ, — Optumu, — nepotŭ,
„După Claud se mai bate
„Și subt arme căḑu mortŭ.„

„Sântul Stefan, prin credință,
„Pe Românĭ cât ĭ a supus,
„Pipăi uă influință
„A bisericeĭ d' Apus.

„Ceĭ Românĭ ce se 'nchinară
„Misĭonarulŭĭ Stăpânŭ,
„La noblețe se 'nălțară„
„Cei-l'alțĭ ca servĭ rĕmânŭ...

www.dacoromanica.ro

„Dar acéstă preferinţă
„A credinţeĭ de Apus;
„Pe popóre 'n neputinţă
„Şi în certurĭ le-a adusŭ..

„Nisce óspĭ apoĭ veniră. —
»Transilvania 'ĭ priimi
„Ca pe óspĭ. — Eĭ se lipiră
„Cŭ indigeniĭ a trăi. —

„Acordatu-li-s'a dreptul,
„De la regiĭ ce 'ĭ ştcutia;
„Eĭ puindu-se cu peptul
„Cetăţĭ, tîrgurĭ, pămênt ia.

„Lângă dînşi indigeniĭ
„Aŭ rĕmas ca suferiţi; —
„Românimea şi săteniĭ
„Çu durere sûnt striviţi! —

„De atuncia tot într'una
„Pămînteniĭ aŭ protestatŭ,
„Şi 'n revolte tot-d'auna
„Frăţescu sânge s'a vărsatŭ.

„Ungurĭ, Sassiĭ se acórdă
„Pe săteanŭ a fereca;
„Facŭ eĭ legĭ şi punŭ pe rótă
„Pe çeĭ capĭ ce protesta.

www.dacoromanica.ro

„Anton Magnu şi consoţiĭ fĭ,
„Capĭ Românilor sculaţĭ,
„Şi cu Dozsa, s'aŭ dat morţiĭ,
„Cum maĭ barbarŭ torturaţĭ...

Sigismundul ochiĭ face
Ca şi cum s'ar deştepta
Dintr'un visŭ teribilŭ; tace, —
El conclusiă aştepta.

Fruntea-ĭ e posomorîtă,
Ca un omŭ nemulţiămit,
Aspru lă Bogdan se uită
Puţin ş' iarăşĭ 'adormit.

Dar înfipt Bogdan îĭ spuse
Suferinţele, torturĭ,
Ce Românilor se puse:
Ţeapa, ştreangul, roţĭ, săcurĭ...

„Din acea împregiurare
»Românimea s' a rĕsnit,
„Aŭ trecut peste hotare,
„Subt alţĭ Domnĭ s'aŭ reunit...

„State nuoĭ constituiră
»Astĭ viteḑĭ, viteḑĭ Românĭ, —
„Eĭ cu peptu lor òpriră
„Roiul barbarŭ de pagânĭ...

www.dacoromanica.ro

„Al Ungariĭ Huniade,
„Acel rege lăudat,
„Consângean fu cum se cade
„Din tulpina ce 'l a dat...

„Într'uă luptă desperată,
»Ca şi aḑĭ cu Turcĭ, cum veḑĭ,
„Creştinimea fu scăpată
„Prin Românĭ ceĭ viteḑĭ...

„Când a ḑis şi Matĭa creḑul,
„Bătând Turcĭĭ prin Românŭ,
„Ca sĕlbatecŭ Paul Chĭnezul 2)
»Mânca carne de păgânŭ...

„Fără Românĭ Semiluna
„Locul Crucĭ ar fi ţinut,
„Fără Românĭ tot-d'auna
„Populĭ marĭ ar' fi căḑut.

„Dar un picŭ de simpatie
»Pentru Românĭ să aveţĭ!
„Pentru multa-ĭ bărbăţie,
„Pentru fapte ce vedeţĭ!

Sigismundul se deşteaptă,
Îĭ păruse că visa,
Că Târgovişcea l'aşteaptă
Pentru lauri ce 'ĭ da.

www.dacoromanica.ro

Pe Bogdan ţi 'l maĭ întreabă:
— „Heĭ! îmĭ spune de femeĭ!
„Fĭĭca ta că atâta grabă
»S'a bătut cu Turciĭ leĭ?

— »Fĭĭca mea e ca şi mine,
Bogdan ţise; noĭ avemŭ
„Ună voinţă pentru bine,
»Viitorŭ la populĭ vremŭ!..

„Şi apoĭ că ea trăiesce
»Pentr' ùn june, cum spuseĭ;
»Radu junelĕ o iubesce,
„E-a luĭ viaţă, vĭaţa eĭ! —

»Michaĭ Vodă îl trimise
»L' al Germaniĭ împĕrat,
»Acest june împlinise
Câte sarcine ĭ s'a dat.

»Chiar l' a vóstră însoţire
„El cu frate-sĕu veni,
»Salutărĭ de fericire
„Pentru Domnul seŭ vorbi. —

„Toţĭ Românĭĭ, toţĭ îl scie
„E un Ángel de om bunŭ;
„A cerut pe a mea fiie,
„Dupre legĕ să 'ĭ cunună, —

www.dacoromanica.ro

„Multă pedică ne fuse
„Ast resbel mahometan,
„La dorința ce avuse
„Junele, d'acum un anŭ.

„El pe Domnul seŭ si Țeara
„O servesce de atuncĭ,
„Tótă iarna, tótă vĕra
„S'a luptat mereŭ cu Turcĭ.

„Panica ce ș' altă dată,
„De barbare năvălirĭ,
„A coprins pe lumea tótă,
„Ș' a dat grósnicĭ sguduirĭ;

„A chemat pe toțĭ la arme,
„Pênĕ chiar și pe femeĭ,
„Ca să 'nsufle, să într'arme
„Creștinescile ideĭ.

„Toțĭ Creștini 'n Cruciată
„S'aŭ armat pentru păgânĭ,
„Și uă fiică și un tată
„Să ajute pe Românĭ. —

„Iată dar ca ce iubire
„P' Augusta a 'nflăcărat!..
Sigismundul nesimțire
L'aste vorbe arătat.

www.dacoromanica.ro

Mai pe urmă ce îi vine
Omuleţul resuflând:
— „Vomŭ vedea, ei bine! bine!..
„Vomŭ vedea la tóte 'n rând!

Bogdan însă îl cunósce,
L'înţelege, ţice des:
— „Ia amiute şi încóce;
„Fă dreptate mai ales!..

Sigismundu colea ţise:
-- „Destinate de poporŭ
„De la cer fiind prescrise,
„Populi pórtă crucea lorŭ. —

— „Prescript gintele nu are!..
A respuns Bogdan d'a dreptŭ,
„Dreptu estě al celui tare
„Ce şi 'l apără cu peptŭ!..

Astfel ei din căutătură
Aprinseser' un vulcan,
Şi 'ntr'uă dispută căţură,
Cu tot păsul lui Bogdan.

Detunări atunci de armă
Ce 'mpregiurŭ s'a auţit,
Da în tabără alarmă
La Târgovisce sub zidŭ.

www.dacoromanica.ro

Sigismundu e 'n picióre;
Michaĭ Vodă maĭ deşteptŭ,
Între óste veghetóre
Stă marţĭal cu focu 'n peptŭ...

Bogdan însă se pătrunde
Din cătrĕu a resunat
Detunărĭ care rĕspunde
Lungind echo 'n depărtat.

Se întinde uă pădure
Pe un locŭ monastirescŭ,
Ea protege loviture
De nĕamicĭ când se 'ntêlnescŭ.

Doĭ neóspĭ ca să se bată
Locŭ maĭ bun nu convenia. —
Fruntea unuĭ e legată
Pentrŭ uă plagă ce avea. —

Pĭé aprinşĭ şi multă urĕ
P'adversariĭ călăreţĭ; —
Unul Turcŭ, cu gré-armătură,
Altul Creştin din băieţĭ.

Celuĭ Creştin sângereadă
Fruntea-ĭ, Turcul e turbat; —
Amêndoĭ se 'mbrăţişeadă
Cu isbirĭ de spaimântat.

www.dacoromanica.ro

Lancea Turcul ş'o repede
D'a'l străpunge ca pe câinĭ,
Junele minut nu perde
Şi ĭ o apucă cu tarĭ mâinĭ.

Încleştaţĭ eĭ tot se bate,
Se împingŭ şi se lovescŭ;
A lor arme descărcate
La nimicŭ nu folosescŭ.

În curênd era să cadă
Cel maĭ slab la un asaltŭ;
În curênd era să védĕ
Unul mórtea celuĭ-laltŭ.

Bogdan pinten' atuncĭ calul
D'aĭ ajunge maĭ curêndŭ.
Sigismundul urcă malul
Dêmboviţeĭ cŭ aĭ seĭ rândŭ.

Ce uimire? ce mirare
Pe Bogdan şi luptătorĭ?
Cunoscu pe fie care
P' amêndoĭ gladiatorĭ.

Renegatul Michnea fuse
Turcul care se lupta;
Pe Creştin îl cunoscuse,
Tocmaĭ Radu ce 'l căuta.

www.dacoromanica.ro

„Blestemat spion ş'aicia ?..
„Stai acum că te găsescŭ !
Strigă Bogdan, pên' aicia
„Ţi a fost vacul teŭ drăcescŭ !

Atunci Michnea când se vede
De mai mulţi amenințatŭ,
Când cunósce că va perde
Orĭ ce chip de câştigatŭ,

D'adversarŭ se degageadă
Ce la luptă îl ţinea ;
Nĭcĭ pe Diavolu să'l védĕ
Şi nicĭ cruce a 'şĭ făcea.

Peri Michnea ca nălucă. —
Radul nicĭ c'ar fi pututŭ
Cu nĕamicul seŭ s'o ducă ;
De durerĭ fiind bătutŭ.

Bogdan : „fiule ! îĭ ţice ;
»O minune ! Dumneţeŭ !
„D'unde vĭĭ pênĕ aice ?
„Eştĭ rănit şi fórte reŭ.

„Fiica-mĭ, spune unde este ?
„Prin tot locŭ o am căutat ?
„Poţĭ să daĭ o bună veste
„Unuĭ tată întristatŭ ?

www.dacoromanica.ro

— „Oh! da, da! rĕspunde Radul,
„La un schit de maĭcĭ pe plaiŭ,
„De eât prinsă la 'mpĕratul
„Necreştin, sclăvă 'n seraiŭ. —

— „Cine óre îmĭ cuteaḑă
„Cŭ acest gôndŭ? Bogdan strigă.
— „Michnea! Radu repeteaḑă,
„Cel ce patria 'şĭ trădă.

»Daca eŭ nu lŭam de scire,
„Prisoneră acum era. —
— „Fiica mĭ? o! nefericire!
Bogdan tatăl murmura.

Şi atuncĭ cu 'mbrăţişare
Părintesce l'a 'primit,
Îĭ dă dulce sărutare
Că de bine 'l a găsit.

— „Care? carĕ a mŏnăstire
„Unde fiica-mĭ se umbri?
„Radule, de fericire
»Nu sciŭ cum a 'ţĭ mulţiămi,

Întrebă Bogdan pe june
Care sta ca ameţitŭ. —
Câte una una spune
Radul tóte cĕ a păţitŭ.

www.dacoromanica.ro

Bogdan plin de nerăbdare
L' ascultă, se bucura;
Şi 'ncurînd eĭ de plecare
Pe doĭ caĭ încălica.

Ḍiua, nóptea tot suiră
Drumu 'n sus p' un plaiŭ vecinŭ. —
P' Augusta o găsiră
Bravă, sântă 'n loc creştin...

Pentru tată şi cu fiică
Şi cu Radu aĭ luĭ fiĭ,
Monastirea se rĕdică
Pên' la cerŭ de bucuriĭ.

Ş' Augusta ca uă flóre,
Eroĭnă de príncip,
Ca un crin învolt la sóre,
Rumenéla p' al eĭ chip, —

Prĕ senină, inimósă,
La ea Radul cât privi,
O găsesce maĭ frumósă,
Maĭ frumósă d'a-o iubi...

— „Dumneḍeŭ ne ţie seamă!
A ḍis Ducele Crişan;
„Plecămŭ fii meĭ, ne chiamă
„Mare luptă cu duşmanŭ.

www.dacoromanica.ro

„Nu mĭ aĭ spus cu dĕaměnuntul
„Ca să sciŭ ce s'a urmat,
„Batĕl crucea şi mormîntul
„Pe acel ce va trădat!„

Şi Bogdan ce tată 'l ţice
Tinerei 'nsurăţeĭ,
Pré iubitĕĭ sale fiice
Întrebărĭ făcu şi eĭ.

— „Ce să maĭ vorbimŭ o! tată!
„De acele cĕ a trecut?
„Să veţĭ astă-ţĭ ce ne-aşteaptă
„Lucru trist şĭ neplăcut!„

Radu luĭ Bogdan rĕspunde,—
Creţurĭ fruntea luĭ fĕcênd.
— „Ce fel, fiule? şi unde?
Întrebă Bogdan curênd.

— „Tótă nóptea, Radul spune,
„Vodă 'n gônduri se preŭmbla,
„N'a 'nchis ochiĭ ca minune,
„Pênĕ 'n ţiuă 'ntêrgŭ umbla.

Augusta: „Ce e? ce el?"
Maĭ curĭósă a 'ntrebat.
— „Nu cum-va se cearc'uă chiăe
„Dievolească pentru Ştat?„

www.dacoromanica.ro

Bogdan ḑice: „se clocesce
„Complot, rĕsmiriţă, jeafŭ?
„Iarăşĭ ce-va uneltesce
„Al duşmanuluĭ tarafŭ?..

— „Tocm' aşa, Raduĭ urmĕḑă,
„Vodă însă le-a aflat.
„N'a vrut vorbelor să creaḑă
„Să hu fie înşelat.

„Domnul să se încredinţeḑe
„Cerceteaḑă s'afle totŭ;
„Pune ómenĭ să vegheḑe
„Urmărind acest complotŭ.

— „Heĭ! băiete, asta sună
„Ca complotul cu Chorvat,
„Cu boiărĭĭ împreună
„Cari vodă 'ĭ a ertat. —

— „Tocm' aşa: ş'acuma este
„Cu aceia înţeleşĭ, —
„Să rĕsufle fără veste
„Cu plătiţĭ — cu ómenĭ dreşĭ..

— „Drace! Drace! Bogdan grinţă
Necăzit, înfuriatŭ,
„Mergŭ la Vodă încredinţă
„Să trag óstea la palatŭ.

www.dacoromanica.ro

„Nu mĭ aĭ spus cu dĕaměnuntul
„Ca să sciŭ ce s'a urmát,
„Batĕl crucea şi mormîntul
„Pe acel ce va trădat!„

Şi Bogdan ce tată 'ĭ ḑice
Tinerei 'nsurăţeĭ,
Pré iubiteĭ sale fiice
Întrebărĭ făcu şi eĭ.

— „Ce să maĭ vorbimŭ o! tată!
„De acele cĕ a trecut?
„Să veḑĭ astă-ḑĭ ce ne-aşteaptă
„Lucru trist şĭ neplăcut!„

Radu luĭ Bogdan rĕspunde,—
Creţurĭ fruntea luĭ fĕcênd.
— „Ce fel, fiule? şi unde?
Întrebă Bogdan curênd.

— „Tótă nóptea, Radul spune,
„Vodă 'n gôndurĭ se preŭmḇla,
„N'a 'nchis ochiĭ ca minune!
„Pênĕ 'n ḑiuă 'ntêrgŭ umbla.

Augusta: „Ce e? ce e?"
Maĭ curiósă a 'ntrebat,
— „Nu cum-va se cearc'uă chiăe
„Dievolească pentru Stat?„

www.dacoromanica.ro

Bogdan ḑice: „se clocesce
„Complot, rĕsmiriţă, jeafŭ?
„Iarăşĭ ce-va uneltesce
„Al duşmanuluĭ tarafŭ?..

— „Tocm' aşa, Raduĭ urmĕḑă,
„Vodă însă le-a aflat.
„N'a vrut vorbelor să creaḑă
„Să hu fie înşelat.

„Domnul să se încredinţeḑe
„Cerceteaḑă s'afle totŭ;
„Pune ómenĭ să vegheḑe
„Urmărind acest complotŭ.

— „Heĭ! băiete, asta sună
„Ca complotul cu Chorvat,
„Cu boiărĭĭ împreună
„Cari vodă 'ĭ a ertat. —

— „Tocm' aşa: ş'acuma este
„Cu aceia înţeleşĭ, —
„Să rĕsufle fără veste
„Cu plătiţĭ — cu ómenĭ dreşĭ..

— „Drace! Drace! Bogdan grinţă
Necăzit, înfuriatŭ,
„Mergŭ la Vodă încredinţă
„Să trag óstea la palatŭ.

www.dacoromanica.ro

Iată-ĭ dar la peptŭ Creştiniĭ
Cu Osmani 'ncăiraţĭ!
Pe Tîrgovisce Românii
Se aruncă 'nfuriaţĭ...

Principiĭ se ducŭ 'nainte,
Credŭ momentul favoritŭ. --
Pregătirĭ de focŭ s' aprinde
Peste şanţurĭ asvîrlitŭ.

Michaĭ Domnul, despre uă parte
Fortereţa 'n sus bătea,
D' adversarĭ unde 'l desparte
Un rîŭ iute ce curgea. —

De la vale Ardeleniĭ
Ca să intre se sileaŭ,
Şi Sĕcuĭ cu Moldoveniĭ
Tóte forţele şĭ puneaŭ.

Capitala 'ncongiurată
Un lagunŭ avênd secret,
Uă speluncă 'ntunecată
Din oraşŭ în munţĭ da drept,

Monăstirĭ la capet leagă
Prin profunde reeşirĭ;—
La speluncă Turcĭ aleargă
Să s' ajute la eşirĭ.

www.dacoromanica.ro

Dar d' afară se observă
A le Turcilor mişcări,
Şi oştirea de reservă
Îĭ ia 'n gónă d' a călări...

Focŭ oraşu 'ntregŭ încinge,
Arde, fumegă plesnind;
Turcii se luptŭ de a 'l stinge
Cu grămeḑile venind.

Desperaţĭ pe parapete
Neamiculuĭ ţinŭ peptŭ;
Ca din cer plouând rachete
Peste dinşi veniaŭ dreptŭ.

Murĭ ŭă flacără lătiţă,
Case cu 'nvelişŭ cădea,
Canonada pŕé iuţită
Din afară le-aprindea.

De asaltŭ, — vulcan, creştine
Pregătirĭ irumpŭ măreţŭ,
Cu scărĭ, bîrne şĭ machine
Alergŭ oştile 'ndrăsneţŭ.

Daŭ asaltŭ Creştini tare
Peste şanţŭ, pe murĭ s'a 'ntins;
A desordineĭ suflare
Garnisóna a coprins...

www.dacoromanica.ro

Crucea falnică ia locul
Semilunei pe oraşĭ,
N'o atinge pe ea focul,
Nică o surpă cinevaşĭ...

Comandanţiĭ d' apărare
Şi cu Paşa lor Ali,
C'hiamă, strigă 'n desperare
Pe spăriaţiĭ Osmanli.

Cu Profetul să 'i ridice,
Îĭ congiură d' ajutorŭ,
Paradisul le prediçe
Ca să ţie rându lorŭ.

Însă nu; nicĭ stă chemăriĭ
Garnisóna a lupta; —
Ca şi valurile măriĭ
La asaltŭ Creştinĭ urca. —

Cea din urmă desperare
Cu măcelul ce dedea,
Cea din urmă detunare
Fu castelul ce cădea.

Sute gurĭ de focurĭ bate,
De uădată 'n parapetŭ
Undĕ ascunşĭ sta în çetate
Ali, Hasan şi Mehmet...

www.dacoromanica.ro

Tremură din temelie
Edificiu acel grosŭ,
Cade părţi din zidărie
Cu un urlet fiorosŭ.

Esplosĭune face mare
Magasinele ardênd,
Lasă totŭ 'n sfarâmare,
Stâncĭ pe 'ncongiuraţĭ căḑênd.

Şi aşa tótă silinţa
Garnisóneĭ e 'n deşertŭ,
Plinĭ de gróză, şi credinţa
Musulmani atuncĭ perdŭ. —

Bătuţĭ, striviţĭ cu durere,
Pe pământ, prin focŭ têrêţĭ,
Graţie la creştinŭ cere
A nu fi măcelăriţĭ...

Iar Târgoviscea ruinată, [1])
Porţile şi le-a deschis,
Sângerândă, incendiată
Cât nu este de descris.

Sus creştinele drapele
A le celor naţiunĭ!
Predaŭ Turcii zacherele,
Arme, tunurĭ, muniţiunĭ...

www.dacoromanica.ro

Sus stindardele române!
Pe cetăți, pe dome 'n susŭ!
În sus fama ce rĕmâne
A luĭ Michaĭ maĭ presusŭ!!.

NOTE LA CÂNTUL AL NOULEA.

1) Fortereța Târgoviscei, cu fortificațiĭ de lemne, ce Turciĭ construiseră, spre a se puțea apăra în contra Creștinilor, fu luată de Michaĭ și puterile ce veniseră în ajutoru-ĭ, la 18 Octombre 1595.

---

www.dacoromanica.ro

X.

De Creştinĭ cetatea lŭată,
În lăuntru rĕspândea
Buciumările d'armată,
Şi desordinea cădea.

Musulmanĭ se închină
Prisonerĭ la Creştinŭ:
Eĭ sorbeaŭ din cupa plină
Cu amar şi cu veninŭ.

Principiĭ ş'alegŭ cartierul. —
Ali Paşa, fiind prins,
Aruncă din mână ferul
Ca un omŭ ce este 'nvinsŭ.

Perdênd Turcŭ a sa trufie,
Lĕngă Creştinĭ se têra;
Din creştina datorie
Ajutorŭ clèment spera.

www.dacoromanica.ro

Cel puţin compătimire
La uă Sórtĕ aşa de plâns;
Principi într'uă unire
Mâna luĭ Âli aŭ strâns.

Ducĭ cŭ aşa mărinimie
Michaĭ, Batori, Răsvan,
Chiar Bogdan cu a sa fiie
L' întrebară de Sinan;

De campania aceasta
Şi de orĭ ce plan făcut.
Ali triştŭ, în starea asta,
Spuse totul cĕ a sciut.

Că 'n Moldova un Movilă
Cu Polonii a intrat,
S'a urcat pe tron în silă,
Şi cu Turcĭ e aliatŭ. [1])

De-la dînsul ajutóre
La Tîrgovişce spera,
Pentru luptă fiitóre
Când Creştinĭ o încongiura.

Răsvan faţă, maĭ cu seamă
Tronul seŭ că 'l s'a răpit,
Pe Movilă îl blesteamă
Ca p'un trădătorŭ cumplit,

www.dacoromanica.ro

Batorĭ veninŭ 'ĭ sterge
Promiţéndu-ĭ ajutorŭ,
În Moldova că va merge
Să dea jos pĕ usurpatorŭ.

Ali spuse câtĕ aflase;
Că şi Mihnea cum lucra
Cu boiărĭĭ, —complotase
Pe Michaĭ a rĕsturna. —

Radu căruĭ sângereaḑă
Plaga sa maĭ de curênd,
Atunciĭ părea că turbeaḑă;
De la Michnea suferind.

Rĕilor pe Michnea 'l dase,
L' al Sataneĭ Negru fiŭ,
Şi Bogdan dar se jurase
Să 'l jupóie chiar de viŭ.

Augusteĭ, pré iubită
Fiica nobiluĭ Crişan;
Ş'a luĭ Radu împeţită,
Bătu peptu-ĭ de oşteanŭ; —

Lêngă principĭ, generósă,
Ea c'un ochiŭ de vulturelŭ,
Privea starea sângerósă
Uneĭ cetăţĭ în măcelŭ.

www.dacoromanica.ro

În măceluri și 'n durere
Eroismu-ĭ s'a născut,
Pentru ginta sa plăcere
Ca să pórte arme, scutŭ; —

C'uă tunică d'alba lênă,
Românescŭ alesul portŭ,
Purtând spadă și pe mână
Cu muscheta se 'n acordŭ. —

Călăria așa de bine
Ca cel maĭ bun cavalerŭ;
Sângele ĭ curgea prin vine
Iute ca un focŭ pe cerŭ.

Ochiĭ fulgere revarsă,
Mintea eĭ purtând cununĭ,
Vanitatea 'n ea nu varsă
Vinovate pasiunĭ.

Geniul Dacieĭ creștine
S'ar fi ḑis că este ea,
Cu armatele străine
Care 'n luptă le 'nsoția. —

Pentru patrie, credință,
Și feciórelĕ aŭ luptat,
De româna essistință
Brațul, sufletul ș'aŭ dat. —

www.dacoromanica.ro

O! Michaĭ! ca ce bravură!
Unde astă-dĭ timpĭ aceĭ?
De virtute ce căldură
Pe Românele femeĭ?

Un asemenea essemplu
A dat mama luĭ Stefan,
Care a 'nsuflat din templu
Viteziĭ la Moldoveanu.

Augusta 'n cugetare,
Pentru viteză cavalerĭ,
Spera a da liberare
La creștiniĭ prisonerĭ;

Ceĭ ce cŭ armele în mână
Într'uă cursă aŭ căḑut,
Și în patria română
Suferința aŭ vĕḑut.

Cugeta Augusta fórte
Iarașĭ armelĕ a lua,
Saŭ pe viață, șaŭ pe mórte
Pe ceĭ prinșĭ a libera.

— „Radule? tu sufeĭ tare?
„Sângele cum curge, ia
„De la frunte? căutare
„E nevoe d'a avea?

www.dacoromanica.ro

A ḑîs Bogdan către Radul,
Plaga-ĭ cu 'n ştergar legând;
Alt-fel voinicŭ ca şi bradul,
Spătosŭ, braţe tarĭ avênd.

El respunde: „picŭ de sângĕ
„Pênĕ când în vine-mĭ simţŭ,
„De atâta nu voiŭ plânge,
„Nicĭ copil sûnt ca să minţŭ.

„Înainte, fraţĭ, cu bine!
„E de lucru 'n Bucurescĭ,
„Şi la Giurgiu aḑĭ orĭ mâine,
„Şi pe malurîle turcescĭ!..

„O! pe Michnea adă-mĭ Sânte!
Ḑise ăl Călomfirescŭ,
„Saŭ mĕ 'nghite tu pământe
„Neputênd să 'l maĭ găsescŭ!

„Cŏcĭ al Michnea multe rele
„Tot-d'auna nĕ a făcut,
„Să 'ĭ plătescŭ dar pentru ele
»Câtĕ avemŭ de desfăcut...

Principi, în astă stare
Reuniţĭ pentru lucrărĭ,
Luĭ Ali dă ascultare
L' a le luĭ solicitărĭ.

www.dacoromanica.ro

Chiar şi 'l plânge despre Sórte,
Însă captiv eĭ îl ţinŭ;
Îĭ promite pên' la mórte
Tratament blând şi creştinŭ.

Cât ostaşiĭ rĕsuflară
În Târgoviscĕ aŭ şedut,
Prinşiĭ Turcĭ se rĕdicară,
Peste hotar ĭ aŭ trecut.

Monastirile primiră
Pe rănițĭ şi pe bolnavĭ,
Ajutóre oferiră
Pentru ómeni ceĭ slabĭ. —

Pentru morțĭ, după credință,
Dat-aŭ tribut pe pământŭ,
Ş'a temîeĭ preferință
Arse la toțĭ pe mormîntŭ.

Precum sufletul împinge
Gôndurile pên' la cerŭ;
Precum inima în sânge
Bate 'n pepturĭ care sperŭ;

Precnm fulgerul străbate
Spațiul nemărginitŭ,
De speranță adevĕrate
E Românul ocolitŭ.

www.dacoromanica.ro

Aşa dar în frunte merge
La victorie semeţŭ;
El, Românul care şterge
Doliu patrii, 'ndrăsneţŭ.

Michaĭ Domnul e în frunte,
Cu armatele plecând
Din Tĕrgovisce, să 'nfrunte
Cursele, pe Turcĭ călcând,

El ce cugetă a Ţĕră
Limpeziť a o vedea,
Să alunge acea feară
Ce nĕnvinsă se credea;

Chiar şi nume să n'audă
De acel nĕamicŭ espert,
Ca şi urma să şĭ ascundă
În al Asiei desertŭ,

Face a suna trompete,
Ca şi vêntul resunând,
Bucurescĭĭ să 'l aştepte
Iarăşĭ liberŭ remânênd.

Curseră cum curgŭ şiróie
De pe munţĭ către câmpiĭ,
Şi cădură oştĭ ca plóie
Pe spărĭaţiĭ Osmanlĭĭ.

www.dacoromanica.ro

Dar Sinan ce Bucuresci
Ţinea, Giurgiu 'n ghiara sa;
Monastirea Văcăresci,
Radu Vodă îl mina;

Şi la vale multe sate
Cu oştiri a ocupatu;
Prin a Giurgiului cetate,
Dĕ uă flotilă ranforţatu; —

Bucurescii părăsesce
Cum Tîrgoviscea căḑu;
Friguri, friguri îl găsesce
Pentru câte le vĕḑu..

Trupele Creştine dară
Lêngă Bucurescĭ opresc; —
Înlăuntru nu intrară,
De vre uă cursă se ferescu. —

Radu Vodă prin minare
Arse 'n focu, se risipi;
Esplosiunea efectu n'are
Cŏcĭ Creştini o oçoli,

S' audit atunci departe
Mare urletu tunătoru; —
S'a vĕḑut de ceea parte
Sburând casele în nuoru. —

www.dacoromanica.ro

Fraţilor! şi maĭ 'nainte
Pe Sinan să năvălimŭ!..
Ḍiceaŭ trupele ferbinte,
Liberĭ, bravĭ să ne fălimŭ.

Oştile se ducŭ la vale;
În falange se desfacŭ
Cu energie pe cale
Şi 'n colóne de atacŭ;

Şi cŭ asemenea iuţială
Cât n'ar crede cine-va;
Ca un leŭ fără 'ndoială
Care prada îşĭ căŭta.

Către Giurgiu o! minune!
Un convoiŭ venia turcescŭ,
Cară cu provisiune
De ascherĭ se însoţescŭ.

Maĭ aveaŭ un deal să urce,
Apoĭ văĭ de scoborît
Pênĕ când era s'apuce
Unde óste-a tăbărît.

Dorobanţiĭ s'avèntară
Să atace ast convoĭ,
Iute ei se 'ncăirară
Şi luară cară, boĭ...

www.dacoromanica.ro

Mai în centru peptul pune, —
Se repedŭ din cavaleri;
Tot în rând cu provisiune
Mergeaŭ creştini prisoneri.

„Aci, Radule, pe dînşi!“
Augusta a strigat. —
Ca uă acuilă întrînşi,
De Turci rânduri ei străbatŭ.

Augusta înainte,
Ca şi fulgerul pe mări;
După dînsa mai ardinte
Bogdan, Radu d' a călări,

Apucar' uă furiósă
Luptă peptŭ cu ianiceri,
C' uă călcare viforósă
D'a opri pe prisoneri.

Lovescŭ ei, se batŭ, împumnă,
Sparge-un rând numai de cât,
Mi-ţi răstórnă şi sugrumă
Neamicul strâns de gôtŭ. —

Sûnt acestia ceĭ de frunte
Şi viteĭi dintre Creştini,
Ce plecaseră din munte
Cu avêntŭ, cu curajŭ plini,

www.dacoromanica.ro

Sĕcuĭ, Nemţĭ şi Românime,
Lêngă junele eroŭ;
Radul a condus mulţime,
Çomandaţĭ de omul nuoŭ; —

Strecuratu-s'a cu dînşi
Atuncĭ chiar Vistiărul Danŭ,
Care 'ĭ duse ca pe dînşi
Drept în cursă pentru banŭ. — -

Ce de lacrimĭ — bucurie
Pentru bieţiĭ întristaţĭ!
Când scăpară din sclavie, [2])
Prin Augusta ajutaţĭ!

Lovitura fuse iute;
Cavalerĭĭ se grăbiaŭ; —
Fraţĭ pe frate ca s'ajute,
Prisonerĭĭ inimĭ iaŭ.

Pun eĭ mâna p' a le arme
A le Turcilor căduţĭ;
Pun eĭ peptul să într'-arme
Pe ceĭ prisonerĭ făcuţĭ;

Ca uă undă peste unde
Peste victimĭ rĕdicaţĭ,
Prisonerĭĭ le rĕspunde
Când se vĕdŭ prin eĭ scăpaţĭ.

www.dacoromanica.ro

Angel Serafin s' arată
Eroina cum 'ajunsŭ:
Prin ea sórele îndată
Şi în temniţe-a pătruns.

Contingentul, Turcii care
La Târgovisce s'aŭ prinsŭ,
Aŭ fost ceĭ ce prin trădare
Cursa la Creştinĭ a 'ntins. —

Dar această hărţuială,
Între dealurĭ spre Frătescĭ,
E 'nceput fără 'ndoială
Celor faptĕ uriăşescĭ.

Óstea creştinéscă vine
Scoborâtă de pe dealŭ;
Musulmanii peptu 'ĭ ţine
Lângă Giurgiu şi pe malŭ...

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CĂNTUL AL ȘECELEA.

1) În timp când Răsvan se afla în campanie în Țéra-Românéscă, se formase uă partită în Moldova. Zamoischi, cancelerul regelui Polonii, ocupă țéra cu Poloni. Trupele ce Răsvan lĕ a fost lăsat de observație în diferite puncturĭ a le țereĭ, se retrăseseră. Boiări aleseră Domn pe Ieremia Movilă. Zamoischi și scrisese luĭ Sinan despre nuoul Domnŭ în Moldova...

2) Armatele Creștine prinseră, lîngă Giurgiu, uă sumă de prisonerĭ căduțĭ la Turcĭ dintr' aĭ lor, pe cari îĭ luă înapoĭ, precum și uă mulțime de bagage.

www.dacoromanica.ro

XI

Aurora focŭ aprinde
Arătând măreţiĭ paşĭ ;
Ea suride maĭ 'nainte
Bravilor în câmp ostaşĭ.

Pe un braţŭ al apeĭ care
Curge 'n valurĭ rîŭ spumând,
Peste Giurgiu ea apare :
Giurgiu de oştirĭ gemênd.

Intrepidul Sinan scie
Pe Michaĭ în faţa sa,
El cunósce ş'uă făşie
Din bravura ce purta.

Iute-uă punte construesce
Care ţermiĭ légă 'n locŭ,
Peste punctul ce domnesce
Fortereţa din miḑlocŭ.

www.dacoromanica.ro

Se asigură din spate,
Prin al Dunăreĭ recursŭ,
Când nĕamicul va străbate
Peste óstea cea din susŭ.

Ager Michaĭ împresóră
Giurgiul cu tot cĕ a găsit,
Şi cu Turciĭ se mĕsóră
În tot locul nelipsit.

Turciĭ 'ĭ opunŭ resistinţă
La al foculuĭ semnal;
A Vizirulŭĭ fiinţă
Trecu puntea peste malŭ. —

Capul punteĭ baricade
Şi cu trupe îl păzia,
Cară şirŭ cu lanţŭ legate,
În treĭ rânduriĭ se 'nţesea.

Citadela acea tare,
Fortu 'n insulă, roman; —
Veniaŭ vase despre mare
Protegênd pe Musulman. —

Fortereţa înarmată,
Puntea, insule legând,
Braţŭ puternic pentrŭ armată
De la Dunăre făcênd.

www.dacoromanica.ro

Pênĕ Batori să vie
Ce 'nderĕt s'a fost luptat,
Michaĭ detĕ uă bătălie,
Pênĕ 'n Giurgiu 'naintat;

Şi aprópe ca treĭ ḑile
Generală lupt' a 'ntins;
Prădĭ de arme şi cămile
Aĭ luĭ Michaĭ aŭ coprins.

Lêngă Giurgiu 'n sus pe maluri,
Prindŭ un locŭ Românii crunţĭ:
Eĭ domină peste valurĭ
Fortul, insula şi punţĭ. —

Cŭ Aurora pênĕ 'n ḑiuă
Musulmaniĭ podŭ umpleaŭ,
Repeḑiţĭ ca dintr'uă piuă,
Peste Dunăre treceaŭ. —

Desperarea cea amară
Se desémnă 'n eĭ ca morţĭ; —
Când oraşul deşertară
Într'uă nópte s'aŭ dus toţĭ...

Michaĭ dară isbutesce,
Când şi Batorĭ a sosit, —
Predomină şi lovesce
Osman pasul de dosit...

www.dacoromanica.ro

Chiar şi vasele armate,
Pentru Turcĭ de ajutorŭ,
Sûnt ajunse, sfărâmate
De un focŭ sfâşiitorŭ.

Astfel Michaĭ de pe malurĭ
Fortereţa domina;
El cufundă puntea 'n valurĭ
Şi pre insulĭ detuna.

Bate puntea drept în douĕ
Pe când Turci 'n jos trecea;
Desvălind uă lună nuouĕ
La mormînt îĭ şi ducea.

Cu un ţipĕtŭ ş'uă strigare
A acelor înecaţĭ,
Cât e Dunărea de mare,
Sûnt în valurĭ aruncaţĭ.

Reŭ luĭ Sigismundu 'ĭ pare
Pentru timpul cel perdut,
Că Sinan cu óste mare
Peste Dunăre-a trecut.

Cŏcĭ şi gloria faĭmósă
Sigismundul o perdea,
Prin a fugă ruşinósă
Unde Sinan s'ascundea.

www.dacoromanica.ro

Giurgiul devastat de multe
Lovituri că a suferit,
De bătăile trecute,
Sta ruine grămădit...

Dar oştirile creştine
Nu 'l putură ocupa,
Căci cetatea focuri ţine,
Bateriile ploua.

Turcii insula cea mare
De la Giurgiu aŭ umplut;
Facŭ cu muget aclamare,
Strigŭ: Alah! Alah! pe prunt...

Citadela construită
De Romani ceĭ viteĭi,
Maĭ târdiŭ reconstruită
De măestriĭ Genoveĭi:

Posiţĭune, turnuri, — trage
Muri de pétră, — bateriĭ; —
În al Dunăriĭ curs face
Mare-obstaclu 'n bătăliĭ. —

Garnisóna-i de opt-sute
Ianiceri şi binĕ armaţi,
Sûnt în stare să se lupte,
Pên' la unul devotaţi. —

www.dacoromanica.ro

Dar Michaĭ o tot lovesce
Cu granate peste tot;
Pe Sinan Vizir silesce
De a trece apa 'n notŭ.

Sinan lasă 'n citadela
Pe un Agă comandantŭ;
Trece 'n insulă pe schela
Punteĭ — capul celă-laltŭ.

Batori se pune 'n faţă,
Umple câmpul marţialŭ;
Cu putere, cu viaţă
Bate Dunărea din malŭ.

Fortereţa de departe
Într'un focŭ o-a bombardat,
Chiar cu tunurilĕ o arde
Din Tĕrgovisce cĕ a luat...

La cetate se vĕduse
O spărtură cam în peptŭ,
D' a le bombe ce căduse
Ca uă grindină şĭ dreptŭ.

Ungurĭĭ fără răbdare
Se grăbescŭ a da asaltŭ;
Eĭ s' aruncă cu 'nfócare
Peste fortul acel 'naltŭ. —

www.dacoromanica.ro

Renumiţĭ vîrtoşĭ cătane,
Spre asalt un pas ducênd,
Lêngă cete-italiane,
Îşĭ batŭ pintenĭĭ călcând. —

Puntea rând de vase prinse,
Braţul Dunărĭĭ unind,
Ajuta colóne strânse
La spărtură năvălind.

Sub lovirile pré multe
Ce cetatea repedia,
Eĭ atacă făcênd frunte
Şi curagiul i 'ncălḑia.

Ca uă apă turburată
Furiósă s'arunca,
Eĭ strigând cu toţĭ uă-dată
Începŭ murĭ a scalada.

Dară furia musulmană,
Desperarea l' aşa locŭ,
Dă puterĭ la garnisónă
Ş' o aprinde maĭ de focŭ.

Încăiraţĭ cu 'n ferbîntare,
Dup' uă luptă, Maghiarĭ sûnt
Îmbrânciţĭ, bătuţĭ pré tare,
Morţĭ în sânge fraţĭ lăsându.

www.dacoromanica.ro

Garnisóna îĭ silesce
Spatele că aŭ întorsŭ,
Şi Maghiariĭ părăsesce
Locul lupteĭ sângerosŭ...

Generosŭ Picolomini,
Când vĕḑu ce s'a 'ntêmplatŭ,
Pentru luptătorĭ Creştini
E atins, e revoltatŭ.

Cŭ artilerie sub mână,
Spre cetate o 'ndreptă;
Cŭ ajutor la îndemână
Pentru Maghiarĭ alergă. —

Iar concursul este mare
Ce Româniĭ l'aŭ adus;
Cu maĭ multă 'nverşunare
Bombarda fortul de susŭ.

Şi din insula vecină
Lovescŭ Turciĭ p' adversarĭ;
Tótă tabăra creştină
Pune pept pentru Maghiarĭ.

Încurênd dar citadela
Muniţĭune a sleitŭ,
Încurênd în timpŭ acela
Focurile ş'a răritŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi cu petre începură
Musulmanĭ a arunca;
Precât timp eĭ se veḑură
Că neamicul îĭ călca.

De la insulĭ într'uă nópte
Muniţiune a primit,
Citadela iarăşĭ póte
Să se lupte din granit.

Dar Maghiariĭ să se spele
De ruşine, — afrontu lorŭ,
Înc' uădată de pe schele
Spre cetate-a merge vorŭ.

Iar Sĕcuiĭ fraţĭ de sânge
Cu Maghiariĭ, se opunŭ,
Eĭ cetatea vor a strânge:
Pentru 'n nuoŭ asalt s' adunŭ.

Drept, spărtura se mărise
Dup' atâtea bombardărĭ;
Adversariĭ ş'oţelise
Furia de rĕsbunărĭ.

Şi Sĕcuiĭ iaŭ avêntul
Înarmaţĭ pênĕ la dinţĭ,
La cetate mergŭ ca vêntul,
Sângeroşĭ şi pré ferbinţĭ.

www.dacoromanica.ro

Când ajuns-aŭ la spărtura
Fortereţeĭ sûnt opriţĭ;
Şovăescŭ sub lovitura
Garnisóneĭ ca uĭmiţĭ.

Mórtea caută să 'nfrunte,
De cadavre ne-avênd locŭ,
Înlăuntru a pătrunde
Se lupt, se lupt plinĭ de focŭ.

Grămădiţĭ în loc îĭ ţine
Fórte Turcĭĭ viguroşĭ,
Vĕdŭ atuncĭ Sĕcuiĭ bine
Cine sûnt victorioşĭ.

Rându 'ntîĭ cadŭ jumătate; —
Creeri de fraţĭ stropea
Pe aceĭ de pe la spate
Cari fruntea îşĭ stergea.

Asudară de turbare,
Înainte grămădiţĭ;
Dar curînd, în astă stare,
Înapoĭ se 'ntornŭ siliţĭ.

Tragĕ atuncĭ Picolomiui
Spada sa. Pĕ Italienĭ
Îĭ avêntă, ca Creştini
Să ajute p'Ardelenĭ.

www.dacoromanica.ro

Se aruncŭ şi ceĭ cu sânge
Aĭ Italii soldaţĭ;
Daŭ asalt spre a înfrânge
Forţa celor asaltaţĭ.

Sumeţŭ umĕrŭ pun ca fraţiĭ
Peste ceĭ caduţĭ pâşescŭ:
Strigŭ, amenință soldaţiĭ
Şi 'ntregĭ rânduriĭ se sfêrşescŭ.

Însă chiar ş' Italianiĭ
Cu Sĕcui staŭ pe locŭ,
Le rĕspunde Musulmaniĭ
Fulgerându-ĭ într'un focŭ.

Acum ceĭ din suferinţă
Cari fost-aŭ prisoneriĭ,
Îşĭ arătŭ recunoscinţă
Către creştiniĭ cavaleriĭ.

Rându lor venia acuma
La al fortuluĭ asaltŭ;
Înspiraţĭ sûnt tot-d'auna
De un simţimênt înaltŭ!

Lêngă acuĭla măreaţă
Vĕdŭ un Angel luptătorŭ,
Simtŭ uă aripă 'ndrăsneaţă
Care dă la gloriĭ sborŭ;

www.dacoromanica.ro

Lêngă Michaĭ Domnul mare
Cel ce fam' a 'nsufleţit,
Prin a căruĭ combinare
Succesŭ falnicŭ a 'nsoţit,

Ascultând d'a sa voinţă,
Şi de ordiniĭ ascultând, —
Patria din suferinţă
Fruntea prin elĭ rĕdicând; —

A luĭ Radu soră, frate,
Angel, logodita sa,
Cu ochiĭ dulcĭ, cu sîn ce bate,
Jos Românul nu lăsa:

— „Înaintĕ!.." acum vorbesce
Celor de ea animaţiĭ, —
Înainte ea porpesce
Cu Româniĭ înflăcăraţiĭ;

Înainte! dintr'uă undă
Nĕamicul a sdrobi! —
Fără unul să rĕspundă
Toţiĭ cu inima vorbi. —

Arma duce fie care
Transilvan în mâna sa. —
Augusta c'uă chemare
Locul lupteĭ lĕ arăta.

www.dacoromanica.ro

Toţĭ atuncia şi grăbiră
Să alerge la spărturĭ ;
Fiĭ Italiĭ 'l simţiră,
Ajutorŭ cerĕnd sub murĭ. —

Priviţĭ însă 'n luptă tare
Pe Michaĭ cu spada 'n mânĭ !
Cu a acuileĭ cătare
Către bravi seĭ Românĭ!

Strigând : „Copiĭ ! colo iată !
„Singurŭ locŭ sub leŭ stăpênŭ !..
„Vedeţĭ, copiĭ ! astă dată
„Curăţi-l-veţĭ de păgânŭ !

„Pe ḑidŭ copiĭ ! c'uă voinţă,
„Cu al vostru braţŭ vîrtosŭ !
„Sus copiĭ într'uă credinţă,
„Resturnaţĭ cetatea josŭ !!.

A luĭ Michaĭ voce suvă
Astfel către-aĭ seĭ oştaşĭ ;
Ea atinge voea bună
A voinicilor fustaşĭ.

Şi l' această năvălire
De străinĭ şi de românŭ,
S'a vĕḑut uă înfrăţire
Pentru Creştinĭ în comunŭ.

www.dacoromanica.ro

Cŏcĭ Unirea e putere
Pentru populĭ împilaţĭ,
La un păsŭ, la uă durere,
Când se află 'mbrăţişaţĭ. —

Precum pasĕrile trece
Pădurĭ, rîurĭ, mărĭ şi munţĭ,
La aşa asalt se 'ntrece
Animaţĭ Creştinĭĭ frunţĭ.

Iar Mehmet Aga se luptă
Cu Creştinĭĭ ce-asalta;
Vitezie ne 'ntreruptă
Din tot Turcul resalta.

Şi d' uă parte şi de altă
Verşunatul adversarŭ
Respândi de sânge baltă,
De cadavrĕ un crud altarŭ. —

Înlăuntru în cetate
E 'ncăirare, focŭ, ruinĭ;
Turcĭĭ sûnt coprinşĭ din spate
Şi din faţiă de Creştinĭ.

Îndeşert Sinan privesce
Şi cu inima turba,
Din ostrovŭ orĭ cât voesce
Ajutorŭ cetăţĭ a da;

www.dacoromanica.ro

Cŏcĭ Chirale căpitanul,
Cŭ artileria din dealŭ,
Îţĭ constrânge Musulmanul
A păzi pe drépta 'n malŭ.

Mehmet Aga îmbrâncesce
Precât póte un asaltŭ;
După ce puterĭ sleiesce,
Se închide 'n turnu 'naltŭ.

Cu aĭ seĭ ce îucă ţine
Lupta cu 'n chip desperat,
Singurŭ lucru ce ĭ convine,
Ierbăria 'mpresurat...

Formidabil detunarea
Esplosĭuneĭ când săltă,
Mehmet plăti rĕsbunarea
Fraţilor ce 'l ascultă. —

Bogdan atuncĭ plin de sânge,
Paloşul seŭ fumegândŭ, —
Lângă fiica-ĭ care 'nfrânge
Mórtea şi l' asalt mergêndŭ;

El şi Radu împreună,
Acuilĭ cu mâinĭ bărbătescĭ
Pe cetate 'nfigŭ, şi sună
Triumfu ósteĭ românescĭ!..

www.dacoromanica.ro

Maĭ nenorocit ca Agă
Mehmet, Sinan lăcrimând,
Inima în el îşĭ seacă,
Capul sub satîrŭ vĕdênd. —

Trece Dunărea în cóste,
D' a le luĭ durerĭ gonit;
Din cea sute miĭ de óste
Ḑiumătate s'a topit. —

Dar şi ceea ce 'ĭ rĕmase
Pentru luptă nicĭ visa,
De Michaĭ se spăimântase,
De Creştini, de óstea sa.

Ast-fel Sinan şi colosul
Ce Europ' ameninţă,
Termină şi luă dosul,
Şi ruşina 'ĭ trômbiţă. —

Fortercţa Sântul Georgiu,
Turcĭĭ cât ŏ apărat,
La Creştini de la Giurgiu
Fruntea eĭ ş'a închinat. [1])

1) La 27 octobre 1595 armatele Creştine luară cu asalt fortereţa Sântul George de la Giurgiu.

www.dacoromanica.ro

XII.

Michaĭ Vodă, unsul mire
Pentru némul creştinescŭ,
Repurta cu strălucire
Triumf mare românescŭ.

Mare triumf, mare famă
Pretutindenĭ rĕsuna;
Toţĭ Româniĭ îl aclamă,
Cu urărĭ 'l încununa. —

Dară marea sĕrbătóre
Uă lăţesce ăl poporŭ,
Bucuria domnitóre
În treĭ ţĕrĭ luase sborŭ. —

Năvălirea musulmană
Care margine n' avea,
Prin uă flacără romană,
În rŏrunchiĭ uă lovea. —

www.dacoromanica.ro

Şi cu 'nvingerea măreaţă,
Prin aceĭ aliaţĭ veniţĭ,
El pe fraţi seĭ învaţă
Cum se cade-a fi uniţĭ...

Din Bucegĭ pênĕ la baltă
Peste munţĭ, peste hotarŭ,
Toţĭ Români una saltă
Şi se rógă la altarŭ.

Da, se rógă pentrŭ aceia
Cari 'n luptă aŭ căḑut ;
Tótă sora şi femeia
La uă jertfă parte-avut.

Sigismundul chiar ìa parte
La serbarea 'ntregeĭ ţerĭ ;
Şi famfara de departe
A sunat la cavalerĭ.

La Gherghiţa eĭ s' adună. —
Capiĭ se salut·măreţŭ :
Românĭ, străinĭ voe bună
Ş' împărţescŭ la un ospeţŭ.

Archiducĭ Germanĭ d'a rôndŭ,
Maghiarĭ, Sĕcuĭ, Italĭenĭ,
Şi cu Batorĭ Sigismundu,
Se întornŭ cu Ardelenĭ. —

www.dacoromanica.ro

Mulţiămiţĭ cu bucurie
Toţĭ sûnt. [1]) — Între eĭ Răsvan
Simte 'n inimă mânie,
Turburat ca un Titan...

El la toţĭ soliciteaḑă
Un ajutorŭ legiuitŭ. —
De necazŭ maĭ lăcrimeaḑă
Pentru tronul seŭ răpitŭ;

Cel Movilă Ieremie,
Carne suflet ca Polonŭ,
A Moldavieĭ domnie
Usurpatu-i-a şi tronŭ.

Sigismundul jócă rolă
De suprem ce ĭ a plăcut,
Pentru tron îĭ dă parolă
Să 'l restaŭre ca 'n trecut. —

Michaĭ Domnul însoţesce
Cualiaţiĭ. — Dómna sa,
Dulce palpită, doresce,
În Făgăraşĭ l' aştepta.

Din Sibiiŭ că ea pornise
Către Făgăraşĭ acum;
Unde soţu-ĭ îĭ promise
Să o 'ntêmpine pe drum.

www.dacoromanica.ro

Apoĭ Bogdan vru s'o facĕ
Maĭ presus în Făgăraşĭ,
Nuntă mare ca să placĕ
La toţĭ óspi şi nuntaşĭ;

Michaĭ Vodă, Stanca Dómna,
Să 'ncunune p' aĭ luĭ fiĭ,
Ca să ţie tótă tómna
Serbătorĭ şi bucuriĭ.

Că de Turcĭ nicĭ uă nevoe
Numaĭ e, sciea Bogdan;
El, bătrên ca şi un Noe,
Vĕḑu multe într'un an.

Cu trompete, cu famfare
Creştinĭ oştile pleca,
Bucuria 'n fie care
Pentru ţéra luĭ mişca.

Luĭ Răsvan, precum 'ĭ e gôndul,
Ajutor de călăreţĭ.
I se dă de Sigismundul
Oştĭ Sĕcuiĭ îndrăsneţĭ,

Şi c'uă inimă moldavă
Devotaţĭ el câţĭ găsi,
Vrea a merge la Suceavă,
Pe Movil' a pedepsi...

www.dacoromanica.ro

A lui Radu însoțire
Cu Augusta 'n Făgărași
Fu-asistată cu mărire
De principi și de ostași.

Pe un șesu ce el domnesce
De Carpați alăturat,
Făgărașu 'ntinerește
Basarabilor domniat...

Scaunul la care vine
Toți Români a asculta,
La un stupu precum albine
Nu se póte a 'l uita.

Ast-fel șesul se 'nvelesce,
Dintre Brașov și Sibii,
De serbarea care cresce
D'ai lui Traian voioși fii.

Mare nuntă românéscă
Cu urări, cu colăceri,
Și cu pompă 'mpărătéscă
Făceau falnicii boiări.

„Te iubesc! îi ḑice Radul
Sóței sale cu ochi dulci, —
Și de nunt' aduse bradul
C'un resunet de haiduci.

www.dacoromanica.ro

„Te iubesc! şamea simţire
„Fără mórte îmĭ găsescŭ;
„Te iubescŭ ca fericire,
„Ca p'un dar dumneḑeescŭ!

„Îţĭ iubesc şa ta virtute,
„Tinereţea-un lucru sânt,
„Ca să-mĭ daĭ ḑile plăcute
„Dulce sóţiă pe pământ. —

„Ia 'mĭ veḑĭ cerul diminéţa,
»Ia 'mĭ veḑĭ tóte pe pământ,
„În iubire stă viaţa,
„Fără dînsa e mormînt...

Precum focurĭ se 'mpreună
Când s'ating douĕ făcliĭ,
Radu şa ea mirésă junĕ,
E un suflet în doĭ fiĭ. —

L'a cetăţiĭ catedrală
S'aŭ unit iubiţiĭ soţĭ
Cetăteniĭ în găteală
Luĭ Bogdan urà cu toţĭ...

Ar fi ḑis atuncĭ orĭ cine
Gintele că se mărit
Pentru pace, pentru bine,
Pentru 'n viitorŭ mărit.

www.dacoromanica.ro

Ş'a luĭ Michaĭ scumpă sóţiă,
Mama sa, cuconĭ, batrênĭ, —
Casa luĭ era ună viaţiă
De speranţe la Românĭ,

Fericirea astă dată
Maĭ bun locaşŭ nu găsi
Pentrŭ a fi încununată,
Să însemnĕ ună mare ḑi.

Chipul Dómneĭ de blândeţe
Al eĭ Suflet descria,
Suriḑênd cu tinereţe
Pietate respândea.

Căŭtătura-ĭ rază lină,
Buza eĭ dedea profum,
Ca ună rosă în grădină,
Ş'avea d' Angel suflet bun;

Falnică, mărinimósă,
Respectată de Românĭ,
Ună matróna pré virtósă,
La tot binele da mâinĭ —

Domna luĭ Michaĭ iubită;
Când pe soţu-ĭ a vĕḑut,
Pên' la cer fu fericită,
Peptul tênĕr ĭ a bătut.

www.dacoromanica.ro

Ce devotament simţire
Pentru soţul eĭ purta!
O ia 'n braţe cu iubire
El şi fiĭ săruta...

Mult vorbiră. — Între alte
Pe Românĭ d'a uşura;
Ţéra din nevoĭ să salte,
Străin jugŭ a scutura; —

Monastirile fundate
D'aĭ seĭ fericiţĭ străbunĭ,
Ca asil de piatate,
De lumină, 'nchinăciunĭ; —

Altar, patrie, credinţă
Însuflând aste zidirĭ,
Din lumină', din sciinţă
Află sufletu 'ntăririĭ; —

Şi 'nstitutele creştine
Sub blesteme a lega,
D'a nu cuteza órĭ cine
După timpĭ a le strica...

— „Oh! părintele meŭ! ḑise
Dómna, scumpe soţiul meŭ!
„Aĭ să aibĭ, să aibĭ ferice
Să-ţĭ ajute Dumneḑeŭ!

www.dacoromanica.ro

— „Vĭaţa, o! a nóstră viaţă!
Domnul ḑise cu 'nsurisĕ,
„Faptă să avemŭ măreaţă
„Cŏcĭ altminterĭ e un visŭ.

— „Dar în lumea peritóre
„Viaţa-e dulce, soţiul meŭ,
„Ş'uă idee 'ngrozitóre
„Mĕ pre-ocupă des şi greŭ.—

— „Care e? Şi ce prevede
„Sufletu-ţĭ? Domnu 'ntrebă.
— Am uă gróză că tĕ oiŭ perde, —
„Minut trist ce Sórtea dă.

O! destul să se 'mplinéscĕ
„Întru bine scopul meŭ,
„Nicĭ de cum să te 'ngroziască
„Ce e scris de Dumneḑeŭ!...

Şi din ochĭ căpruĭ de Ḑînă
Gingaşĭ lacrime curgea,
Când uşóra alba mână
A soţieĭ ĭ atingea,

Şi un aerŭ de iubire,
Cu 'n chip, Dómna, simţitorŭ,
Respândia cu strălucire
Pentru soţu-ĭ domnitorŭ.

www.dacoromanica.ro

Într' acestea serbătórea
Memorabili 'nsoţirĭ,
Făgăraşul şi splendórea
Generaleĭ înfrăţirĭ

Terminŭ, şi fie care
Óspe, conmesean, nuntaşŭ,
Se gătea pentru plecare
La aĭ seĭ, l' aĭ sĕŭ lŏcaşŭ.

Dar c'uă datină străbună
Din ceĭ timpĭ maĭ depărtaţĭ,
Toţĭ Româniĭ împreună,
Şi în nuoua îmbrăcaţĭ,

În triumfŭ cereaŭ să pórte,
Ca pe Consulĭ la Romanĭ,
Cu urărĭ, cu sunet fórte,
Pe Michaĭ. -- Aceĭ ţereanĭ

Ca să 'l ducĕ se gătiră. —
Aŭ adus un carŭ; — Românĭ
Ceĭ voinicĭ se rônduiră
De a 'l trage eĭ cu mâinĭ. —

Tótă Ţéra dă buchete
De florĭ şi cu spicŭ de grîŭ;
Întorcŭ hora junĭ şi fete
Cu cosiţe pên' la brîŭ.

www.dacoromanica.ro

De la vie lucrătorii
Tórnă mustu 'n cane nuoĭ,
Şi la rônd laboratorii
Tragŭ cu plugul prins cu boĭ;

Păstorelul de la munte
Şi cu cel de la câmpiĭ,
Facŭ cu fluerul uă frunte
În al turmeĭ căpătiĭ.

Tóte rîdŭ, tóte adóră
În căminul strămoşescŭ;
România, uă fecióră,
În triumfŭ le rônduescŭ.

Pe eroul eĭ aclamă
Că pe Turcĭ a alungat,
Cu cuconiĭ şi cu Dómnă,
Într'un carŭ pomposŭ purtat...

De la dînsul viitorul
Toţĭ Români aştepta,
El e sórele ce nuorul
De tiranĭ va depărta;

Rane din trecut să lege,
Suferinţelĕ a slăbi,
Subt uă acuilă, uă lege,
Pe Românĭ a re'ntregi...

www.dacoromanica.ro

Cu triumfŭ Michaĭ se pórtă,
Prin tot locul cu nrărĭ,
Şi l'a Românieĭ pórtă
Reîncepŭ din nuoŭ serbărĭ.

Cu pĕrŭ albŭ bătrêuĭ se ţine
Lêngă caru-ĭ triumfalŭ,
Junĭ sătenĭĭ mereŭ vine
De pe văĭ şi de pe dealŭ;

Fiicele cele frumóse
Cu un portŭ serbătorescŭ,
Cu cununĭ pe capŭ, voióse,
Împresorŭ carul domnescŭ. —

Se umbrescŭ şi 'nsurăţeiĭ
De mărirea luĭ Michaĭ;
Lêngă Dómna, tinerei
Urcŭ la munţĭ, scoborŭ la plaĭ. —

Atunciĭ, ochiu-ĭ cât privesce
Popul mult ce se 'ndesa,
Michaĭ gloriosŭ vorbesce
Către Stanca Dómna sa:

„E de lucru mult şi bine
„Pe Românĭ a re'ntregi,
„Se astéptă de la mine
„Stéoa patriĭ a luci!..

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL DOISPREDECELEA.

1) Sigismundul, pus în mirare de vitezia şi înţelepciunea luĭ Michaĭ, încetă de a face pretenţiunĭ nebunescĭ pe principatul Românescŭ şi se întórse în Transilvania.

www.dacoromanica.ro

XIII.

Peste patru mii d'armată
Cu Răsvan Vodă mergea;
Peste Uituz se arată,
Peste Trotuşŭ încurgea;

Pe la Bacăŭ, a oştire
Pe la Roman trece 'n sus,
Iar Movilă ia de scire
La Suciava unde ĕ dus. —

Cât Răsvan călca de sigurŭ
Cu puterea cĕ aducea,
Şi Movilă nu e singurŭ,
Cŭ aliaţi se înfigea. —

Lângă óstea românească
El avea Poloni luĭ,
Ca să pótă să goniască
Pe Răsvan şi pe Sĕcuĭ...

www.dacoromanica.ro

Iată ce se şi întêmplă
La Suciava pe câmpiĭ,
Unde ochiul îţĭ contêmplă
Al cetăţiĭ căpătîĭ;

Între Siret şi Moldova,
Rîurĭ care se 'mpreunŭ,
Cu oştire de Moldova
Stă Movilă 'ntr'un cŏtunŭ; —

C'a Moldoveĭ capitală
Se 'mpresóră către munţĭ
De păduriĭ şi munţĭ cu fală,
Spre Siret şi Rădăuţĭ.

Şi Poloniĭ cĕ adăstară
Prada, drumurile 'nchidŭ,
Şi pădurile din ţeară
Şi potecile coprindŭ. —

Cum Răsvan se 'ncumeteadă,
Num' atâta şi voia
P'adversaru-ĭ ca să védĕ
Tras în ţeapă ce-ĭ gătia.

Dar d'asemenea minune
Maĭ adesea s'a 'ntêmplat
Că nu ese cum propune
Când e omul supĕrat. —

www.dacoromanica.ro

De Suciav' aprópe este
Lungă vale şi un rîŭ;
Răsvan cată fără veste
S'o coprindĕ pên la brĕŭ.

Dar cetatea din Suciava,
Întărită binişorŭ,
Orĭ şi când putea gôlciava
A o sparge pré uşorŭ. —

La Movilă unde 'n pază
Şi în pânḑă se ţinea,
Un dervişŭ c'uă veche rasă
Să 'ĭ vorbească îĭ venia.

Îĭ înşir' acesta multe,
Cu temeĭ, fără temeĭ,
Capul principeluĭ umple,
Bun limbut precât îl vreĭ.

Dar Răsvan ce îl vĕḑuse
La Movilă când mergea,
După chip îl cunoscuse
Cine e şi ce făcea.

De Michaĭ mereŭ vorbiră...
Turcul aspru 'l înfera;
Pete 'n sóre îĭ găsiră,
Înfocaţĭ cum eĭ era.

www.dacoromanica.ro

Că Michaĭ cu ungurime
Precât este aliat.
Ţerile vor fi victime,
Vaĭ de lume şi de stat.

Îĭ găsise atuncĭ focul
Pentru ţerĭ, pentru Românĭ,
Precum îşĭ găseaŭ norocul
Têrîtorĭ pe la păgânĭ...

Michnea dar adăogas'
(În dervişŭ Michnea schimbat),
Despre Batori c' aflase
Că cu Turcĭĭ s'aliat; —

Pe Michaĭ în curs' a 'l duce,
Va fi lesne-atuncĭ de totŭ,
De la uşă să 'l apuce,
Să rĕstórne pe despotŭ. —

Michaĭ singur, numaĭ póte
Cu Sultanul a lupta;
De Poloni urît e fórte,
N'are cinĕ a 'l ajuta; —

Tronŭ atuncĭ s' asigureadă
Pentru fraţiĭ Movilescĭ,
Ceĭ ce gata sûnt să cadă
Cu armate 'n Bucurescĭ. —

www.dacoromanica.ro

Şi 'n acestea Ieremia
Cu cel Michnea Domn gonit, —
Partea bună 'n România
Dupe placŭ ş'aŭ împărţit.

Michnea la picior o pleacă
Şi ia drumul spre Buceagŭ,
Ca cu Chanul să 'nţeleagă,
Cu Tătari mai pe largŭ.

Răsvan înfocat privesce
Pe nĕamicu 'n faţa sa,
Cel ce óstea rônduesce, —
Câmp de luptă îĭ lăsa.

Cu un corp Răsvan d' oştire,
Nu e lucru de colea:
A speranţeĭ măgulire
Suriḑêndă 'l ocolea.

Cavaler ca să s' arate,
Ieremia l'a somat,
Să desfacĕ acestĕ armate
Ce 'n Moldova a intrat;

Daca nu, Movilă 'ĭ ḑice,
Se jura pre legea luĭ,
Că 'n frigare îl va frige,
Cum ar trage nisce puĭ.

www.dacoromanica.ro

Dar la solu-i nici răspunde
Răsvan fórte furiosŭ:
— Vomŭ vedea!.. cu creţu 'n frunte
El îşi ţise mâniosŭ.

Şi ordónă la opreală
De a ţine pe trimis,
Luĭ Movilă socoteală
Să îi cearĕ ĭ a promis.

Dar Movilă timp nu pĕrde
Cât nu vinĕ al seŭ oştean, —
Cavaleria repede
Să încurce pe Răsvan...

Semnul lupteĭ se începe. —
Cele oştĭ s'aŭ şi miscat,
Cu Tătarul de la stepe,
Prin Poloni amestecat.

Se încairă de luptă
P'al Suciaveĭ câmp întins;
Ca şi trăsnetul se 'ncruntă
Faţa luĭ Răsvan aprins.

Tragŭ Sĕcuiĭ lunge spade
Mânuindule de focŭ,
Moldoveniĭ, fraţĭ cu frate
Se ucide la un locŭ...

www.dacoromanica.ro

Şi Movilă Ieremie
Şi cu 'n frate Simion,
S' opintescŭ prin bătălie
Să se-asigure de tron.—

De Răsvan ca să se scape,
Hatman, căpitani seĭ,
Par' că-câmpŭ abea i 'ncape,
Se repedŭ ca nisce leĭ. —

Tremură oraşul, popul
Ce 'n Suciava locuia,
Ieremia 'şĭ vede scopul
Jumătate că 'ĭ rîdea.

Zamoischi, Hatman Duce,
Dând Poloniĭ spre ajutorŭ,
De la luptă ce le-o aduce
Speră mult şi 'n viitorŭ...

De la Batori de 'ndată
Ce şi 'l are de patron,
Cŭ a Sĕcuilor armată,
Răsvan speră réḑĕm — tronŭ.

La străiniĭ cu cât aleargă
Pré 'nfocaţiĭ patrioţĭ,
Vaĭ de ţéră cum o 'ncarcă,
Vaĭ de fiĭ şi strănepoţĭ !..

www.dacoromanica.ro

Tunurile dar detună,
Lănci în aer sgomotescŭ;
Urue pămêntul, sună
De călărĭ ce se isbescŭ.

Dar cu tot avêntul mare
Ce avu de căpitan,
De a Sórteĭ încruntare
Nu scăpă Stefan Răsvan.

În conflict de bătălie,
Prin cadavre, sfărmăturĭ,
Da Răsvan, cu 'n pept mânie,
Da cu spada lovieturĭ;

Şi bătênduse se 'mpinge
În mulţimea ce venia; —
Tot lovind spada-ĭ se frânge
Şi nĕamicu 'l ocolea...

Stefan cere-uă spadă, chiamă
Pe aĭ seĭ a 'l ajuta,
Cine însă 'ĭ ia de seamă?
El striga, el asculta.

Vaĭ! amară desperare!
Chiar Movilă 'l desarmă;
Şi lovindu-l fórte tare
Feru 'n mâinĭ i 'l sfărămă...

www.dacoromanica.ro

Şi ne-avênd el ce se facĕ,
Răsvan orĭ şi cât d'aprins,
Frântă arma puse 'n teacă
Şi silit se dete prins...

Dumneḑeule Pré Sânte!
Ce durere? chin ş'amarŭ?
Cum ĭ aĭ destinat pămênte
Un aşa cumplit pacharŭ?

Pentru Răsvan omul care
Ca un ostaşŭ s'a luptat,
Un oraşŭ, Suciava mare
Cĕ a vĕḑut s'a spăĭmântat. —

Stefan Răsvan a păţit-o
Cum şi 'n vis nu 'ĭ a trecut;
Bătălia a perdut-o
Cu torturĭ de necreḑut.

Într'uă ţeapă lungă fórte,
Ca 'n frigare a fost tras,
De-uă teribil' aşa mórte,
Fu şi populu 'n estas...

Iarna aspră şi receală,
În amarĭ durerĭ coprins,
Ĭĭ svênta fără 'n doială
Focul vieţiĭ de tot stins.

www.dacoromanica.ro

Negru, vînĕt fără faţă,
Ochĭ eşiţĭ ş'un cap turtit,
Plin de sânge, rece ghiaţă,
Trăia 'n mórte chinuitŭ.

Venind ómeni să 'l véḑĕ,
Crucĕ orĭ care îşĭ făcea,
De tortură şi de gróză,
Curênd ochi ş'întorcea.

Ceata luĭ cea numĕrósă
Munţi Dorni a umplut;
Desfăcută, ruşinósă,
Neamţul, Peatra o-a vĕḑut. —

Şi bagage cĕ adusese
Cu transportul ce 'ĭ servia,
Moldovenĭĭ le prinsese,
Prădĭ pe ţóte le avea. —

O! Arone! tristă Sórte
A avut rivalul teŭ. —
Ă plătit cu a sa mórte
Fapta sa! — trecutul reŭ!.

www.dacoromanica.ro

XIV.

În Tîrgovisce s'aşeadă
Domnul cu consórtea sa;
Tóte nuoŭ se repareadă,
Din ruinĭ se realţa.

Vede ochiu-ĭ de părinte
Câte Ţear' a suferit,
Căuta Michaĭ ferbinte
A' ĭ da binele dorit.

Ca uă ţérină călcată,
Smulse, rupte plante tot,
Ţéra-era despopulată,
Câmpĭ pustiĭ şi plugul mort.

Populaţia la munte
Satele s'aŭ transportat;
Ş' orĭ ce casă maĭ de frunte
Averĭ, stare ş'a 'ngropat...

www.dacoromanica.ro

Totŭ era în doliu mare,
Vii păraginĭ şi grădinĭ,
Fontânĭ, arburĭ în ruinare,
Pălămidă 'n ogorŭ, spinĭ. —

Casele, bordeĭ, cŏtune
Nicĭ măcar se cunoscea;
Ariĭ, grădinĭ şi pătule
Nicĭ de semn nu se sciea.

A resbeluluĭ lovire
Tot preface, multe perŭ,
Supus totul la 'noire
Unde trece focŭ şi ferŭ.

Calcă glótele armate
Ţérinile, orzurĭ, pâinĭ;
Prin focŭ trece têrgurĭ, sate,
Surpă tóte jos cu mâinĭ.

Michaĭ Vodă cu durere
Vede starea tristeĭ ţerĭ,
Se silesce din putere
A 'ĭ da balsam — mângâerĭ,

Pentru popul êntîĭ vede,
D' al poporuluĭ bun traiŭ,
Totu 'ntêmpină, prevede
Înţeleptul Domn Michaĭ.

www.dacoromanica.ro

Proclamat erou 'n luptă,
Un minut el nu a stat; —
Cel ce 'ntreamă, cel ce ajută
Este capul la un stat...

De la Domn decurge tóte
Reŭ saŭ bine uneĭ ţerĭ;
El e medicul ce póte
Să o scape din dureri...

El o caută, 'ngrijesce, —
De producte umplĕ ambarĭ;
Sărăcimea înlesnesce
Dând seminţe la plugarĭ...

Casele să se repare,
Târgurĭ restatornicind,
Prin concursul seŭ cel mare
Revin tóte strălucind.

Însă cugetă la-uă lege:
Să nu pótă deserta, —
De pămênt pe omŭ să 'l lege,
Prin îndatoriri ce 'l da...

Stergênd lacrimĭ, suveranul,
Patrii face bine mult; —
O asigură 'n tot anul
Cu mărirea de demult.

www.dacoromanica.ro

Şi Michaĭ cu tóte, şcie
Arma jos a nu lăsa;
Renumita-ĭ vitezie
A fost, este fama sa...

Dar discordia n'amână
Timp să pótĕ 'nriuri,
Chiar din ceata cea română
Instrumente 'şĭ făuri.

Cele intrigĭ cu resbelul
Într'un timp s'armonieḑŭ; —
Instrument e tot mişelul
Pentr' argint şi interesŭ...

În acel timp cât se scie
Statele subt arme sta;
În tot locul pe câmpie
Roşind sânge abura. —

De principiu adversarul
Ce Europa ne-odihnea,
Era Turcul şi Tătarul
Ce 'n creştine ţerĭ domnía. —

Pênĕ la Ocean Creştiniĭ
Tremuraŭ, ligâ făceaŭ;
Dară Ungurĭi, Românĭi
Avangardă se băteaŭ...

www.dacoromanica.ro

Se însémn' aicĭa însă
Ce Polonĭa rol juca,
Pe Creştinĭ, gelós', aprinsă,
Şă domniască căuta...

Machomet ce şĭ duse faĭmă
P' al Ungarieĭ pămênt,
Şi apoĭ simţise spaĭmă,
De Michaĭ fiind înfrânt, —

Alergă să-şĭ verse focul
În Moldova năvălind...
Au întors Poloniĭ jocul
Lângă principe fiind. —

Iat' acum că şi Movilă,
Pe când Nemţiĭ îl uită,
Saŭ de voe, saŭ de silă
Cu Machomet mâna dă.

Turcul scopu ce 'şĭ propune
Este scurt şi lămurit,
Pe Michaĭ să nu 'şĭ răsbune
El maĭ binĕ ar fi murit.

Aşa dar de ceea parte
E Movilă, Leşĭ, Tătarĭ, —
Cearcă dar şi d' altă parte
Să 'ĭ creeḑe adversarĭ.

www.dacoromanica.ro

Lui Rudolfo dându-i góna
Cu resbelu 'nfuriat,
Cel ce 'şi apără corónă
Ce Zapolia i a 'nchinat;

Când mai mare focŭ s' aprinde
Turcĭ cu Nemţiĭ l'Agria 'n pept, —
Negoţiaţie deschide
Cu Rudolfo Machomet.

Pe un paşă să tracteḑe
De la Buda 'nsărcină,
Avantage să 'i cedeḑe
Pentru pace destină.

Se 'nţelege cum vrea pace
Ce o cere Machomet,
Pentru Michaĭ buba cóce...
Dar Rudolfo înţelept

Îĭ respingĕ uă-aşa tractare,
D' a jertfi eroŭ creştinŭ. —
Machomet făcu 'n cercare
Pên' la buse cu veninŭ;

Apoĭ ochiĭ şi 'i rĕdică
Către Batori l' Ardeal,
C'a să 'l tragĕ la uă clică
C' un fanaticŭ ideal. —

www.dacoromanica.ro

Orĭ şi cum, cât îl găsesce
Furtunatecu, schimbătorŭ,
Batori se cam sfiesce
De Rudolfo-imperatorŭ.

Alte cugete apucă
Pe ast principe 'ntr'uă ḑi,
La chinoviŭ vré să ducĕ,
Lumea de a părăsi. —

Machomet în nodŭ nu leagă
Şi cŭ acesta iar nimicŭ ;
Se gôndesce ce să facĕ
Cu Românul inemicŭ...

Ha ! îĭ vine 'n minte una,
Sare 'n sus dupe sofa ;
Cum se face tot-d'auna,
Prin Românĭ de a lucra.—

Prin Românĭ, prin banĭ, — aceste
Arme sigure creḑu ;
Padişachul vesel este
Câte 'n calcul le vĕḑu· —

Pe un Agă padişachul
Chiamă dar pentru a 'ĭ vorbi. —
Cu banĭ, iute ca olacul
A 'l trimite se grăbi.

www.dacoromanica.ro

Bani seĭ ş' acea purtare
Pre omŭ lacom ce-aţiţa,
Pasiunĭ orĭ cât de tare
Să aprindĕ 'l învĕţa;

Să deştepte nebunia,
D' aĭ nemulţămiţĭ găsind,
Ună revoltă 'n România
Contra Domnuluĭ ursind; —

Pênĕ când ea se va cóce,
Să şi facĕ pregătirĭ,
Peste Dunnăre dincóce
Ca să intre cu oştirĭ; —

Din Moldova Domnul póte,
Cu Poloni şi cu Tătarĭ,
Să 'l ajute întru tóte
Călcând Turcii la fruntarĭ.

Ast-fel cugetă Sultanul
Şi în lucru planŭ a pus.
Dete ordine la Chanul
Ca să iasă pe din sus. —

Ş'a luĭ Constantin cetate
În mişcare tót' era, —
Cadilicurile din spate
Înainte le têra;

www.dacoromanica.ro

Pregătirea óstei cresce
Cu entusiasmu 'n pept:
Lupta sântă o numesce
Temerariul Machomet.

Din oştirea ceă bătută,
A luĭ Sinan rĕmăşiţĭ,
La Ungaria permută:
Chiar pe ianicerĭ înfipţĭ.

Aşa dar el recruteadă
Pên' la'l Africeĭ ocean,
Şi ridică şi 'narmeadă
Popolul din Turchistan.

Douĕ cetăţi carĕ ţine
Lângă Dunăre 'ncă tarĭ,
Le fortifică pré bine
D'a respinge p' adversarĭ.

Din Nicopolĭ ochiu-ĭ cată,
Şi din fortereţa Dĭĭ,
La Michaĭ, — l' a sa armată,
În tot largul Românĭĭ.

Iarăşĭ timpul se 'nnoreadă
Cu 'ntunericŭ de 'ntristat,
Iarăşĭ intrige lucreadă,
Şi ĭţĭ turbură un Stat...

www.dacoromanica.ro

Cursŭ la lucrurĭ însă merge
Subt un mare domnitor; —
Michaĭ lacrimile sterge
Precât póte la poporŭ...

www.dacoromanica.ro

XV.

Uă familie românească
Se găsia reünită 'n sfat,
Într'uă cameră domniască,
L' al Tîrgovişceĭ palat.

Bolţĭ, pilastri şi sculptura,
Grădinĭ, fôntânĭ, marmurĭ — leĭ,
Se d' aurescŭ sub caŭtătura
Pré frumóselor femeĭ. —

Iaŭ femeile cununе
Lêngĕ cămin strămoşescŭ :
Calităţĭ sublime pune
În aĭ lor ce le iubescŭ.

Ast-fel svelt' Augusta junĕ
Fericirĭ părea roŭrind,
Cŭ al eĭ Radu împreună,
Măritată de curênd.

www.dacoromanica.ro

Ea ţinea uă cruciuliţă
În mâinĭ, sacrul eĭ odorŭ,
Prin a căreia credinţă
Mult aflase ajutorŭ.

Radul de la uă parte cată,
Cu pept tînĕr şi voiosŭ,
Spre soţia-ĭ adorată
Ochi 'n tórce amorosŭ.

Pe un jeţŭ Bogdan, — e'n stare
C'u perĭ albĭ, orĭ cât de bătrên,
A da vĭaţă, a da stare
Pentru nume de Român.

— „Radule, copile, óre?
Ḍise fiuluĭ iubit,
„Fruntea, spune, te maĭ dóre
„Unde tu aĭ fost lovit?

— „Ia, nimic! uă lovitură
„Din greşală ce luaiŭ,
Iar cu ochiĭ Radul fură
Un suris de florĭ de Maĭ.

— „Ba nu, nu, Bogdan urmeaḍă
P' al seŭ fiŭ a întreba,
„Voiŭ să sciŭ ce se lucreaḍă
„Pe aicĭ şi 'n cătrĕu-va?

www.dacoromanica.ro

„Nu mĭ aĭ spus cu dĕamĕnuntul
„Ca să sciŭ ce s'a urmat,
„Batĕl crucea şi mormîntul
„Pe acel ce va trădat!„

Şi Bogdan ce tată 'ĭ ḑice
Tinerei 'nsurăţeĭ,
Pré iubitĕĭ sale fiice
Întrebărĭ făcu şi eĭ.

— „Ce să maĭ vorbimŭ o! tată!
„De acele cĕ a trecut?
„Să veḑĭ astă-ḑĭ ce ne-aşteaptă
„Lucru trist şi neplăcut!„

Radu luĭ Bogdan rĕspunde,—
Creţurĭ fruntea luĭ fĕcênd.
— „Ce fel, fiule? şi unde?
Întrebă Bogdan curênd.

— „Tótă nóptea, Radul spune,
„Vodă 'n gôndurĭ se preŭmḇla,
„N'a 'nchis ochiĭ ca minune;
„Pênĕ 'n ḑiuă 'ntĕrgŭ umbla.

Augusta: „Ce e? ce e?"
Maĭ curiósă a 'ntrebat,
— „Nu cum-va se cearc'uă chiăe
„Dievolească pentru Ştat?„

www.dacoromanica.ro

Bogdan ḑice: „se clocesce
„Complot, rĕsmiriţă, jeafŭ?
„Iarăşĭ ce-va uneltesce
„Al duşmanuluĭ tarafŭ?..

— „Tocm' aşa, Radul urméḑă,
„Vodă însă le-a aflat.
„N'a vrut vorbelor să creaḑă
„Să hu fie înşelat.

„Domnul să se 'ncredinţeḑe
„Cerceteaḑă s'afle totŭ;
„Pune ómenĭ să vegheḑe
„Urmărind acest complotŭ.

— „Heĭ! băiete, asta sună
„Ca complotul cu Chorvat,
„Cu boiărĭĭ împreună
„Cari vodă 'ĭ a ertat. —

— „Tocm' aşa: ş'acuma este
„Cu aceia înţeleşĭ, —
„Să rĕsufle fără veste
„Cu plătiţĭ — cu ómenĭ dreşĭ..

— „Drace! Drace! Bogdan grinţă
Necăzit, înfuriatŭ,
„Mergŭ la Vodă încredinţă
„Să trag óstea la palatŭ.

www.dacoromanica.ro

— „Lasă, lasă, fórte bine
„Vodă scie lucru luĭ,
„Cu boiărul Manta ţine
„Un consiliu, eŭ îţĭ spuĭ.

Radu stă lângă soţie;
Bogdan lasă p' aĭ seĭ fiĭ:
Batrênŭ arde 'n bărbăţie
Şi te sórbe cu ochĭ viĭ.

Merge la palat să scie,
Chiar pe Vodă a 'ntreba,
Ce complot, ce nebunie
Ţéra iarăşĭ perturba? —

Într'uă largă curte, trasă
La uă margine 'n oraşŭ,
Se afla uă veche casă
Unuĭ mazilit armaşŭ.—

Ruinĭ, grămeḑĭ se vĕd încă,
Învĕlişul arsŭ, pustiĭ,
Cu uă pivniţă adêncă,
Crescu pe dênsa bălăriĭ.

Dosnicŭ locŭ, ş'uă curte mare;
Porţĭ de stejar vechĭ, — un lacŭ
Faţia din ploĭ şi ninsoare; —
Şi 'nfundat ca într'un şacŭ.

www.dacoromanica.ro

Umbră, întunerecŭ, ghiaţă
Mucigaiŭ pe muriĭ sta,
Nu s' arată nicĭ uă viaţă,
Uşĭ, ferestre nu-essista.

Pasărea pe vîrf, în nópte,
S'auḑia de pe ruinĭ,
De a cobe nimenĭ póte
Să maĭ dórmĕ din vecinĭ.

Astfel era armăşasca
Locuinţă, după focŭ,
De la curtea cea domniască
Maĭ la vale cu 'nchis locŭ.

Dan vistĭărul intră, vine,
Şi pe cer se tot uita;
Stelele privesce bine
Precât nóptea 'nainta.

Cu uă lampă înfundată,
În jos treptele pâşia. —
L' aştepta în beciŭ uă ceată,
Când intra şi când eşia. —

De tot chipul, de tot felul
Ómenĭ fără căpĕtiĭ
Însoţise pe boiărul,
Turcĭ cu portul capanlĭĭ.

www.dacoromanica.ro

Adunaţĭ eraŭ cu armă,
Şi un semn num' aştepta
Ca să dea afar' alarmă,
Tot oraşŭ a revolta.

Acolo ursiaŭ complotul
Contra Domnuluĭ Michaĭ,
La 'ntunerĭcŭ ĭncraŭ totul;
Banĭ deşagĭ s' aducŭ pe caĭ —

Îĭ descarcă şi 'ĭ împarte,
Ochiĭ marĭ la banĭ făcênd; —
Capiĭ lŭaŭ maĭ mare parte
La dulapurĭ întorcênd.

Argint, aurŭ, Ḑeŭ la care
Clicăraşĭ se închin,
Ceĭ ce strigă 'n gura mare
Patria cu pumnul plin. —

Cŏcĭ se scie, trădătoriĭ
Cu marĭ vorbe se servescŭ.
Toţ-d'auna vînḑătoriĭ
Ca şi Sânţi 'n cer vorbescŭ..

Scopul lor acesta este
Spaĭma 'n ţér' a da de Tuncĭ,
La palat fără de veste
A intra maĭ mulţĭ atuncĭ,

www.dacoromanica.ro

Pe Michaĭ să ţi 'l coprindĕ
De la uşă, de la patŭ,
Cursă mare să 'i întindĕ,
Cum şi altor s'a 'ntâmplat.

Iată tótă fapta lungă
Patrioţiĭ ce lucra,
Şi cŭ aceasta bunĭ la pungă
Miĭ de galbenĭ a băga.

Michaĭ Domnul tótĕ aflase,
Avea liste scrise rând,
Conspirarea ce lucrase,
Ş'aĭ nĕamicĭ cĕ aveaŭ în gônd.

Tăcu; — faţĭa-era şenină;
Era linişte 'ntru totŭ;
Vrea să iasă la lumină
Toţĭ părtaşiĭ din complotŭ,

Nesmintit, fără greşială
Tocm' aşa se şi 'ntêmplă.
Ómenĭ, larmă, ameţială
Nóptea, têrgul resculă...

Bogdan, plin de somn, s'aruncă
Jos din pat numaĭ de câtŭ,
Se îmbracă şi ş'aruncă
Spada cu 'n cordon de gôtŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi luase Radul şcire
Că revolta-a eclatatŭ. —
Domnul Michaĭ cu oştire
Era viŭ şi deşteptatŭ.

Pune 'ntiĭ de încongióră, —
Nimenĭ a mişca din locŭ,
Piaţa, strade, ulicióră
Cu oştirea sa de focŭ.

Perturbarea 'n sus şi 'n vale
Prin Târgoviscĕ alerga,
Cu făcliĭ, cu masalale:
— »Turciĭ vin!.. Turciĭ striga,..

În a nopţiĭ grea putere
Cetăţenĭ s'aŭ spăriat,
Uniĭ murind de durere,
Alţiĭ câmpĭ ăŭ apucat.

Şi 'n asemenea alarmă
Şi urlărĭ, strigărĭ cu focŭ,
Jucă ferul, ştreangul, arma,
Cu uciderĭ la un locŭ. —

Adevĕr' ast' ameţise
Pe orĭ care cetăţian,
Şi pe ceĭ care simţíse
De complot ursit de Dan. —

www.dacoromanica.ro

Luĭ Michaĭ veni în minte
Ţepeşĭ, Lăpuşneniĭ români,
Când făcuse piramide
De culpabiliĭ căpăţîniĭ.

Dar pe când perturbatoriĭ:
Turci vin, Turci sbera,
Nu lipsi, cum vine nuoriĭ,
Turciĭ la fruntariĭ era. —

Uniĭ boiariĭ, din oştire,
Cât sciea, cât nu sciea,
Spre palat vinea 'n grăbire
Şi tumultul i 'nbulzia.

Vodă dar măsuriĭ luase,
Braţe-avênd ce 'l ajuta,
Pe rebeliĭ îi sub-minase,
Şi p'acasă i aresta.

Lacrimiĭ de femeĭ şiróie
La picióre curg la Domnŭ,
A sa inimă înmóie
Jélea, plângerea la tronŭ.

Dómne! Graţie! èrtare!..
Mame sóţelé plângeaŭ,
Îşĭ smulgŭ pĕru 'n desperare;
Pên' la Domn se tot duceaŭ...

www.dacoromanica.ro

Ducele pe Radŭ apucă:
— »Vino, fiule!„ ĭ-a ḑis. —
Vrea Bogdan ca să se ducĕ
A 'şĭ vedea cu ochĭ un visŭ.

„Nu mĕ 'nşel, tot Turcul care
„A venit ca sol în plaĭ
„Ş'a ţinut parlamentare
„Cu mărirea sa Michaĭ,

„L'am vĕḑut cu ochĭ, Satana!...
— „O fi Michnea cel turcit?
Îşĭ arată Radul rana,
Ş'apoĭ ḑisĕ: „afurisit!...

— Heĭ!... se vede că 'nvĕrtesce
„Lucru Draculuĭ ş'acum!
Ochi meĭ nu m'amăgesce,
L'am vĕḑut umblând pe drum.

— „N'aĭ strigat şi n'aĭ pus mâna?
Luĭ Bogdan Radul vorbi.
— „Batĕl tótă septĕmâna,
„Ca şi Diavolul peri!

— „Haide! că 'l găsimŭ de sigurŭ,
„În vre uă casă stă ascunsŭ.
— „A! de loiŭ aḑa, eŭ singurŭ,
„Uite-mĭ spada!.. e dĕ ajunsŭ. —

www.dacoromanica.ro

Prin tumultŭ şi prin oştire
Tot oraşŭ aŭ traversat,
Căutá orĭ ce eşire,
Stradă, case n'aŭ lăsat.

L'a armaşuluĭ cea curte
Grămădită cu ruinĭ,
Unde arse luminĭ multe
P'împregiur pe la vecinĭ,

Bogdan stă, cu deştiŭ arată.
— Acolo? să 'l căutămŭ!..
— Acolo, ce spuĭ, o tată!
El să fie?.. să intrămŭ."

Şi tumultul, masalale,
Luminĭ arde 'n stradĕ atuncĭ,
Lefegii mergŭ la vale
Aducênd pe prinşĭ la muncĭ. —

Bogdan, Radul căutară
Beciurĭ, cave, surpăturĭ;
Alt nimica nu aflară —
De cât mucigaiŭ pe murĭ.

Când eşiră, ce să vĕdĕ?
În vecinĭ la-uă cas' ardea;
Masalaó luminédă,
Lumea tot se grămădea. —

www.dacoromanica.ro

Şi într'una : „Dan Vistiărul !.“
Verşunaţiĭ strigŭ ostaşĭ.
Îşĭ împumnă Bogdan ferul
Că 'ĭ promise ş' el sevaşĭ.

Îşĭ făcură locŭ îndată,
La Vistĭărul a intra,
Prin mulţimea adunată
Care furie purta.

Ce să véḑĕ când intrară ?
Un spetaclu fiorosŭ. —
Pe feréstră sarĕ afară
Un omŭ în grădinĭ din dosŭ;

Pe divan un altul zace
Vînĕtŭ, mort de sine-ucis. —
Îndĕrĕt Bogdan se trage
De uă mare spaimă prins...

Strigă ómenilor tare
În grădin' a căuta. —
Rupe gardurĭ, intră, sare
Ómeniĭ ce 'l asculta.

Se 'ngrozescŭ şi ceĭ d'afară :
Dan ?.. órĭ Dan s'a omorît ?..
Să nu bea din cup' amară,
Cum şi alţiĭ aŭ sorbit ?..

www.dacoromanica.ro

Intră unul câte unul
Spectatori a 'l privi;
Bogdan ţise că păgânul
Michnea pe ferestĭ sări.

Se părea că îl cunósce,
Fie care murmura:
Tot Românul recunósce
Fapta luĭ şi o ura...

Un spectaclu d'aşa sânge,
P'între flacărĭ şi tumultŭ,
Spaĭma gróza ce se strângĕ,
I-adunase şi maĭ mult...

Michaĭ Vodă sta de faţă
Când teribilul semnal
Care inima înghiaţă
S'auţi de peste malŭ.

Capetele jos s'asvârlĕ
A le celor vinovaţĭ;
Sângele curgea uă gârlă;
Tremuraŭ ceĭ revoltaţĭ...

Şi pe Dan îl aduseră
Pe mâinĭ mort precum era,
Şi p' un Turcŭ ce îl prinseră
Legat cobză îl têra.

www.dacoromanica.ro

Capetele jos trunchiate,
Adunate la un locŭ,
De la umere se bate,
Ochi 'ş ghiaţă fără focŭ.

Dan lungit, pêrlit tăciune,
Desformat, îngrozitorŭ,
Lêngă capete se pune
De uă sórtĕ cu a lorŭ...

Chiar în nópte cum se ḑice,
Pe când torţe-o lumîna,
Timpu 'ncepe să se strice,
Fulgerul a fulmina.

Tunetŭ, nuorŭ şi vijelie
Turbura seninul cerŭ,
La-orisont era mânie,
Stelele s'ascund şĭ perŭ

Elementele 'ncruntate
De aceasta s'arătat,
Cu nĕamicul că un frate
Contra altuĭ a lucrat.

Numaĭ slaba dar lucire
De la fulger maĭ cădea
Pe figurĭ cu îngrozire
La pămênt ce se vedea...

www.dacoromanica.ro

Turcul prinsŭ a dat pe faţă,
La 'ntrebărĭ, orĭ cĕ a sciut;
Că 'ĭ promise Domnul viaţă,
În Ardeal l'a şi trecut.

El a spus că Michnea fuse
Cu 'n ciauşŭ împĕrătescŭ
Ce rebelia făcuse
Pe pămêntul românescŭ.

Iar aceĭ cari căḑură
Amăgiţĭ maĭ mulţĭ era,
Pentru banĭ eĭ se vîndură
Şi la mórte se têra.

Göcĭ în ast-fel de lucrare
Numaĭ ceĭ micĭ pătimescŭ,
Nu se prinde lesne-ăl mare,
Cu tot gôndul dievolescŭ...

Bogdan, Radu mâĭnĭ îşĭ frânge
Că iar Michnea lĕ a scăpat;
Pe vistiărul Dan îl plânge;
Cu ceĭ morţĭ s'aŭ achitat.

www.dacoromanica.ro

XVI.

Când avemŭ cu cine
Vre uă ceartă, ca să stămŭ,
Maĭ êntiĭ ne batemŭ bine
Şi pe urmă ne 'mpăcămŭ.

Şi cu Ţurciĭ astfel fuse,
Cu Tătarĭ de Perecop,
Ce Michaĭ iar îĭ bătuse
Cald şi iute într'un crop...

Cŏcĭ Michaĭ spărgênd complotul,
De clicaşĭ se desfăcu;
Strânsele oştirĭ cu totul
La fruntariĭ le trecu. —

Laurĭĭ Michaĭ nu lasă
Num' aşa a se 'ngropa;
Cu uă spadă pré tăiósă
Geniul seŭ se 'n aripa. —

www.dacoromanica.ro

Bătut Chanul cât se póte
Şi maĭ reŭ de cât oriĭ când,
Sfêrşi lupta după tóte
El la pace alergând.

Să 'l împace cu Sultanul
Chanul făcu jurămîntŭ,
Să 'i aducĕ cu firmanul
Drepturĭ s' amicĭĭ, — pămêntŭ;

Titlu suveran s' aducĕ,
Făcênd Domnŭ ereditar;—
Şi tributul să reducĕ
De pe Ţéră cŭ oriĭ ce dar; —

Chanul ast-fel îĭ promite
Şi Michaĭ a consimţit:
Eĭ s'ajungŭ, facŭ legăminte
Prin un jurămînt sânţit...

Uă condiţie-e dictată,
Cam la care Domnul sta,
Să reducĕ din armată
Pe străinĭ care 'l costa. —

Şi p' aceasta o primesce. —
Michaĭ un motiv avea
Care pré mult îl silesce
Cu Turcĭ pace a 'ncheia.

www.dacoromanica.ro

Sigismundul fără seamă
Egoistŭ cu pĕru 'n doŭ,
Neîncredere înseamnă
L' al creştinilor eroŭ;

Cŏcĭ orĭ când gemea pămêntul
Că barbari năvălia;
Îĭ venia şi Sigismundul, —
La pretenţiĭ se măria;

Când afla că 'n bătălie
E Michaĭ învingĕtorŭ,
Amuţia acea mândrie
Principeluĭ schimbătorŭ.

Vaĭ de lume! vaĭ de ţeară
Când îşĭ arĕ aşa stăpânŭ!
Tot Ardealul arde-uă pară
De un principe nebunŭ...

Apafi şi Galfi care
Domnitor că 'l aŭ ales,
Puteaŭ simţi remuscare
Patriĭ lor cum lucrŭ a mers.

Chendi, nobilul bătrênul,
Chiar d'atuncĭ de loc lĕ a ţis:
Veţĭ vedea cine ĕ stăpânul
Pentru care a ţĭ subscris!..

www.dacoromanica.ro

Iojica că 'l linguşesce
Pentr' un post de canţelerŭ, [1])
Chiar cu capul seŭ plătesce,
Şi s'a dus martir în cerŭ...

Din Ardeal magnaţiĭ vĕdêndu-l
Nestatorniciŭ, schimbătorŭ,
La greĭ timpi şi cunoscêndu-l,
A 'l da jos din tron eĭ vorŭ.

Batori, cum i se spune
Că la Turda s' aduna
Contra-ĭ nemeşĭ, el şi pune
Jurămênt d'a 'şĭ rĕsbuna.

Maĭ êntiĭ bolnav se face,
Apoĭ plécă spre Chioar;
Varsă sânge când se 'ntoarce
Al luĭ vĕrul Baltazar...

Căḑu nobiliĭ uă mulţime
Furióseĭ rĕsbunărĭ,
Îĭ lovi cu uă crudime
Pe la publicĭ adunărĭ. —

După ce vărsă la sânge,
Prin un partiţ susţinut,
Pe guvernu-ĭ mâna 'nfige
Să domine cum a vrut; —

www.dacoromanica.ro

Pe Române Principate
Puse ochĭ de suveran; —
După ce cu Turcĭ se bate;
Luĭ Aron a fost tiran; —

După ce şi în cuscrie
Fu cu casa d' Ausburgŭ;
De l' a Spaniĭ cumetrie
Decoraţiĭ i s' aducŭ; 2)

Se însóră a la fine,
Arde fraget ginerel,
Şi de-uă-dată ce îĭ vine
De soţie fuge el;

Din amor cu tinereţe
De uă-dată s' a recit,
Simţimentele-ĭ măreţe
I s' aŭ şters, s' aŭ nimicit;

De soţia-ĭ despărţire
A cerut-o el formalŭ;
Face Papeĭ curtenire
Ca să 'l ungĕ Cardinalŭ;

Iat' acum de pietate
Este Batori aprins!
Să se spele de păcate
Conscĭinţa 'l a coprins;

www.dacoromanica.ro

Dar êntiĭ şi 'ntiĭ îĭ vine
Turcilor a se 'nchina,
Cu Ardealul, cu cât ţine
Statele ce guverna;

Îl opresce de l' aceasta
Óre care 'mpregiurărĭ;
Să sacrifice cu asta
Nu îĭ pasă d' alte ţĕrĭ!..

Cu Germania s'ajunge,
Cu Rudolfo 'mperator, —
Cată Nemţiĭ să apuce
Transilvania c' a lor; —

Sigismundul negoţĭaḑă
Să abdice, şi în schimbŭ
Alte state ĭ se cedeaḑă
Ş'uă subvenţie lung timpŭ... 3)

Însă vrea şi România
De Germanĭ a atêrna;
Să 'şĭ împace nebunia
Cărĭĭ el se închina;

Lĕng' acésta fără seamă
Batori se pomenia
Pe Michaĭ că îl tot chiamă,
Giurămênt nuoŭ îĭ cerea;

www.dacoromanica.ro

Tóte-acestea pe Domn face
Ca să fie îngrijit,
Cŏcĭ vedea că are-afacĕ
Cu un principe smintit; —

Cŏcĭ Michaĭ nu vrea stăpânul,
Precum sclavul a schimba;
Drepturĭ îşĭ cerea Românul,
Pentru care se lupta...

Mâna dar, după bătaie,
Chanuluĭ Michaĭ a 'ntins,
Rĕu vre-uădată să nu 'ĭ paie,
La tractare s'a întins. —

Cele 'n giurămînt legate,
Orĭ la care naţiunĭ,
Un bărbat cu demnitate
Împlinesce condiţĭunĭ.

Michaĭ dar reduce-armata,
Precum Chanul a dictat;
Cu Turcia este gata
Să şi 'ncheiă un tractatŭ.

Dar ce grea nefericire!
Lucrurile s'aŭ întors:
Cu Movilă în unire,
Chanul pune masca josŭ...

www.dacoromanica.ro

Cursă Domnului e 'ntinsă! —
Chanul sigur a crédut
Pe Michaĭ că o să 'l prindĕ
Desarmat, în laţŭ căḑut...

Ca să ţiṇemŭ socoteală
Despre faptă ş' adevĕrŭ,
Tătarŭ prada în iuţeală
Tótă ţéra penĕ 'n pĕrŭ. —

Cuţit, mórte, agonie,
Amar, stingere căḑu
Pe 'ntristata Românie,
Şi fiĭ mulţĭ captivĭ vĕḑu...

Dar precum Cartagenesiĭ
Contra Romeĭ s'aŭ armat,
Michaĭ chiamă pe viteziĭ
Cu un sunet desperat;

Sună, buciumă prin ţeară,
Ştrig' a patrii peirĭ;
Şi 'n aceasta s'adunară
Sumă mare de oştirĭ...

Pentrŭ a cincia óră bate
Pe Tătarĭ Michaĭ cumplit;
Trupele înferbîntate
Pe spergiurĭ aŭ umilit. —

www.dacoromanica.ro

Luĭ Movilă turta cóce
Michaĭ Domnu 'ntărîtat,
Rĕsbunarea sa îl face
Maĭ aprins şi încruntat.

Cu Movilă dar în urmă
Socotelĭ va descurca,
Cŏcĭ resbelul nu se curmă
Si maĭ reŭ se încurca.

Agria bătea ardinte
Machomet fulgerătorŭ;
Sta aprópe a conchide
Lupta, — el învingĕtorŭ;

Şi Ardealul despre-uă parte
Se găsia amenințat;
Între focurĭ Michaĭ arde,
Dar s'arată maĭ bărbat. —

După ce că îmbrêncesce
Pe Tătarii înapoĭ,
Îĭ desface, îĭ strivesce
Şi 'ĭ înjunghe ca pe boĭ;

Şi 'n ce cursă, cursă mare,
Gheraĭ-Chanul s'a fost prins,
El căḑu 'n disgrațiare
La Sulțanŭ pe el aprins

www.dacoromanica.ro

Că la Agria n' aduse
Un energicŭ ajutor ;
În pedépsă Chanul fuse
Şi tacsat de trădător...

Îşĭ arunc' a sale-armate
Michaĭ, vulturĭ românescĭ,
Peste Dunăre iar bate
Câte-va cetăţĭ turcescĭ. —

La Nicopolĭ risipesce
Pe toţĭ Turcĭĭ ce 'ĭ găsi,
Şi cetatea o silesce,
Ş'o coprinde într'uă ţi. —

Re 'ncepu din nuoŭ să sune
Fama óstеĭ românescĭ ;
În teróre iarăşĭ pune
Cadilicurile turcescĭ...

După ce Nicopolĭ lasă
Ca p'un arbure uscat,
Furia în sus ş'o varsă,
Orĭ pe unde a călcat.

A trecut ca vijelie
Cu oştirea sa spre Dĭĭ ;
Dete-acol' uă bătălie
Concentratelor ordiĭ...

www.dacoromanica.ro

Aci Ḑeŭ al óstei, Marte!
Ce mânie te-a coprins?
Uă săgiată de departe
Sînu luĭ Michaĭ 'atins.

La pământ cuteḑătorul
În Michaĭ care-a ficsat!
La pământ săgetătorul,
Cât de ager şi 'nvăţat!

Pe un sclav Buzescĭ zăriră
Cŭ arcu 'ntins, un African;
Eĭ cu spada — şi 'ĭ plătiră
Zelul seŭ cel musulman...

Sparge iagŏre, ceadîre,
Face-uă sumă prisonerĭ,
Caravane prinde; — dîre
Vărsă sânge d' Ianicerĭ; —

Bate, calcă, nimicesce
Tot avîntul musulman. —
Cât de tare se numesce,
Diiul cade la aman; —

Strâns ca 'n cercurĭ, strivit tare,
Diiul fórte strêmtorat,
Nicĭ ranforturĭ numaĭ are, —
Prin tot locu 'ncongiurat

www.dacoromanica.ro

Halil Paşa ce comandă
La osŭ simte viŭ cuţit ; —
El sciea şi d'altă dată
De la Românĭ ce-a păţit...

Hotărî să cruţe-oraşul
De pré marĭ calamităţĭ,
Să nu sufere ostaşul
Întêmplarĭ ca d' alte dăţĭ :

Adică pênĕ la unul
Toţĭ sub paloşŭ a cădea,
Că sciea, acum Românul,
Spada mórte, focŭ deŭea...

Maĭ altminterea cu bine
Paşa lucru a luat ;
Că vrea Diiul să închine,
În consiliŭ a declarat. —

Cere însuşĭ să vorbească
Căpitanuluĭ Michaĭ. —
La un locŭ să se 'ntêlniască,
Ese Paşa cu alaiŭ. —

Ca de nuntă, cumetrie
Turcul era învestit ;
După el veniaŭ uă mie
Musulmanĭ ce 'l a 'nsoţit ;

www.dacoromanica.ro

Arabĭ caĭ şi preţióse
Daruri cu el aducea,
Şi cu vorbe graţióse,
Către Michaĭ se ducea.

Şi ce fuse să 'mpliniască
Chanul, renumit Gheraĭ,
Promitênd să învoiască
Cu Sultanul pe Michaĭ. —

Acest Paşă giură, face
Promisĭuni pe Machomet,
Pe Michal pe Domn sa 'mpace
Cu pré înaltul sĕŭ Devlet; —

Numa 'n schimb de la delĭul
Michal, Turcul îĭ cerea
Să desblóce de oştĭ Diiul
Care pré mult suferea.

Domnul daruri ia uă sumă
Banĭ şi caĭ ş'argintăriĭ; —
Prin supunere 'l îmbună
Umiliţiĭ Osmanlîĭ. —

Numaĭ bine Michaĭ are
Ocasĭune d' a 'nceta,
Ca să curme lupta mare
Care Pórteĭ trompeta,...

www.dacoromanica.ro

Mai ales sciea pré bine
Că Sultanul victoriosŭ
Cu oştire multă vine
Din Ungaria în josŭ. 4)

Dunărea dar, (se 'nţelege
Nicĭ că timp mai amână,)
Cŭ a le sale forţe trecę
Şi în ţéră se 'nturnă...

Întêmplarea 'i scóte 'n cale
Cete 'n Ţéră de tâlhari:
La cinci sute Turci cŭ agale
Făcênd morţi şi jeafuri mari..

La un locŭ oştirea 'i pune,
La un loc 'i a 'ncongiurat,
Le citi uă rugăciune
Şi pe toţi i a spânzurat...

Domnŭ a mers apoi cu sunet
Spre Târgovisce în susŭ;
Al victorii rĕsunet
Peste Carpaţi a rĕspuns. —

Ş' astă dată Ţéra-aleargă
Către Domnŭ a se 'nchina:
În mai bine ca să meargę,
Sórele se lumina; —

www.dacoromanica.ro

Sórele dar Românieĭ
Plin de viitorŭ aprins,
Sórele mărinimieĭ
Ş'al speranţeĭ a suris;

Sórele acesta 'mbună
Jélea, inimile 'n dorŭ;
Împrejurul seŭ s'adună
Ţéra 'ntrégă de poporŭ; --

Era Domnul Michaĭ care
De pe tronul strămoşescŭ,
A dat famă, nume mare
L' acest popul românescŭ!

Cum ună mamă 'mbrăţişare
Dă ferbinte l' aĭ seĭ fiĭ,
La a Ţeri 'nfăţişare
Domnul cércă mişcăriĭ viĭ.

Templurĭ falnicĭ sûnt deschise,
Luminate, şi cântăriĭ
Pretutindeni s' auḑise
De angelicĭ lăudăriĭ;

În miresme şi tĕmêie
Lacrimile se 'nmulţescŭ,
Lacrime de bucurie
Într'un sbor serbătorescŭ,—

www.dacoromanica.ro

Cine dar Român nu vine
Luĭ Michaĭ a mulţiămi?
Chiar contrarilor ruşine
Despre fapte le veni. —

Neamicĭĭ pordeaŭ suma
Banilor ce aŭ vĕrsat;
Iar nĕamicul seŭ acuma
Să 'l respecte a 'nveţat...

În a tutulor mirare
La Tîrgovişce veni
Un ceauşŭ turcescŭ; cu mare
Pompă Téra îl primi...

Paşa de la Diiŭ ţinuse
Jurămîntul ce a dat,
Pentru Domnul tot făcuse
La stăpânu-ĭ Împĕrat.

Între Michaĭ şi Sultanul
Pacea încheiat' a dus;
Cu steag roşu, Musulmanul,
La palat întins s'a dus. —

A Românilor splendóre
Lîngă Domnŭ se reunia,
De boiărĭ a óstеĭ flóre,
Ochiĭ solului uĭmia. —

www.dacoromanica.ro

Banï, Spătarï şï Comişï carï
Luceaŭ pepturï argintând,
Jos în curte-eraŭ Serdarïĭ
Şi cu oştile în rônd;

Şi mulţimï de jupânese
Cu cuconï aŭ fost venit,
Care pênz' acasă ţese,
Avênd portŭ pré cuvenit;

Capiï cleruluï, Pré sântul
Archereul Metropolŭ, —
Şi episcopï iaŭ cuvîntul,
Al bisericeï simbolŭ. —

Tót' această pompă mare
La palat se grămădea,
Şi chiar Ţurci 'n adunare
Cu Românïĭ se vedea...

Trômbiţele scotŭ afară
Sunete eroicescï,
De a ţiorilor famfară,
Ca la mesele domnescï. —

Dar în splendida serbare
Memorabilă sunând,
În această 'mpregiurare,
Toţï Românïĭ faţiă stând,

www.dacoromanica.ro

Ună minune ce nu intră
Nimuluĭ în cap, pică;
La palat un boiăr intră,
Ochi 'n sus nu 'ĭ rĕdică;—

Pe când lumea treburĭ 'nalte
D'a le Ţereĭ confera,
Omŭ acesta de departe
Pe genunchiĭ se têra.

Către tron înainteadă; —
La el ochi toţĭ privi. —
Nimenĭ însă nu cuteadă
Să 'l întrebe ş'aĭ vorbi.

De pe ochĭ ca cum ĭĭ lŭase
Atuncĭ pênza, ca un gnomŭ,
Faţiă astuia atrase
Spaĭmă, tremur în tot omŭ.

Luĭ Bogdan din ţoţĭ, ce-aprópe
Lêngă tronŭ se respecta, —
Îĭ păru eşind din grópe
Morţiĭ care 'n faţia 'ĭ sta.

— „Nu cum-va şi ţie-ţĭ pare,
„Radule? Bogdan a ḑis, -
„Un strigoiŭ să fie óre
-Omŭ acesta c' ochiul stins?..

www.dacoromanica.ro

„Ce Satana nu vĕdŭ bine?
„Ochi meĭ s'aŭ păĭnginit?
„Nu cum-va acel ce ,vine
„Este Dan care-a murit?..

În jos Radul se apleacă
La străin a se uita, —
De pumnĭ fruntea el îşĭ freacă
Şi cu marĭ ochĭ căuta.

Pe Crişan îl ia d'uă-parte
Să 'l desvălue-un misterŭ. —
Strig' acesta d' altă parte:
„Dan !.. ucisul vistier?.."

— „Nu fu Dan, (îşĭ dă cuvinte
„Radul) omu ce-am găsit! .
„Vistiărul, ţi ad' aminte,
„Pe feréstră a sărit; —

„Ci un omŭ din închisóre,
„Prin armaşu lucru dresŭ,
„Semĕna leit sub sóre, —
„Ce muri când 'l au ales

„Şi 'l depuseră pré uite,
„Spre-a se crede că e Dan. —
„Dan trăiesce, însă, iute
„Cât perdut fu pentru ban!..

www.dacoromanica.ro

Între sulițe, sub pază,
Omŭ acesta că venia
Și 'n genunche vrea să cadĕ
Fața lŭ August d'a vedea...

Ŭă murmură 'n larga sală,
Facênd crucĭ ceĭ mulțĭ mișcă;
Și 'n mirarea generală
Stiusă vocea-ĭ rĕdică:

— „Fost-am óia rătăcită,
„Milostivul meŭ stăpân!
„Și mĭ e inima sdrobită;
„Sufer chinŭ unuĭ Român...

„Astădĭ cugetul mĕ bate
„Pentru cele ce-am făcut,
„Nelegiuirĭ și păcate
„Greŭ pe suflet mĭ aŭ căḑut.

„Nu întórce de la mine
„Mărĭnimósă fața ta!
„Este sânt și se cuvine
„Pe cel căit a erta!

„Nu alungă un părinte
„Fiul seŭ cel desfrênat;
„Iar prin lacrime ferbinte
„Pĕcătósa s'a ertat...

www.dacoromanica.ro

„Dómne! îmĭ cunoscŭ greşală!
„Eŭ plângênd mărturisescŭ;
„Omŭ uă-dată se înşală
„Din îndemnul dievolescŭ!

„Cel mai credinciosŭ eŭ fi-voiŭ
„De acum în viitorŭ,
„Dator viaţa-mĭ socoti-voiŭ
„Unuĭ creştin domnitorŭ.

„Fapta-mĭ iartă-o, stăpâne!,
„Tótă rĕtăcirea mea!
„Şi în inimă-mĭ remâne
„Lacrimĭ crima a 'mĭ spăla!..

Ast-fel Dan, ca un miraclu,
Rugător se auḑia,
Domnuluĭ, într'un spectaclu
Care pe mulţĭ îngroziă. —

»Fraţilor! adaoş omul
Ducênd ochiĭ spre poporŭ
Şi la ceĭ de lângă Domnul,
„Precum sûnt un muritorŭ,

»Care din voĭ fie care,
„De pĕcat a-ţĭ fost păşit?
„Daţi-mĭ şi voĭ, daţĭ iertare
„Unuĭ om care-a greşit!

www.dacoromanica.ro

„Pênĕ astă-ḑĭ necredinţă, —
„Prepus viaţa mea era,
„Dar d' acum a mea fiinţă
„Pentru Ţéra mĭ-o voiŭ da.

„Jur! de astă-ḑĭ înainte
„Că voiŭ fi şi eŭ cu voĭ
„Român credinciosŭ, ferbinte
„Şi în lupte şi 'n nevoĭ!..

„Ah! Măria Ta! credinţă!..
Spre Michaĭ se îndrepta,
„Voiŭ avea recunoscinţă, —
„Pên la mórte sluga Ta!..

„Şi în lumea ceilaltă
„Eŭ de bine să ţĭ rogŭ; —
»Fapta mea aci o értă,
„Cu Românĭĭ la un locŭ;

„Şi în ceilaltă lume,
Dan maĭ ḑise lăcrimênd,
„Veĭ purta cerescĭ cunune
„Cu Archangelĭĭ de rônd...

Dan vîstiăru 'n astă stare
Ticăită şi de plâns,
A mişcat de intristare
Un palat de popul strêns. —

www.dacoromanica.ro

Cursul ţileĭ covêrşesce
Lucrurĭ d'un grad secundarŭ; —
Domnul scopu 'şĭ împlinesce
Primind pacea şi cu darŭ..,

Că a Pórteĭ amicie
Îĭ era maĭ de folosŭ
Atuncĭ de cât vrăjmăşie: —
Tóte geniul sĕu le-a scos!

Despre Dan eşi vorbire
Domnul că l' a fost ertat, —
Dar s'a dus la monastire
Să se spele de pĕcat.

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL ŞESE-SPRE-ŢECILE.

1) Cei de mai de sus, nemeşi Maghiari, aŭ participatŭ la alegerea şi suirea la tronul Transilvaniĭ, a luĭ Sigismund Batori. Stefan Ioşica, Român maghiarisat, fu în tóte împrejurările un instrument al acestuia; el fu şi guvernator în locul luĭ Batorĭ când acesta lipsi din ţéra. — Austria avêndu-l de acésta în ură, îl ucise prin agenţi seĭ.

2) Filip II, regele Ispanii, a dăruit luĭ Sigismund Batori mielul de aurŭ, prin mijlocirea împeratului Rudolfo, şi i 'l acăţat pe pept cu mare pompă la Praga.

3) Sigismundu învoinduse cu Imperatorele Rudolfo, se lasă de guvernarea Transilvanii pentru a i se da în schimb ducatele Opol şi Ratibor din Silesia, precum şi uă subvenţie de câte-va sute de miĭ galbenĭ.

4) Mahomet coprinḑênd Agria, uă cetate din Ungaria, cu preţŭ de mult sânge vĕrsat, se 'nturna victoriosŭ la Constantinopole, trecênd pe la Sofia cu forţe marĭ militărescĭ.

www.dacoromanica.ro

XVII.

Pe la luna luĭ Decembre,
Domnul cu boiărĭ pornia
În Ardeal ca să întrebe
Suveranu-ĭ ce mai vrea,

Şi în capŭ ce 'ĭ maĭ intrase
De a face? cum maĭ stă?..
L' Alba Iulia el trase
Unde Batorĭ 'l adăstă...

Batori ce tot într'una
Îĭ cerea nuou jurămênt,
Îl primi ca tot-d'auna
Cu ospeţe, cu chip blênd. —

El atuncia îĭ şi spune,
Ţéra Nemţilor c' a dat,
Şi 'l îndémn' a se supune
Luĭ Rudolfo Împerat...

www.dacoromanica.ro

Michaĭ stă şi se gôndesce: —
(Între Scila şi Charibd, 1) —
Sigismundu ce 'ĭ vorbesce
El ascultă,-ascultă 'nfipt. —

„Bine dar, Michaĭ îşĭ ţice,
Şi cu inima turba; —
„Vrea tractatul ca să strice
„Batori?.. eĭ! fiĕ aşa!..“

Cu aĭ seĭ Michaĭ se 'ntórce
La Tîrgovisce 'napoĭ;
Însă mintea-ĭ un plan cóce:
Plan de inimĭ de eroĭ. —

Cu Movilă despre-uă parte,
Implacabil inemicŭ,
Batori de altă parte,
Iaraşĭ un om de nimicŭ; —

Timpu dar acum îl vine
Un scop mare a 'mplini,
Avênd ochiĭ toţĭ la sine,
Din treĭ state unŭ a fi...

Nemţi iar nu întârdie,
Cum cu Batori tracta,
Uă comisie să vie
Statu 'n seamă a 'l lua, —

www.dacoromanica.ro

Ţinêndŭ locul provisoriŭ
Lŭ Archiduxŭ Maximilĭan,
Ce 'l numise-ĭmperatoriu
Domn pe tronul Ardelean.—

Si 'n Ţêrgovişce pe dată
Se arată-un comisarŭ;
Cumetrie Némţul cată
P'al Românilor hotarŭ. —

Multe 'ĭ cântă şi 'ĭ descântă
Comisarŭ austriacŭ
Luĭ Michaĭ, dar nu 'l încântă,
Vorbe grase nu 'l împacŭ. —

Câte raţe sûnt în sóre,
Cât nisip e pe pământ
Vorbele linguşitóre
Cald nu 'ĭ ţine, perŭ în vênt. —

Michaĭ ochi marĭ îĭ cască,
Cel ce 'n trebĭ s'a cunoscut,
De politică nemţiască
E sătul, — era cernut!..

Lacom acu şi Sultanul
Pe Michaĭ în preţŭ l' avea;
Nu 'mplinise bine anul
Ş' ĭar cu dărurĭ 'l îmbiea, —

www.dacoromanica.ro

Iarăşĭ un Turcŭ se arată
La Tîrgovişce sosit,
Cu Germani de uă-dată
Într'uă cale s'a găsit.

Dară eĭ s'aveaŭ în ură,
Pentr'un resbelŭ sângerosŭ,
Nu-şĭ prindeaŭ căutătură
Fără aerŭ mâniosŭ. —

Nemţiĭ de Michaĭ se ţine
Promitênd oştirĭ şi banĭ,
D'a 'l atrage eĭ la sine
Într'uă ligă cu Germanĭ; —

Turcul iarăşĭ îl cultivă,
Prin un titlu suveran,
Şi de pacea respectivă
Îĭ dă spadă, busdugan. —

Între Angel şi Satană
Michaĭ pedestal ţinea;
Primind pacea musulmană
Pe Germanĭ nu respingea. —

Prin atâta curtenire
Ce 'ĭ făcu aceĭ străinĭ,
A palanţeĭ cumpĕnire
Atêrna către Creştinĭ...

www.dacoromanica.ro

Dar mai vine una mare
Pe Michaĭ ce l'a surprins,
Sinonimă cu trădare
De la omul rĕŭ deprins.

Batori își luă de seamă
Din Ardeal pe când pleca;
Cardinalŭ Andreĭ el chiamă,
Vêru-seŭ d'a guverna. [2]

Cŏcĭ cu Nemțiĭ se stricase
Și cu Turcii s'aliat,
Lucru Draculuĭ lucrase
Cu Polonĭ într'un sfat. —

Iar uă nouă 'ncurcătură
Pentru Domnu cel Român!
Iar uă causă de ură
Între frații pentru păgân!

Din Polonia și vine
Noul princip Batorian;
Comisarĭ goni: — ia frêne
Peste statul Transilvan...

Vrea ș' acesta se refere
La tractatu legămîntŭ;
Luĭ Michaĭ din nouŏ îĭ cere
De credință jurămînt.

www.dacoromanica.ro

Omul brav tace şi face,
Nicĭ un rĕspuns el nu da;
De ăĭ ómenĭ ce nu ĭ place,
P'al seŭ suflet peatră 'ĭ sta..;

Mulţĭ dip capĭ îl şi 'ntrebară:
— „Domnul nostru, ei aŭ ḑis,
„Ce gătire de afară
„Câmp de óste ne-a deschis?

„Cum? de ce, şi pentru cine
„Tóte-aceste pregătirĭ?..
— „Aŭ n' eţĭ fi şi voĭ cu mine
„Căpitanĭ lêngă oştirĭ?..

Num' atâta Domnul spune. —
La Ploescĭ ş'a ordonat
Tóte oştile s' adune,
Pên' la ora de plecat. —

Dar şi Dómna astă-dată
Întrebare a făcut.
Dómna fuse ascultată
Cu chip dulce şi plăcut.

Michaĭ spuse la soţie
Despre lucrurĭ ce gătia.
— „Cu Creştiniĭ? ah! să fie!..«
Vorbi ea şi 'n gônḑ stătea; —

www.dacoromanica.ro

„Să se verse creştinŭ sânge?..
„Oh! Pré Sânte Dumneḑeŭ!
„Câte mame vor maĭ plânge?
„Câte vĕduve? ce greŭ!..

— „De „Românĭ să fiĕ bine!
„Mult luĭ Batorĭ am vorbit
„Pentru gintele creştine,
„Dară Jicmont sta-adormit...

Adăogă Bogdan cu nume,
Pré fidelul căpitan;
„Las să plângĕ femeĭ mume!
„Eŭ Român, bătrên Crişan,

„Chiar pe fiica-mĭ o jertfisem
„A muri pentru Românĭ,
„Din Ardeal când noĭ venisemŭ
„Pentru luptă cu păgânĭ...

— „Pré iubite, ḑice Dómna
Stând alăturĭ cu Michaĭ,
„Vine iarna, trece tómna,
„Maĭceĭ tale ce gônd aĭ?..

— „Socotescŭ la monastire
„Cozia să staţĭ a ierna,
„La loc sânt cu întărire,
„Din Ardeal pên' ne-om 'turna.

www.dacoromanica.ro

— „Ah! m' ascultă şi pe mine
„Astă dată ce gôndescŭ!
„Nu sciŭ, nu sciŭ reŭ saŭ bine,
»D'a le óstei nu vorbescŭ,

»Dar din sincer' amicie,
„Pentru Sântul Dumneḑeŭ,
„Pentru soţiŭ uă pară vie
»Dogoresce peptul meŭ!

„Lasă dar buna creştină
„Maică-ta la Cozi' a sta.
„Eŭ te urmeḑŭ cu dor plină
„Pretutindeni, sóţia ta!..

„Prin resbele şi 'n durere.
„În triumf şi chiar în jugŭ,
„Voiŭ învinge cu plăcere
»Orî ce greutăţi ne-ajungŭ. —

»Aşa dar mĕ aî pe mine
»Sóţia ta de ajutor;
„Dumneḑeŭ va fi cu tine,
„Cŭ al seŭ Angel protector!..

Un spectaclu de simţire
Care inim' atingea,
Un minut de înḑeire
Între eî se petrecea.

www.dacoromanica.ro

Michaĭ află 'n a luĭ soață
Însuși al seŭ elementŭ;
Domnul voiosŭ o îmbrață
Și o strânge l' al seŭ peptŭ.

Radu la sovranu-ĭ vine
Numaĭ firŭ ș' argint pe el,
Cu Augusta lângă sine, —
Fericit însurățel. —

Și 'șĭ presintă de onóre
Bogdan însuși fiica sa
Suveraneĭ domnitóre,
De companiĕ a 'ĭ lăsa.

Ș' atuncĭ mama Domnă pleacă
Cu cuconĭ, cu pregătirĭ; —
S'a 'nvestit apoĭ monacă
Închinată monastirĭ...

Stanca pe Domn însoțesce,
Precum fuse destinat,
L' a sa Sórtĕ nicĭ gôndesce,
Orĭ la câte s'a 'ntêmplat.—

Oștile sûnt adunate
Între Ploescĭ și Tîrșorŭ;
Acuila spre cer iar bate
Aripĭ să s' avênte 'n sborŭ. —

www.dacoromanica.ro

Geniu Domnului planeadă
Pe d'asupra mult măreţŭ,
Cu prestigiu-i inimeadă
Pe tot bravul îndrăsneţŭ.

Într'un lagŏr fórte mare
Óstea forţa-i desvolta;
La a Domnului chemare
Pré voiósă s'arăta. —

Cŏcĭ Michaĭ avea în trupe
Străinĭ mulţĭ ca înrolaţĭ:
Poloni, Cazacĭ steaguri-grupe,
Unguri şi Bulgarĭ armaţĭ,

Óre ce precaŭţiune
Luă el de căpetenĭ, —
Ca să jure el îĭ pune
Pe credinţă de oştenĭ.

— „Cum? de ce? şi pentru cine
„Tóte-aceste pregătirĭ?..
Înc'uă-dată ţicŭ străine
Capeteniĭ de oştirĭ.

— „Nu întreabă nicĭ uădată
„Un ostaşŭ pe general;
„Când trompeta sună, cată
„A urma după semnal;

www.dacoromanica.ro

„Cel ce servă sub stindarde,
Domnul ţise-imperiosŭ,
„Sincer cată să ia parte
„În tot locul credinciosŭ...

Celor Buzescĭ, c' uă colónă
De oştirĭ — căpitănĭĭ,
Oltŭ a trece, le ordonă,
La Câinenĭ către Sibiĭ;

Şi acolo să aştepte
Pênĕ ordin le va da. —
A sunat atuncĭ trompete
În sus óstea a pleca.

Domnul Michaĭ, c'uă suită
Strălucită de boiărĭ,
Miscă óstea sa gătită,
Ca-un elit de cavalerĭ.

Bogdan Ducele rĕsbate
D'arme rônđurĭ înfocatŭ,
Şi pe Radu d' a se bate,
Îl avea adiotantŭ.

Augusta însoţesce
Dómna Stanca luĭ Michaĭ,
Care multe îĭ vorbesce
De Românĭ, suind pe plaĭ.—

www.dacoromanica.ro

Ca un fulger Domnul trece
L' al Sĕcuilor pămênt,
Ager şi cu sânge rece
Óstea în Ardeal trecênd.

La Sĕcuĭ chemare face; —
Privilegĭ le garanta; —
Ca un corp Sĕcuĭ atrage
Sub stindardu-ĭ a lupta.

Tot asemenea pâşèsce
Şi în scaune săsescĭ,
Mai ardintŭ Michaĭ vorbesce
La popópe românescĭ...

Dar ca Paşă Cardinalul,
Jesuit, sperimentat,
Înţeles şi cu Sultanul,
Plăcerĭ gustă de 'mpĕrat; —

L' Alba Iulia 'n cetate,
Pe Sigismund suplanta,
Că nicĭ capul îşĭ maĭ bate
După rasa ce-arunca.

Chipŭ atuncia convocase
Uă adunare de magnaţĭ,
Şi desbaterĭ se urmase
De partiturĭ verşunaţĭ.

www.dacoromanica.ro

Nicĭ prin minte nu ĭĭ trece,
Pentru ce 'l ar supĕra,
Că Michaĭ cu óstea trece,
N'are gônd de a 'ĭ jura...

Pe Michaĭ din România
De vasalu-ĭ îl avu;
Cu Movilă Ieremia
De acord în tóte fu. —

Tocma că Michaĭ simţise
Pactul ce eĭ şi 'l lega,
Cu oştirea sa venise,
De ast nodŭ a 'ĭ deslega...

Cardinalul de mânie,
Sare 'n sus, e fórte-atins
Capu 'ĭ e uă vijelie,
Creeri un foc aprins. —

Pune lagŏr a se strânge
La Sasebeşĭ de oştirĭ,
Mâinele mereŭ îşĭ frânge
În confusíe de gôndirĭ.

Sună ţéra de alarmă; —
Tot partitul batorescĕŭ
Îşĭ ia platoşă şi armă
Pentru 'n guvern nemeşescŭ.

www.dacoromanica.ro

Fin cu vorba, şi 'n tot chipul
Popa caut' a lucra:
Îşĭ cunósce el tipicul
După care apuca.

Pe Isac Ciaiti 'l mână
Înaintea luĭ Michaiŭ,
Îĭ dă cartea sa la mână
Să tracteḑe pên' la-ŭn paiŭ.

Domnul Român înaínte
Cu oştirea sa trecu,
Si cu sforţa, cu cuvinte
Cetăţĭ sate le umplu.

La Braşov când se ivesce,
Maghistraţi îĭ veni
Înainte; îĭ vorbesce;
Cu buchete îl primi. —

Satele le ia d'a rôndul,
Sassĭ, Maghíarĭ, Românul stat; —
Le citesce şi chiar gôndul
Pintre dînşi cât a stat.

Fagăraşu îl proclamă
Domnul seŭ mărinimosŭ. —
Populaţiile el chiamă
Sub stindardu-ĭ gloriosŭ. —

www.dacoromanica.ro

Ca un lanţu se ţine una
Unde forţia luĭ păşia ;
Îl aclamă tot-d'auna
Ceĭ ce 'n cale îl eşia...

Către Făgăraşĭ cu grabă
Cardinaluluĭ trimisŭ ,
Îl întâmpină , 'l întreabă
De ce vine c' óstea 'ntins ?

Spre rĕspuns, Michaĭ îl ţine,
Si scrisorile-ĭ le ia ,
După tactică se ţine ,
Cum maĭ bine îĭ venia.

Când trecut-a Făgăraşiul ,
Ordin la Câineni porni ,
Cât maĭ iute la Ţâlmaciul [3])
Ostile a se 'ntr'uni ,

Si 'mpreună să s' avênte
Cu putere spre Sibiĭ ,
Acuila măreţŭ sa 'mplânte
P'a le-Ardealuluĭ câmpiĭ. —

Tot-d'auna ceĭ ce-ataçă
E maĭ tare orĭ cât vreĭ;
Mare fricĭ Michaĭ bagă
Cardinaluluĭ Andreĭ.

www.dacoromanica.ro

Din amicĭ puneaŭ la cale
Cardinalul a grăbi,
Ca un fulgerŭ, cŭ a le sale
Oştĭ, pe Michaĭ a lovi;

Să nu 'l lase să 'ntăriască
Că atuncĭ va fi maĭ greŭ;
Nepregătit să 'l găsiască
D'a 'l goni din statul seŭ.

Dar făcênd cât póte face,
Cardinalu 'ntârdia;
Se încearcă pentru pace
Cŭ adversarŭ a negoţĭa...

Şi Michaĭ, ca să câstige
Timpul, fórte-era voiosŭ,
Pênĕ ce picioru 'nfige
În lucrarea sa vîrtosŭ.

Se preface că voesce
În relaţiĭ bune-a fi,
Eminenţa când vorbesce
Ca pe fiŭ că îl iubi. —

Ba Michaĭ chiar îĭ promite,
Spre bun semn ca nisce fraţĭ,
Doĭ boiărĭ ca ĭ va trimite
Ostatici delegaţĭ.

www.dacoromanica.ro

Şi în contră-le asemenĭ
Cardinalu a trimis
Doĭ maghiarĭ ca fraţiĭ gemenĭ,
Să se ţie de promis. —

Ş'ună persónă clericală
La Michaĭ se presintă:
Sânţuleţu la tocmeală
Nu pré mult înaintă.

Că Michaĭ ună condiţĭune
De pretecstŭ 'ĭ a fost dictat,
Contra Turcilor d'a pune
Peptul cŭ al neamţu împĕrat. —

Negreşit, încredinţeadă
Malaspina, [4]) orĭ cât vreĭ,
Tocm' aceasta şi urmeadă
Cardinalu Domnŭ Andreĭ.

Apoĭ Michaĭ ĭĭ maĭ ţice
Să aducĕ-un document,
Că Sânţia sa ferice
N'are un alt simţimênt.

Malaspina se re'ntórce
Şi nimica nu 'mplini. —
Tonul şi Michaĭ întórce,
Tunurĭ, óstea când veni...

www.dacoromanica.ro

Atunci limpede pe claie
Face p' Andrei trădătorŭ ;
Mi ţi 'l sfidă la bătaie
Ca spergiurŭ amăgitorŭ ,

Cel ce-Ardealul închinat-a
Turcilor şi Paşă era ; —
Aibă dar şi destinata
Paşilor ce 'i înfera. —

Cardinalŭ Andreiŭ permută
Din Sasebeşi óstea 'n josŭ,
Se fortifică de luptă
În Sibiiŭ — corp numerosŭ. —

Dar încércă înc'uă-dată
Nunţiul seŭ către Michaiŭ :
Malaspina iar s'arată
Vorbind în Christos din Raiu...

Polit Domnul îl primesce,
Îl salută, 'i se 'nchină,
Dar la sine îl opresce
Pên' ce lupta termină.

Pe la doĕ-ḑeci şi şése
De octombre, — 'n timp uscat,
Michaĭ óstea retranşase
Lêngă Şelimberg', nn sat...

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL ŞEPTE-SPRE-ŢECILE.

1) Gréoa posiţiune în care se găsia Michaĭ. între atâţĭ neamicĭ vecinĭ, se asemăna cu aceea a navigatorilor ajunşĭ între acele spăimântătóre şi periculóse stâncĭ din mările Sicilii, cari nu puteaŭ scăpa de Charybde fără a da peste Scylla...

2) Sigismund Batori cel ce aci lăsa guvernul Transilvanii ş' aci iar îl lua, aseḑă în cele din urmă pe Cardinalul Andreĭ Batori, sub patronatul Turcilor, principe al Transilvanii; care acesta nu voi să facĕ causă comună cu Domnitori Creştinĭ, şi luĭ Michaĭ cerênd jurământ de supunere către dînsul... El se legase în relaţiunĭ strânse cu Ieremia Movilă, şi maĭ ales că căsătorise pe un frate al seŭ cu uă fiică a aceluia.

3) Têlmaciu este satŭ între Sibiiŭ şi Turnu Roşu, şi în óre care distanţa se afla Şelimbergu, unde pênĕ astă-ḑĭ se cunoscŭ semnele de retranşementele oştireĭ luĭ Michaĭ când se bătu cu Cardinalul...

4) Un personagiŭ clerical al Papeĭ pe lângă Cardinal Andreĭ Batori.

www.dacoromanica.ro

XVIII.

Cardinalul trupe forte
Lêngă riŭ Sibiiŭ campa:
Saŭ pe viaţă, saŭ pe mórte,
Ḍece miĭ oştĭ comanda.

Pe uă 'ntindere pré bună,
Între Olt şi 'ntre Sibiĭ,
Óstea luĭ Michaĭ s'aduuă
De treĭ orĭ atâtea miĭ.

Aci locu 'nfăţişaḍă
Un şesŭ falnicŭ şi măreţŭ;
Pe oraşŭ îl variaḍă
Maluri şi uu rîuleţŭ. —

Dominat este oraşul
Despre Nord cu dealurĭ marĭ,
Despre Sud găsia ostaşul
Văĭ şi codri fórte tarĭ.

www.dacoromanica.ro

Cardinalul îşĭ împarte
La Sibiĭ oştirea sa,
Ca să pótă maĭ departe
Forţia eĭ a mĕsura:

Călărimea-era 'nainte: —
Moişi Sĕcuiul cap;
Pedestrimea avênd flinte
Şi cu pene verdĭ la cap.

În această avangardă:
Ciomortanĭ, Francisc Levaĭ,
Toma Beţu ţin la gardă
Cu călăriĭ, spre Michaĭ. —

Partea aripeĭ spre dreapta,
Vînătorĭ: Turcu Franciscŭ,
Ranforţându-se prin ceatu
De lancĭturm de lĕngă piscŭ.

Stânga aripă compune
Pedestraşi de Braşovŭ,
Ce s'au purtat de minune
Subt un nĕmţŭ a nume Grofŭ.

Stefan Lazăr şi Arade,
Capĭ acestor pedestraşĭ,
Se credŭ descendinţĭ cŭ Arpade
Cel de nume uriaşĭ.

www.dacoromanica.ro

În colóna de a doua
Nobili eraŭ călarĭ,
Legiunea acea nouă
Tot de nemeşĭ proprietarĭ.

Nu lipsimŭ la datorie
Vre-uă câţĭ-va a şi numi:
Husar Petru, cap p' uă mie,
Ciachi, Tachi, Zalajdi;

Melhior Bogati cel ce
Cu Sĕcuiul fu zălogŭ
La Michaĭ, când vru să 'ncerce
Pentru pace un norocŭ. [1])

Iar reserva, comitate
Ce a dat dè ajutorŭ,
Volontarĭ, pe jumătate
Din străinĭ, cu plata lorŭ. —

Şi Poloni formând falange,
Cardinalul ce-a 'nsoţit, —
Înarmaţĭ cu câte-uă lance
Cu oţelu 'n vîrf călit. —

Toldi Stefan, nemeşŭ frunte,
Cu Ravasdi facŭ minunĭ;
Eĭ aducŭ cu çară multe
Muniţiune — provisiunĭ.

www.dacoromanica.ro

Senatorĭ aleşĭ din ţéră,
Cardinalul ce 'ĭ avea,
Se juraseră să pérĕ,
Orĭ românul-sânge-a bea...

Ifiu şi cu Bodoni,
Şi mulţĭ nobilĭ, cu Şeneĭ,
Cornişĭ, Şivric, Zemertoni,
Volfgang, Mintzent, Beşeneĭ;

Genĕralisim peste-armată,
Gaşpar Cornişĭ comanda; —
Ŭă artilerie-echipată
Fórte bine, la semn da. —

Dar orĭ cum Michaĭ aduce
Numĕr d' óste superĭorŭ;
Cavaleria-ĭ ajunge
S' aibă nume 'ngrozitorŭ. —

Desele loviriĭ de mórte,
Vărsând sânge tătărescŭ,
Ageritu-ĭ în lupţĭ fórte
Şi 'n eruḑime i 'ntărescŭ...

Din boiări seĭ de frunte
Advinŭ pré bunĭ căpitanĭ,
Învăţaseră să 'nfrunte
Mórtea, — luptă de Titanĭ.

www.dacoromanica.ro

Lêng' aceasta Michaĭ are
Şi pré multe simpatiĭ. —
Din Oradia cé mare
Pênĕ 'n jos de la Sibiĭ,

Trombiţat-a al seŭ nume
De eroŭ în timpĭ aceĭ ;
Iar Româniĭ, fraţĭ şi mume
Rogŭ de bine pentrŭ aĭ sĕĭ. —

Românimea ese 'ndată
Ca un corp de la mormînt,
Se ridică, spre cer cată,
Rógă Sórtea-ĭ pe pămênt, —

Pe pămênt ca să se 'ndure
Pentru cel de jéle plin,
Care-a dus în lacrimĭ dure
Străin jugŭ, durerĭ şi chin !.

Bucuria 'n el vibreaḑă
Pentru Sórtĕ 'n viitor;
Aurora lumineaḑă
Uă ḑi mare fără nuorŭ;

Aurora Românii,
De la Nistru şi Carpaţĭ,
Se redică pentru fii
Luĭ Traian de Sórtĕ-uitaţĭ...

www.dacoromanica.ro

Dar la Șelimberg oștirea
Retranșată se ținea,
Către Roșu-Turnŭ eșirea
Transilvanii ținea. —

Lêngă sat era ună móră
De vînt care-atuncĭ lucra. —
De pe vîrfu-ĭ ochiŭ mĕsóră
Cât șesu óstea 'l tăbăra.

Óstea turnŭ acest ocupă; —
Telegraf putea 'ĭ servi,
Către fie care trupă,
Prin un semnŭ de a vorbi.

Lanțŭ și cară ferecate
Facŭ al lagĕruluĭ zidŭ;
Tunurĭ marĭ, ca în cetate,
În redute se închidŭ.

Fie care cap d'armată
Îșĭ ținea 'posițiunĭ, —
Veghetóre, desceptată
Cu sutașĭ și capiĭ bunĭ.

Lupta a 'nceput cu ḑiua:
Două-ḑecĭ Brumarŭ și optŭ...
Resunat-aŭ tunuĭ, piua
Pêne 'n munțĭ de peste Oltŭ.

www.dacoromanica.ro

Moisi Sĕcuiu 'ncepe
Lupta dintre adversarĭ;
Tunul varsă focŭ, concepe
Mórte şi ravage marĭ...

Maĭ êntiĭ se batŭ cu tunurĭ,
Apoĭ cu puscĭ foc ţin lungŭ; —
Colcăea mânia 'n Ungurĭ,
Si 'n curênd la mâinĭ s' ajungŭ. —

Ca uă grindină cadŭ focurĭ
Pe Românĭ; — morţĭ, vulneraţĭ,
Ca şi snopiĭ zacŭ pe locurĭ,
Sumă mare de bărbaţĭ...

Artileria-adversară,
Superióră detuna;
Ea 'ntindea uă cup' amară
La victimĭ ce rĕsturna.

A Maghiarilor iuţită
Furia, celor puşcaşĭ,
În curênd a fost simţită
D'aĭ Românilor ostaşĭ.

Şi aşa ţinênd năvală
Bătălia pe un şesŭ,
Eminenţa cardinală
Era vesel de succesŭ...

www.dacoromanica.ro

Baba Novac, cel cu nume
Între óstea cea dêntiĭ,
Din 'nainte făcea spume
Strigând: „staţi! să staţi copiĭ!.“

Cŏcĭ colóna cea din frunte,
Ŭă durere! se trăgea;
Nu putea a maĭ rĕspunde
La ne-amicul ce-o stingea;

Că 'ntregĭ rônduriĭ se topise,
D'arse bombe focŭ plouâud,
Oriĭ şi câtle împlinise
Nuoĭ falange alergând.

Avangarda în derută
De ne-amicŭ în jos fugea,
Sfărâmată şi bătută,
C'ătre centru se ducea.

A confusieĭ mişcare
De oşteniĭ o simte toţi; —
Isbea centrul; — fie care
Înlemni d'atâţia morţi. —

Murgul atuncĭ, căpitanul,
Din oştirea luĭ Michaĭ,
Se aruncă cŭ iataganul
Pe un ager dintre caĭ

www.dacoromanica.ro

Şi aleargă să 'mpreune
Pe aceĭ descnrageaţĭ. —
Banul Michaĭ la Domn spune
Ce păţiser' aĭ seĭ fraţĭ...

Michaĭ Domnul ca-ŭn Achile;
După el boiărĭ maĭ mulţĭ, —
Banul Manta vechiŭ de ţile,
Au sosit la câmpu 'n lupţĭ...

Mare-avênt pentru bătaie
Adversarĭ aŭ fost luat:
Curgeaŭ trăsnete văpaie,
Câmpu 'n sânge-era muiat;

Fumul în vêrtegiu se 'nalţă,
Se întinde valurĭ marĭ,
Nu se maĭ vedea prin ceaţă
Taberĭ, óstea', adversarĭ; —

Tunetele repeteaţă
Nuoĭ loviriĭ c' un urlet grosŭ,
Din când în când lumineaţă
Fulgerul cel sângerosŭ;

Măcel, sânge, vărtătnră,
Mórtea pentru adversarĭ, —
Muge glonţu 'n lovitură,
Sparge pept de militarĭ...

www.dacoromanica.ro

Într'acestea, ca 'n cetate,
Unde telegrafŭ era,
Ocolit cu şanţŭ, cŭ armate,
Lanţurĭ, cară 'l congiura;

Acel locŭ de preţióse
Lucrurĭ pentru Domnul seŭ; —
Însuşĭ Dómnă acolo scóse
Rugĭ cu ochĭ spre Dumneḑeŭ;

Rugătóre pré 'nfocată,
Din preună cu doĭ fiĭ,
Şi cu curtea adunată:
Femeĭ, boiărĭ, visteriĭ; —

Acolo era ş' Ierarchul
Pré Sânţit Metropolit
Ce venise cu essarchul
Credinciosul Ipolit;

A le oştilor registre
Întru care se 'nsemna
Fapte şi numirĭ distinse, —
Ḑi cu ḑi ce se 'ntêmpla;

Şi al statuluĭ consiliu,
Portofoliu cel domnescŭ;
Logofeţiĭ cu sigiliu,
Tóte-acolo se găsescŭ; —

www.dacoromanica.ro

Acest punct voia Sécuiul
Să 'l ajungĕ şi să 'l ia,
Să lovească drept în cuiul
Carul forţeĭ ce 'ncheia...

Şi chiar Michaĭ cu boiăriĭ
Spaĭma n'o putea goni,
Când la fruntea 'ncăirăriĭ
Ca un trăsnet se opri.

— „Staţĭ mişeilor !.." el ţise
Către ceĭ descurageaţĭ,
Si cŭ al spadeĭ lat lovise
Umĕr' unuĭ din bărbaţĭ

Care nu putea a ţine
Al ostaşilor moral:
„Să staţĭ loculuĭ cu mine !.."
Strigă firmul general.

Şi pe când împuşcături
De la adversarĭ veniaŭ
Ca ninsórea p' uă pădure,
Ca uă grindină căděaŭ,

Mórtea seceră cu sute
Indivizĭ mereŭ cé cadŭ,
Acest strigăt se aude
În tumultul desperatŭ: —

www.dacoromanica.ro

Primenind şi forţe 'ndată
Frontul ósteĭ fugăritŭ, —
Intră centrul să se bată,
Verşunat şi hotărîtŭ; —

Se re'ntornŭ plinĭ de ruşine
Ceĭ ce spatele a 'ntors,
Cari n'aŭ putut a ţine
Cu ne-amicul vigurosŭ;

Ca la ŭn mire roşind faţia
Celora Românĭ bătuţĭ,
Când se scólă dimineaţa
Şi 'l întreabă multe mulţĭ;

Ast-fel cu fruntea la vale,
Uităturǎ 'n pământ josŭ,
Se întórce iar pe cale
Mult oşteanul ruşinosŭ. —

Atuncĭ Domnul drege lucru
Pentru perderĭ simţitorŭ;
Dă la adversarŭ de lucru,
Prin al geniuluĭ seŭ sborŭ...

Bucuria Eminenţiĭ
Peste puţin a 'ncetat,
O întórseră băieţiĭ
Într' un fel de tot ciudat. —

www.dacoromanica.ro

Vinŭ Buzesciĭ, prindŭ la luptă,
Radu marele Clucerŭ ;
Începênd c'un Dómne-ajută
Ca și trăsnitul din cerŭ...

Îĭ rĕspunde adversariĭ...
D' ambe părțĭ eĭ se întrecŭ,
Și pedestri și călariĭ
Veninóse arme 'ncercŭ. —

Eĭ s' ajungŭ, ca cum se 'mbrață,
Sûnt de mórte 'ncăirațĭ ;
Lancele lovescŭ în față,
De săgețĭ sûnt încărcațĭ...

Nemeșiĭ concursŭ aduce
Aruncându-se ca Smeĭ ;
Aerul de trompe muge,
Spadele aruncŭ scînteĭ...

Cea de la Câineni venită
Óste ține focŭ mereŭ ;
Pas cu pas e încăĭnită,
Unde locul e maĭ greŭ ; —

Ș' oștile, puterĭ maghiare,
Ocolite maĭ era
De oștirile-adversare
Care 'ncepĕ a 'ĭ secera. —

www.dacoromanica.ro

Pe la ḑiua jumătate,
Corpul acel nemeşescŭ,
Ş' alte trupe desperate,
De retragerĭ se gătescŭ...

Gaşpar Cornişi pre sub seară,
Generălisim, cu Maghiarĭ,
Pe Românĭ să 'nfrângĕ iară,
Se luptaŭ vîrtoşĭ şi tarĭ;

Dar stindardele 'nainte
Către Sibiĭ se duceaŭ,
Românĭ, oştile ardinte
De bravurĭ minunĭ făceaŭ. —

Ca un fulgerŭ petrecuse
Atuncĭ falnicul pi bravŭ,
Câmpul de oştirĭ cum fuse;
Şi călare p' un calŭ albŭ

Alergă prin rônđurĭ; — trece.
Lucind péna 'n gugiuman! —
Ochiĭ-ĭ focŭ!.. cu sânge rece
Bătênd peptu-ĭ de oştean;

El c' uă ageră cătare
Şi cu strigătŭ detunând,
A vĕḑut din depărtare
C' adversarii fugŭ cădênd. —

www.dacoromanica.ro

Ca un şoimŭ el se opresce,
Maĭ în lungŭ de a privi,
Şi ca fulgerul pornesce
Prada 'n pept de a lovi; —

Michai Domnul glonţŭ se duce
Cu uă gardă dintr' aĭ seĭ;
Pe Corniş Gaşpar ajunge:
— „Cavalere, 'ĭ ţice, stăĭ!..

„Apărăte cavalere!
„Spada 'n gardă, să te vĕdŭ!
„Sórtea armelor o cere
„Şi al ósteĭ mare păsŭ.

„Capiĭ însuşĭ datoreaţă
„Un essemplu ca să dea,
„Din doĭ unul e să caţă,
„Sângele creştin să steaţ. —

„Apărăte generale!
„Înc' uă-dată eŭ îţĭ ţic!..
Cornişĭ atunceĭ stătu 'n cale,
Falnicŭ, săbierŭ voĭniçŭ,

Pe Michaĭ îl cunoscuse
Ce putea, cât e la preţŭ,
N'a voit ca să refuse
Lupta cu 'nbărbaţ mâreţŭ...

www.dacoromanica.ro

Dup' a spadeĭ mănière,
După ochi luĭ înfipţi,
Rece simţind ferŭ; — ĭĭ cere
Vĭaţa 'n darŭ în câmp de luptĭ. —

Vîrful spadeĭ el şimţise
Peptul seŭ că atingea,
Şi puţin, puţin lipsise
La rŏrunchĭ că 'l petrecea..

Michaĭ fruntea şi 'n senină
Atuncĭ, viaţa ĭ dărui. —
Cornişĭ spada sa închină
Domnuluĭ care 'l lovi.

Gaşpar Cornişĭ dete-essemplu
Altor trupe de la rônd. —
Óstea mare umple câmpu,
Fără capĭ ea rĕmânênd. —

Dar durere şi mirare!
Însuşĭ *Cardinalul Domnŭ*,
Cu câţĭ-va fugi călare
Travestit ca un ne omŭ.

Óstea 'ntĭia curagiósă,
Delăsată 'n aşa chipŭ,
Se desface ruşinósă,
Fuge, lasă totu 'n câmpŭ.

www.dacoromanica.ro

Gloria ş' această dată
Pe Michaĭ l' acoperit! —
Gloria e trômbiţată
Pentrŭ aceĭ carĭ aŭ perit!..

Gloria dară să resune
Pentru fapte vitezescĭ;
Gloria să dea cununе
La armate Româuescĭ!..

Dar armatele aprinse
Dup' uă luptă fórte grea,
Câmpul mare îl coprinse
Şi 'nainte se 'ntăria;

Percurgŭ ómenĭ pedestrime,
Înarmaţĭ un ţid de ferŭ,
Cântă 'n surle călărime
De Românĭ pe caĭ ce sberŭ; —

Uă-artilerie măreaţă,
Multe tunurĭ ce luă
Des din ţi de dimineaţă
Pênĕ 'n seară cât luptă, —

Cu bagage cară multe,
Provisiune ce avut,
Şi cu prăţĭ: tesaurĭ frunte,
Adversarĭ ce-au perdut;

www.dacoromanica.ro

Lêngă tunurĭ ce căḑură,
Mare numĕr de stindarḑĭ
Batorescĭ le perdură,
Şi le aŭ smuls Românĭ garḑĭ, —

Si pe care le luară
Ceĭ oştenĭ de prăḑĭ setoşĭ;
Vite multe le-adunară
Boĭ şi vacĭ şi caĭ frumoşĭ,

În puterea rĕmân tóte
Domnitoruluĭ cel nuoŭ,
Ca prin sabie luate,
De acest măreţŭ eroŭ...

Lupta daŭ fu terminată
Si Românĭ mergŭ în sus,
La putere de armată
Tótă ţéra s'a supus...

Si aşa Sibiiul mare,
Fortificat, bine 'nchis,
Porţile deschise are
Pentrŭ acela cĕ a învins. —

1) Mellhior Bogati şi Moisi Sĕcuiul fuseseră la Michaĭ ca ostaticĭ trimişĭ din partea Cardinaluluĭ Andreĭ Batori, pe când acesta se încerca să tracteḑe pentru pace cu Principele Român.

www.dacoromanica.ro

XIX.

Şése anĭ se numĕrară
Cu marĭ fapte şi minunĭ,
Si pe rând le admirară
Diferite naţiunĭ. —

Tîrgurĭ, sate şi oraşe
De nuvele rĕsunaŭ;
Pe la locurĭ megiaşe
Locuĭtoriĭ s'adunaŭ,

Şi la preuţĭ eĭ alcargă,
Cărţĭ de ţĕră-a le citi, —
Cu femeĭ, copiĭ să meargĕ
Noutăţile d'a sci.

Îşĭ vărsa atuncĭ necazul
Cel de nobil apăsat,
Că Michaĭ Vodă Viteazul
Cu oştire a intrat...

www.dacoromanica.ro

Sĕcuimea în picióre
Tótă pentru el era,
Clasele suferitóre
Un traiŭ bun atuncĭ spera. —

Partisanĭ şi Sassiĭ iară
Cŭ al Germaniĭ împĕrat,
Îşĭ da cótele p' în ţeară
Că de Batorĭ s'aŭ scăpat; —

Iar pe Batorĭ uă partită
Susţinea cu forţe viĭ,
Dar ş' aceasta risipită
Fu la lupta din Sibiĭ;

Nobilime mare parte
Între dînsa numĕra; —
Populaţia departe,
Atuncĭ contra lĭ era.

Curgênd ast' alternativă,
Un guvern ce permuta,
Şi cu legea respectivă,
De Michaĭ Ţér' asculta...

Iată ordine primit-a
Şi Sĕcuiĭ de la Ciucŭ,
Să le-asculte, d'a sărita
Cu grămedile se ducŭ.

www.dacoromanica.ro

„Cardinalul fugăresce,
Cărţile aşa scriea;
„Spre Moldova pribegesce,
„Cu mulţĭ nemeşĭ drumul ia...

„Se ordónă la orĭ care,
„Cine cum îl va 'ntîlni,
„Să îl prîndĕ viŭ, cu mare
„Îngrigire a veni

„La Bĕlgrad, — şi sigur fie,
„De la noĭ, Domnia mea,
„Rĕsplătire, bucurie,
„Omŭ acela va avea...

Daŭ Sĕcuĭ atuncĭ alarmă,
Clopotele 'n sate tragŭ,
Fie care prinde-uă armă,
Şi de gôt punĕ un dĕsagŭ.

Înarmaţĭ Sĕcuiĭ, cete
Pe câmpiĭ se rĕspândescŭ
Cu furcóie, cu săgete,
Cu sĕcure eĭ pândescŭ; —

Şi cu faţĭa cea smolie,
Cu un ochiŭ înverşunatŭ,
Era plin de grozăvie
Sĕcuiŭ populu armatŭ.

www.dacoromanica.ro

Cic-Sereda, Sântul-George
De Ardeal, Sântu Micloşĭ;
Către Sânt-Tomogoşĭ merge
Glóte de Ciucanĭ furĭoşĭ.

Prind eĭ drumurile tóte;
Şi prin crânguri şi 'n păduri,
Şi prin văĭ văgăunate,
Prin tot locul iaŭ mĕsurĭ; —

Şi copaci eĭ tăiară,
Chiar potecile le 'n chidŭ;
Strejuescŭ în nópte-afară
Că nicĭ somnul nu ĭĭ prindŭ;

Uă cumplită rĕsbunare
Ĭĭ aţiţă fórte-aprinşĭ, —
Căutaŭ cu mic cu mare
Pe fugari ceĭ distinşĭ...

Iată că din întêmplare
Eĭ uă ceată cavalerĭ
Întêlnescŭ pe un deal mare,
În drept satul Cheresterĭ.

Acea trupă călăreaţă
Purtând pintenĭ, pene, spadĭ, —
Uă persónă maĭ măreaţă
Însoţiaŭ ăĭ nobilĭ gardĭ.

www.dacoromanica.ro

Cea persónă e 'nvestită
Cu velură, cu bonetŭ
Pe cap negru, d'aurită
Platoşe ĭ lucia pe peptŭ ;

Si 'n armat cavaleresce,
C'un frumos valtrap pe cal :
Ochiu-ĭ sperios privesce :
Cesta ĕ Domnul Cardinal,

Care cât e ḑi şi nópte
Merse la drum ne 'ncetat,
Şi pe cal abea maĭ póte
Ca să stea de fatigat. —

Cavalerĭ în mâinĭ cu spadă,
Lêngă el mergeaŭ armaţĭ,
De la Sibiĭ se ţinŭ ceată,
Spre Moldova îndreptaţĭ.

Ca uă haĭtă lupĭ strigară
Ceĭ de resbunare beţĭ,
Si 'n curênd se aruncară
Pe astĭ nobilĭ călăreţĭ.

Luptă cruntă căşunată
În sub séră s'a urmat;
Sĕcuimea verşunată
Mulţĭ cetaşĭ a rĕsturnat...

www.dacoromanica.ro

Vênt făcură cavalerĭ
Cardinalului pe locŭ
Ca să scape 'n murgul serĭ
De isbirea cea de focŭ. —

Cardinalul, cu un nemeşĭ,
Lasând calu-ĭ, se rĕsni
De la ceata din Sasebeşĭ
Cu Eminenţa-ĭ ce veni.

El cu Nicolae Micul
Pe aĭ seĭ lăsă luptând,
Ca să scape d' inemicul,
Altă cale apucând. —

Dar ce luptă ? ce cruḑime ?
Ce de sânge s'a vărsat ?
Maĭ mulţĭ nobilĭ cadŭ victime,
Uă mulţime fugŭ prin sat.

Cardinalul dă 'ntr'uă cale
Mărginită cu pădurĭ,
Se afundă într'uă vale,
Cât scăpă prin picăturĭ.

Nóptea negru vĕlu 'şĭ lasă
Peste văĭ şi 'n câmp lăţit,
Atmosfera rece-apasă
Un nour negru şi 'ndesit.

www.dacoromanica.ro

Ei privescŭ mai sus departe
Stâncĭ cu vîrfurĭ pên' la nuorŭ,
Grăbescŭ paşiĭ spre cea parte
Ca să afle-un ajutorŭ.

Când aprópe mai sosiră,
Larm' audŭ sub deal în josŭ;
A lor feţe 'ngalbiniră,
Bătu peptu-le fiorosŭ.

Prin lumin' abea zărită,
Nisce focurĭ ce ardea,
Ciată d' ômenĭ tăbărîtă
Călători 'n jos vedea.

Nicolae Micu ţice
Domnuluĭ seŭ spăriat:
— „Să stămŭ! să stămŭ! neamice
„Bande urma ne-a luat...

— „Ce vomŭ face? Cardinalul
Pe Nicola întreba.
— „S'apucămŭ la stânga malul,
Încet Micu repeta.

— „Nóptea tótă, apoĭ bine
„Vomŭ umbla tot rĕtăcind?
„Încurênd şi plóia vine,
„Se vĕdŭ fulgere lucind!..

www.dacoromanica.ro

Cardĭnalŭ aşa se plânge
De fatigă maĭ căḑênd;
Micu mâĭnile îşĭ frânge
P' al seŭ Domn perit văḑênd.

— „Unde dar, oh! Dómne Sânte
Micu mintea îşĭ perdea,
„Vre-uă colibă înainte
„De păstorĭ când am vedea?

Ḑicea el, şi Cardinalul
L' întreba că în ce locŭ
Eĭ se află? valea, malul
Nŭ 'l cunoscŭ pe-un timp de focŭ.

Spuse Micu că în minte
Îĭ venia, p' acolo 'n timpĭ,
Satele de maĭ 'nainte
Păziaŭ turmĭ, — făceaŭ colibĭ. —

— „Când ar fi vre-uă mŏnăstire,
„Vre un schit sihastru, heĭ!
„Pentru noĭ ce fericire!.."
Ḑise Cardinalŭ Andreĭ.

Şi aşa eĭ o luară
A sui tot prin pădurĭ
Pênĕ când se depărtară
D' a le stâncelor spărturĭ.

www.dacoromanica.ro

În tăcere-adênc noptósă
Amêndoï eï se ducea,
Şi uă plóie vijeliósă
Timpŭ urît le aducea. —

Fulgerile ca minune
În acel timp fulminaŭ,
Călătorï la drum se pune,
De pericolï se 'n chinaŭ.

Şi ducêndu-se 'nainte,
Mort de fricâ şi flămênd,
Cardinalŭ abea deschide
Ochiï, nedormit umblând;

Cŏcï aprópe de treï ţile,
Şi treï nopţï, de la Sibiï,
El mersese-atâtea mile,
Ocolind peste câmpiï;

Şi de ce a fost să tragĕ
Totu-şï el nu a scăpat,
Cât voi ocolŭ să facĕ
Şi mĕsurï câte-a luat.

O! ce bucuriï plăcute!
Ochi lor remân ficsaţï
Ca pe focurï apărute
De licuricï admiraţï,

www.dacoromanica.ro

Ei dăriră ua scînteie,
Dinaintea lor lucia:
— „Ua colibă e aceie?..
Micu l'al seu Domn dicea.

— „Că aşa şi mie 'mi pare,
„Mare este cel din Cerul!
Cardinalul dise tare
Luând inimă de ferŭ.

Ei ajungŭ. — Nu se 'nşelară;
Găsescŭ la focŭ p'un păstorŭ,
Într'uă mică colibioară
Adĕpost mântuitorŭ. —

Cardinalul, cum ajunge,
Intră, pe om salută;
Jos pe paie să s'arunce
De repaosŭ îşi căută

Sete-a 'şi stinge, ceru apă
De la bietul om păstor
Sărac lipit ca uă sapă
De lemn; n'avea un ulciorŭ

Să aducĕ apă 'n stână,
Ci uă tivgă de bostan.—
Un ughiŭ Domnu 'i puse 'n mână
Să se ducĕ la morman

www.dacoromanica.ro

Unde e isvorul rece,
Si mai iute a veni,
Că 'n curênd ei aŭ să plece
După ce s'or odihni.

Făcu ochiĭ mariĭ păstorul
La moneta ce iĭ dă,
Îşĭ iuţi curênd picĭorul
Din colibă când plecă.

Tunetul nu înceteaţă
A mugi cu asprul timpŭ;
Fulgerile lumineaţă
În colibă ca şi 'n câmpŭ.

Abia óspi cât intrară
La păstoru, amêndoĭ,
Plóia şi turna afară
Lungĭ torente, mariĭ şioĭ.

Arboriĭ trosneaŭ de vênturĭ,
Urlă fére fugitivĭ;
Călătoriĭ prinşĭ de gônduri
Staŭ tăcuţĭ şi atentivĭ.

Dup' uă mică 'ntârdiere,
Plóia, vîntul când statu,
În a nopţiĭ grea tăcere
Larm' auzu lor bătu. —

www.dacoromanica.ro

Încă tot nu mai venise
Omul trimis la isvorŭ ;
Cardinalul adormise
Adăstând p'acest păstorŭ. —

— „Ce e? ce e?..“ Micu 'ntreabă
Pe creştinul ce intra
Spăimântat şi făr de apă,
Eĭ pe care .'l aştepta.

— „Ah! vĕ caută-uă mulţime
„Ómenĭ care m'a 'ntrebat;
„Vine-uă ceată Sĕcuime,
„Lucru grozav am aflat!

— „De noĭ?.. ce e?.. spus-aĭ óre?
Micu 'ntrébă pe bĭet omŭ.
— „Că am spus pré mult mĕ dóre
„Şi mĕ mustru vaĭ de omŭ!

Şi biet tremurând păstorul
Dinţi 'n gură 'ĭ clănţănia.
Cardinalul perdu somnul
Şi nicĭ sete num' avea.

Micu se repede-afară;
La colibă străjui. —
Auţia grozava feară
Încât valea 'n jos mugi.

www.dacoromanica.ro

Cu injurii, cu turbare,
Trăsnet, focŭ Secli sosescŭ ; —
Portu lor de urmĭ barbare,
Precum Hunii, năvălescŭ. —

Micu cată să 'ĭ opréscĕ ;
Pré frumos el le vorbi. —
Blaziŭ-Eordeg. c'uă tâĭnéscĕ
Turbăciune îl lovi.

Cŏcĭ acesta cap fusese
Bandelor ce comanda,
Ceĭ ce 'n urmă şi didese
După prada ce căuta. —

Micu victimă şi cade
Lovit mort şi sângerat ;
Cardinalul unde şéde
Victimari aŭ întrat.

Amuţit, perdut păstorul
Faţia-ĭ ş' învălia în mâinĭ.
Cardinalul veḑênd zorul
Că-e călcat de acestĭ câinĭ,

Iute paloşul apucă
Şi voesce-a se-apăra.
Blaziu 'ĭ dă uă măciucă,
Cât şi ochi ĭ scăpăra...

www.dacoromanica.ro

Atuncĭ măcel, grozăvie,
Biet păstorul sta tăcut;
Junghiul taie cu mânie
Capul celuia căḑut. —

Cardinaluluĭ rea Sórtĕ
Acestĭ ómenĭ 'ĭ a prescris.
Căpul seŭ c' uă lance 'l pórtă; —
Corpu-ĭ zace 'n sânge 'ntins...

www.dacoromanica.ro

XX.

Trece 'n sus Michaĭ 'nainte,
Al seŭ nume trômbiţând, —
Mersul seŭ era putinte,
Pe nĕamicĭ amenințând. —

Alba-Iulia pompósă:
Clerul, popul şi magnaţĭ,
I se 'nchină; generósă
Ocrotire 'ĭ cerŭ, plecaţĭ...

Şi teribilŭ şi blândeţe
În presinţa luĭ unia,
Când cu trupele măreţe
Pas 'nainte el venia. —

Comitatele aleargă,
Recunoşcŭ potinţa luĭ;
Transilvania întręagă,
Românĭ, Ungurĭ, Sassĭ, Sĕcuĭ. —

www.dacoromanica.ro

Alba-Iulia, reşedinţa
D'aĭ vechĭ principĭ Transilvanĭ
Se d'aŭresce de presinţa
Astor óspi căpitanĭ.

În cortegiu-ĭ se presintă
Tot ce-e mare şi pomposŭ,
Lucind sórele 'nargintă
Trupe falnicĭ sus şi 'n josŭ. —

Domele cele măreţe
Şi palaturile rĕsunŭ,
Templurĭ, turnurĭ, fortereţe
Salve, clopote detunŭ;

Anunţiând acea serbare,
Muge aerul urlând
Şi trompete şi famfare
Şi cu musicile 'n rônd. —

Către pórta George-Sântul
Populu se grămădia,
Se părea umplênd păměntul,
Din cer ploie cum cădea,

Si cu junĭĭ şi bătrânĭĭ,
Cu femeĭ, bărbaţĭ, copiĭ,
Ca să véḑĕ pe Românĭĭ
În triumfŭ, — veniaŭ cu miĭ.

www.dacoromanica.ro

Trecŭ călărĭ boiărĭ în frunte,
Cu vestmîntul scump pe eĭ;
Îndĕrĕt trofee multe
De la Batori Andreĭ;

Maĭ cu seamă de stindarde
Ce se pórtă fluturând,
Cam plecate la uă parte:
Semn supunere-arătând, —

Transilvania supusă
Michaĭ Domnuluĭ că fu,
Prin victoria produsă
De la lupta ce avu. —

Michaĭ Domnul apoĭ vine
Pe un ager cursierŭ;
Căpitaniĭ lîngă sine,
Cai lor cŭ argint şi ferŭ. —

Domnŭ arată dulce faţă,
De onórea ce 'ĭ făcu;
Ş'ar fi dat curat şi viaţă
Pentru planul ce 'şĭ avu. —

După dînsul trupe-armate
Ş' artileria ceą grea,
Escadrónele 'nfocate,
Uă pădure se părea.

www.dacoromanica.ro

Cu ură mare şi mai mare
Famă, sunet, strălucire,
Face Domnu a sa chemare
În discursu-i la ostire. —

Albă falnică i se 'nchină
Şi pompósă îl primi;
Ţiuă acea era sénină,
Ochiul populuĭ uimi...

Prinde 'n mâinĭ a ţĕreĭ frâne,
Pune 'n prag mărĕţu picioru-i —
Cu dreptatea şi cu bine
De essemplu domnitoru.

Maghiarĭ nobili 'l salută
La palatul principiarŭ. —
Industria, cunoscută
Asteĭ ţĕrĭ, i 'nchină darŭ,

Îi depusè-argint şi aurŭ
Aurarele antice; —
Al luĭ Batori tesaur:
Lucrărĭ d'artă, marĭ şi micĭ,

Numaĭ Hustul câte 'i dase, — 1)
Cu desemne florĭ ajurŭ,
Preţióse d'argint vase,
Cu rubine p' împregiurŭ;

www.dacoromanica.ro

Armării, statuĭ, tablouri
Se găsia l' acel palat,
Porfir, marmure de soiuri,
Tot ce ĕ rar şi însemnat;

Caĭ arabĭ de bună rasă,
Cu a lor genealogiĭ,
Se aflaŭ; — era în casă
Numę scrise 'n viteziĭ; —

Tot ce servă curonaţe
Căpeteniĭ şi magnaţi,
Lęngă armăturĭ ornate,
Un serviciu de 'mpĕraţi. —

Ş' osebit de piaţa fórte,
Fortereţă şi casărmi,
Ochiŭ aicia vedę tóte
Munţi ş' aĭ Mureşuluĭ ţĕrmi; —

Depărtată, 'ncântătóre
Posiţiune dominând,
Albeĭ-Iulii, sub sóre,
Este una pe pământ. —

Acolo Michaĭ aşędă
Legitimul seŭ domnĭat;
El Ardealuluĭ dicteadă,
Prin puterea sa luat. —

www.dacoromanica.ro

Recunósce faptul mare,
Nobili cu toţĭ s' adun,
Şi convócă uă adunare
În cel an despre Crăciun;

Eĭ cu toţĭ, c' uă unire
Solemnel aŭ proclamat
Pe Michaĭ în strălucire,
Domn Ardealuluĭ chiămat. —

În dietă eĭ proclamă
P'acest mare domnitor;
Şi 'n tot modul toţĭ îl chiamă
Graţiosu Domnu lor... [2])

Ş' un episcopŭ în primire,
Presintând clerul papal,
Îĭ ură de fericire,
Îĭ cântă şi triumfal;

Cŏcĭ Dimitrie Napraghi,
Episcopul, cât vorbi,
Ca şi nemeşŭ Sĕcuĭ Ciachi,
Grandiosu 'l linguşi...

Ca să 'ĭ dispute dar cine
Dreptul seŭ aci putea,
La un drept ce 'ĭ se cuvine,
Ţéra 'ntreagă ce 'ĭ dedea?..

www.dacoromanica.ro

Era splenditŭ convocarea
A dieteĭ de magnaţĭ,
Şi maĭ splendită-adunarea
Grandioşilor bărbaţĭ;

Michaĭ Domnul, ca un şóre,
Ocolit de sateliţĭ,
Cugeta într' ună ardóre
L' aĭ seĭ fraţĭ, l'aĭ sĕĭ părinţĭ;

Şi dreptate vrea a face
Fie căruia la rônd,
Titlŭ acesta mult îĭ place,
Dreptul patriĭ apărând. —

Dar atuncia, o! cruḑime!
Faţiă Domnul cu toţĭ eĭ,
Blasiu din Sĕcuime
A-adus capul luĭ Andreĭ:

Ună figură disformată,
Capŭ acesta presinta
Umbra morţiĭ imprimată
Lêngă ,gróza ce-arăta. —

Cardinalul ?.. vaĭ! ce Sórte!
Ce sfêrşit predestinat ?.
Fu Michaĭ isbit de mórte,
Veḑênd capul cel tăiat. —

www.dacoromanica.ro

Şi a ḑis: „Săracul popa!
Ş' a luĭ faţia întorcia;
Curse' lacrime sub pleopa
Ochilor ce îşĭ stergea. —

Blasĭu fără remuscare,
Aştepta şi rĕsplătirĭ,
Când de grŏză de mişcare
Trase-a tutulor privirĭ. —

Dómna Stanca spăriată,
Tristă, plânsĕ pe Andreĭ,
Vĕḑênd fapta blasfemată,
Ucigaşŭ înĭ faţa eĭ. —

Ucigaşŭ acesta — crudul,
După legĭ s'a condamnat; —
I se taie 'n piaţă gâtul,
Michaĭ Domnŭ a ordonat.

Mormîntare cu paradă
Cardinalului făcu,
I s' aḑucĕ corpu 'ndată
De la Cicŭ unde căḑu.

Ţeremonie prĕ demna
De persóna- ordona;
Boiărimea-aicĭ se 'nsĕmna,
Funerariul carŭ urma...

www.dacoromanica.ro

Michaĭ Domnŭ, a sa soție
Fii seĭ, Elorica sa,
Boĭărĭ, magnațĭ cŭ avuție,
Cu toțĭ lacrime vărsa.

Clerul cu cântărĭ ș' arome,
Facle-aprinse fumegaŭ.
Și de mortu sus în dome
Clopotele lamentaŭ.

Tunurile ora spune
Când îl puseră 'n mormênt,
În sicriŭ cu florĭ-cunune,
Totul stofă și cŭ argint.

Așt-fel Cardinalul fuse
La repaos asedat,
Cu onóre ce 'ĭ făcuse,
Și c'un monument ornat.

Lĕalitatea, de prețŭ mare,
Recomandă pe un Domn;
Prin acésta titlu are
Michaĭ Domnul mare omŭ.

Tóte-acestea îl aclamă
Și îl suie pên' la cerŭ;
Stéoa luĭ lucia cu famă
La voința sa de ferŭ. —

www.dacoromanica.ro

Stéoa césta strălucesce
Şi 'l conduce la liman,
Ca p' ună navă ce plutesce
Peste valuri în ocean,

Orisontele i e mare,
Steaoa ţili 'l predomnia;
Şi 'n senin pe 'ntinsa mare
Nava falnică venia. —

Vênt uşor ăi nuori abate
Dinainte-i spre pământ;
Fama velele umflate,
Gloria al seu avênt!..

Dar un nuoru, un nuor apasă
Al său suflet pré bărbat:
Ună tempestă aci se lasă,
Şi un vênt suflând turbat. —

Acest vênt purta tempestă
Ş' orisontu-i se 'n negri,
Fă adversaru ce 'l detestă,
George Basta, cum veni...

La nuvela sunătóre,
Că Michaĭ a triumfat, —
Nemţii facu ună serbătóre,
Praga, Vĭena-aŭ luminat. —

www.dacoromanica.ro

Credŭ atât că le rĕmase
Ca să intre a domni,
Pe condiţiĭ şi pe base
Ce cu Batori 'ntocmi...

D' al Austriĭ Archiduce,
D' al comand împerial,
Basta trupele ş' aduce
Din Casovia 'n Ardeal. —

Un Neamţŭ ţanţoşŭ, curcitură,
George Basta „ — comanda;
Luĭ Michaĭ ŭă lovitură
La triumfu-ĭ cearc' a 'ĭ da.

De l' Ardeal ca să abdice
Michaĭ, tronŭ a părăsi, —
Basta Domnuluĭ îĭ ḑice,
Bun şi cald cum îl găsi. —

Ca de trăsnet lovit pare
Michaĭ Domnul supĕrat,
Dete omuluĭ seŭ tare
Peste nas, şi 'nfuriat:

— „La stăpânul tĕŭ poţĭ spune,
Ḑice el, e tronŭ al meŭ!
„Cŏcĭ Ardealu mĭ se supune,
„L'am luat cu spada eŭ!

www.dacoromanica.ro

„Spuneĭ fărăşĭ la 'mpĕratul,
„Îmĭ trimite ostĭ şi banĭ
„Să 'l ajut să-şĭ ţie statul
„Cel constrâns de Musulmanĭ?..

Vĕdênd tomĭ acesta Basta,
Ascultă înmărmurit:
Îĭ căduse în jos creasta,
Ca cocoşul ôpărit.

De atunci ei s' arătară
C'uă privire d'adversarĭ;
Pe Românul Domn măsóră
Georgĕ Bastă cu ochĭ mărĭ;

Ş'ar fi dis ei póte multe,
Dar ale-oştĭ ce 'a vĕdut
Stând cu tunurĭ gată, umplute, —
Îl făcură de-a tăcut...

Domnul însă înţelége
Că 'n Moldova se férbea
D'ale intrigĭ fără lége, —
Să le stingĕ se grăbia.

D'alde Batorĭ ş' Ieremie,
Frate vitregŭ ne împăcat; —
D' al de nemeşĭ ca uă mie,
De la luptă ce-aŭ plecat

www.dacoromanica.ro

Din Sibiiŭ şi de la Turda,
Emigraţiĭ adversarĭ; —
Zamoischi ĭ cóce turta,
Şi c'uă parte din Tătarĭ; —

Spontaneŭ în Romănía
Cualiţia călcă;
Fratele luĭ Ieremia,
Simion, Domn se instală

La Tărgovişte, ş' ajúnge
Maĭ întins în Bucurésci...
Michaĭ află; — să 'l alunge
A pornit pe fraţi Buzésci...

Cóci Michaĭ ţinea ş' Ardélu
Cel cu intrige ţesat,
Intrând Basta péně 'n nialul
Mureşuluĭ revărsat. —

Cugetă Michaĭ pe dată
De a mérge ş' aĭ lóvi,
D' a le sparge gaşca lată,
Cam pe planuĭ ce 'şi croi.

Negreşit se scie, nuă floare
La corónă luĭ lipsía,
În profunda luĭ ardóre
Pe Moldóva o visa;

www.dacoromanica.ro

Din treĭ state a fi unul,
Câte-şĭ trele Ţerĭ surorĭ...,
Le iubia, iubia Românul,
Ca uă şi fără de nuorĭ.

El şi publică 'n lumină
Manifestul ce-arăta; —
De trecutu-ĭ óstea plină,
Pentru luptă o 'mbărbăta...

Şi oştirea-ĭ duse 'n dată,
Ca un lucru de nimicŭ,
În Moldova, ca să bată
Pe Movilă inemicŭ.

În pretecstŭ el vorbă pórtă
Că rĕsbună pe Răsvan,
Şi cu populul se pórtă
Ca un falnicŭ suveran; —

El consólă, îmbuneaḑă,
El şi értă pe-al căit;
Din adéncul seŭ ofteaḑă
Că se vede nevoit

A veni să se mĕsóre
Într'uă ţéră de Românĭ,
A lovi sub sântul sóre
În Creştinĭ, ca în păgânĭ. —

www.dacoromanica.ro

La Suciava, pe câmpie,
Inemici se ţinŭ ḑid:
Batori, cu Ieremie
Şi cu Michnea cel turcit. —

Óstea dar Moldovenéscă,
Cum Michaĭ s' apropiat
Cu puterea românéscă,
Toţĭ căciulele-aŭ săltat,

Şi 'n tot corpul uă strigare
De oşteni s'a auḑit:
„Să trăiască Michaĭ care
„Cu Românii a venit!!

„Să trăiască! să trăiască!.."
Moldoveni aşa strigaŭ,
Şi cŭ aprindere frăţiască
Uni la alţiĭ alergaŭ.

Cunoscuseră pré bine,
Fraţiĭ d' arme Moldovenĭ,
În principiŭ să se 'nchine
Luĭ Michaĭ de la Munteni. —

Atunci Batorĭ ş' Ieremie,
Simion, ca adversarĭ,
Se retragŭ pe bătălie,
Spre Hotin cu forţe tarĭ.

www.dacoromanica.ro

Eĭ se 'nchide în cetate,
Se fortifică cu șanțŭ; —
Începŭ tunurile a bate; —
Fortul e constrâns, un lanțŭ.

Aĭ luĭ Michaĭ oștĭ prè bine
Pe Hotinu îl strivi;
Bătălie crunță ține
Cŭ adversari ce 'nlovi...

Forțereța Michaĭ arde
Și pe loc o rĕsturnă;
Mercenariĭ de departe
Se daŭ prinșĭ și mulțĭ scăpă. —

Și Movilă scapă, fuge
La Polonĭ refugiat;
Și chiar Bațori se duce,
Sigismundu nfuriat. —

Michaĭ prinde să guverne:
Se proclamă trĭumfătorŭ; —
În decretul seŭ s' așterne
Aĭ Moldovei Domnitorŭ. —

Visul sĕŭ acela mare,
Visul seŭ de aurit,
Prinde viață, ia suflare,
Spre dorința-ĭ s'a împlinit..,

www.dacoromanica.ro

A ! Moldova! — Romînia! —
Transilvania! suna
Una : **Daco-Romînia,**
Subt un Domn ce-o impreuna,

Subt un sceptru cu dreptate,
Avênd lege şi cuvînt,
Ca 'n bătrân antichitate
Acest clasicu vechiu pămênt...

Fama sa se răspândesce
Cu Vulturii şi acuşi,
Populi vecini privesce:
Cazaci, Leşii şi cu Ruşi.

Dar aci stătu la culme
Cu Michai, Fortuna sa!
Culme 'naltă pentru nume
Pentru gloria ce-o visa !.. 4)

La Iaşi. Domn Michai aşéda
Pe Necula, al seu fiu,
Cu trei boiări guverneda
A sa patrie cu 'n dor viu. —

Şi ca fulger cu oştirea
Se re'ntórnă în Ardeal ;
Stéoa sa i purta mărirea,
Prin tot locul triumfal —

www.dacoromanica.ro

L' Alba Iulia când vine,
Comisarĭ sosescŭ nemţescĭ,
Cu urărĭ, urărĭ de bine,
Comisarĭ 'mpĕrătescĭ, —

Şi decretŭ 'ĭ aducŭ numindu-l
Domn p' Ardeal ereditarŭ,
Şi cu lauḑĭ curtenindu-l,
I a ducŭ aur şi ĭ facŭ darŭ. —

Domnĭ acestia îngheţară
Când vĕḑură ş' un trimis
De la Pórtă, — Turcu 'n ţĕră :
Huraia-Aga-Azis ; —

Ş' acest Turcŭ firman 'ĭ aduse
De la Pórtă, semne marĭ
De 'ntărire ; — 'l cunoscuse
Între potentaţĭ primarĭ. —

Darurĭ scumpe 'ĭ se presintă
Spadă, steagŭ şi busduganŭ,
Semn de pace între gintă,
Ş' amicie cu Sultanŭ. —

Între darurĭ, de bribĭante
Pe Michaĭ cu spad' a 'ncins ; —
Sceptrul plin de diamante
Dinainte i s'a 'ntins, —

www.dacoromanica.ro

Un cal falnicŭ, Padişachul,
Ce 'n resbele 'l călăria,
Vlură, petre, argint valtrapul
Şi cu şéoa 'ĭ dăruia;

Ş'astuĭ Domnŭ i se depune,
Pentru stima de eroŭ,
Descendinţilor cununе,
Destinându-le-un rang nuoŭ...

Ochiĭ celora ce 'l vede,
Ŭă mulţime adunaţĭ;
Pentru darul ce 'ĭ se dete
Şi decretŭ de la 'mpĕraţĭ,

Se isbescŭ, şi gelosia
Ferbe, colcăe prin minţĭ. —
Basta 'nneacă 'n el mânia;
Comisari staŭ lemniţĭ; —

Numaĭ Bogdan, capitanul,
Pre viteazŭ acel Român,
Acel Crişan, ca vulcanul
Bucuria 'ntr'al seŭ sîn,

Pên' la ochiĭ se reflectă,
Şi plângea adînc uĭmit,
Lacrimĭ inima-ĭ dilectă
Pentru Domnu-ĭ mulţiămit;

www.dacoromanica.ro

Cŭ aĭ sĕĭ ni si cŭ a sa fiică.
Cu Românĭ ce 'n bine sperŭ
În sus mâinile rĕdică,
Rugă 'nalţă către cerŭ:

— „Dómne! Dómne ne ajută!
„Dómne-ajută pe pământ! —
„Dă luĭ Michaĭ vĭaţă multă
„Să ne-ardice din mormînt!..

El era ca patriarchul
Ţĕreĭ sale, brav Românŭ;
Şi cu sufletul, cu capul
Ce 'ĭ albise de bătrênŭ,

El opri pe Nemţĭ la Hustu,
Fortĕreţă cŭ avuţiĭ,
D' a intra când le fu gustu
Să s'apuce de beţiĭ. —

El avuse-uă 'ntrevedere
Cu Sigismund la Hotin,
Îĭ vorbise cu durere
Cu morală, ca Creştin;

I amintise jurămîntul
Solemneĭ ce-a fost făcut;
I amintisĕ tot cuvîntul
Ş' amicia din trecut. —

www.dacoromanica.ro

Sigismundul îi răspunse,
De Bogdan fiind atins:
— „Oh! bătrânule! îi spuse
Bațori, cu fați' aprins,

„Pe Michaĭ, eŭ sciŭ prè bine
„Că 'l iubescĭ și 'l părtinescĭ;
„Dar ascultă și la mine
„Când mè vedĭ și îmĭ vorbescĭ

„Nu că m' aflu fără pace,
„Refugiț din căpètiiŭ,
„Nu 'l urèscŭ çă rèŭ îmĭ face
„Ca neamicu-mĭ cel dèntiiŭ;

„Dar urèscŭ pe Michaĭ însă
„Pentru numè ce 'șĭ făcu,
„Pentr' al seŭ talentŭ, întinsă
„Famă, gloria ce-avu;

„Sûnt gelos, mè vedĭ, bătrène,
„Sûnt gelos pe acest omŭ,
„Sùnt gelos çă îĭ rèmâne
„Nume strălucit de Domn;

„Că învinse el Ardealul,
„Prin tot locul e faimos,
„Că Românu 'n cură çalul
„Unde vrea și cu folos;

www.dacoromanica.ro

„Sûnt gelos ş' uresc de mórte
„Pe ast omŭ stra-ordinarŭ;
„Îl uresc din cuget fórte,
„Ca p'un gigant adversarŭ!..

Iar Bogdan cu tótă stima
Ş' amicia din trecut,
Bună ḑiua 'ĭ a ḑis prima,
Şi secundo a tăcut. —

Umilisé Michaĭ dară
Pe toţĭ aĭ seĭ adversarĭ,
Şi puind picioru 'n scară
A dictat la state marĭ. —

Comisarŭ German întrébă,
Cel Bartolomeu Peţŭ,
Ce venise cŭ aşa grabă
Cu decret de mare preţŭ,

Ce intimă legătură
Ţine Pórta cu Michaĭ?
După câte se vĕḑură,
Dup' al Turculuĭ alaĭ?

Că prepunŭ de necredinţă
Pe Românul pên' la furcĭ;
Alt-fel nu e cu putinţă
A fi bine el cu Turcĭ?

www.dacoromanica.ro

Luĭ Bartolomeŭ , — sè cade , —
Michaĭ ţice pré polit ,
Pe un óspe 'n demnitate
A 'l priimi e cuvenit ;

Că şi Pórta e-uă putere,
Lângă statul seŭ creştin ;
Chiar politica o cere
A fi bine c' un vecin...

Basta c' ochiul lacom fórte
Maĭ gelos , maĭ înfocat ,
Îşĭ făcea venin de mórte,
Între visurĭ aruncat. —

Cu surisŭ de uă rânjire ,
P' al seŭ Cesar se jura
C' ar fi mare fericire
În Ardeal guvernŭ a 'ĭ da.

Şi p' ascuns solicitase
Acest rangŭ la comisarĭ,
Şi genunchiĭ îşĭ plecase
Lângă mulţĭ magnaţĭ Maghiarĭ. —

Dar ca ultimă 'nvocare,
Bogdan una se ruga
Către cer cu înfocare,
Când Românul lăcrima :

www.dacoromanica.ro

— „Dómne! Dómne ne ajută!
»Dómne-ajută pe pământ!
„Dă lui Mihaĭ viață multă
„Să ne salte din mormînt!..

Dar Fortuna capriciósă
Începuse-a se schimba;
Din lumina seninósă
Ḍiua 'nclină a se 'n nora...

Ceea ce iar fu fatale
Lovitură pentru tronŭ,
Certurile clericale
Pune 'ncursă p' acest Domnŭ.

Cel episcop aprins fórte
Pe Creștini Protestanți,
Acusa pe toți la mórte
Ca eretici apostați...

Vrênd Michaĭ să linguşiască
Pe Napraghĭ, nunțiu papaĭ,
Era-aprope să mplinéscĕ
Voĭa lui, — un punct fatal...

Iarași certă, 'ncurcătură,
Fulger, trăsnet pe Român, —
Pentru omul care jură
A fi blênd şi drept stăpân...

www.dacoromanica.ro

De la aste dar greşiale
Un Dimitre, episcopŭ
Orthodocsŭ, să nu se 'nşiale
Îl ţinu de l' acest scopŭ :

— „E păcat ! aşa nu face !
„Nu făcea, Măria ta !
Dise Sântul omŭ, cu pace
„Cu dreptate ş' a ierta,

„Fapte, — nume moştenire,
„De la principe se cer ;
„Veĭ avea în nemurire
„Partea Sânţilor din cer !..

Tot asemene 'ĭ vorbiră
Buzescĭ, Manta ş' un Grecian,
Toţĭ boiărĭĭ se uniră
Cŭ episcopŭ rĕsăritean.

De la sânge îl opresce
D' a vărsa nevinovat ;
Însuşĭ Michaĭ se căesce
Pe Napraghi c' ascultat..!

Mare parte nobilime
Calvinĭ, Husiţĭ, Protestanţĭ
Protestară cŭ agerime
De Michaĭ, — d' aĭ dorobanţĭ ; —

www.dacoromanica.ro

Cŏcĭ şi óstea-ĭ de licenţă,
De putere de abus,
Îşĭ perdea magnificenţă,
Prin desordinĭ ce-a adus. —

Inemici seĭ dintr' asta
Bun pretecstŭ puteaŭ găsi,
Cu ne-amicul seŭ cu Basta,
Un complot a se ursi.

La Polonĭ solicitară
Domn pe Batorĭ şĭ ajutor; —
Către Basta s' arătară
Devotaţĭ la 'mperatorŭ.

Moisi Sĕcuiu 'n frunte,
La revoltă 'ĭ învăţa;
Ciachi luntre stă şi punte
Pe nobleţea aţîţa;

Ură, patima, mânia
Între nobilĭ — detuna;
Se 'nţelegŭ şi cŭ Ieremia,
În Michaĭ a 'şĭ rĕsbuna; —

Adunanţă facŭ de ţéră,
Cluḅŭ deschide, se consultŭ,
Ceĭ magnaţĭ la Turda iară
Jură 'n arme, facŭ tumultŭ.

www.dacoromanica.ro

Michaĭ Domnul, cât îĭ simte,
Prin Michalcia le vorbi;
Adunanţa le închide,
Întrunirile goni. —

Ca un şérpe cu turbare
Se 'n torcŭ nobiliĭ a muşca,
Jur a Sórteĭ lor schimbare,
De Michaĭ a se scăpa. —

Mirosleu: câmp, deal, apă, 5)
Ţermi Mureşuluĭ, — munţiĭ, —
Alergaŭ magnaţi 'ngrabă,
S' adunaŭ armaţiĭ pré mulţiĭ,

Ş' ostiĭ acolŏ austriace
Retranşate se găsescŭ; —
Ŭă putere Basta face
Cu concursul nemeşescŭ. —

A navigatorŭluĭ Sórte
Michaĭ Domnŭ acum avea;
Ŭă tempestă négră fórte
Orisontele 'nvelia. —

Ca 'n ocean, marĭ, furióse
Valurĭ nava sa isbescŭ,
Pe d' asupra-ĭ trecŭ spumóse,
S'o îngrópe se pornescŭ; —

www.dacoromanica.ro

Şi cu cât periclŭ e mare,
El căta a se lúpta,
Şi tempesta grea pe mare
Pe ocean a înfrunta.

Dar Michaĭ cunósce; vede
Din cătrĕŭ venía ast nuorŭ,
Şi tempesta ce 'l va perde
Subt un cer îngrozitorŭ.

Basta, Zamoischi, Movilă
Sûnt ne-amici luĭ aicĭ. —
Către Mureşŭ óstea 'nşiră
Pept în pept cu neamicĭ.

Marte! Ţeule putinte!
Veĭ conduce spada luĭ?
Saŭ tu însuşĭ în morminte
Pe Românĭ tĕĭ îĭ puĭ?..

O! se 'ncepe luptă mare,
Măcel, trăsnet... crunte Deŭ!
Ce furiósă sbucinare?
Ce detunete mereŭ?..

Basta s' arăta că fuge
Dinaintea luĭ Michaĭ,
De retragere căşĭ duce
Ómenĭ, muniţiunĭ şi caĭ,

www.dacoromanica.ro

Şi Michaĭ cu uă iuţială,
Cŭ energie îl lovea,
Se părea ca 'n ameţială
Basta forţele ş' avea; —

Dar strategia isbutesce;
Sûnt Românĭ 'ncongiuraţĭ; —
Cât se luptŭ de bărbătesce
Sûnt învinşĭ şĭ sfărâmaţĭ...

Prisonerĭ căḑŭ uă mulţime,
Era prins Baba Novac,
Bogdan străpuns prin victime,
Zacea 'n sânge lângă-un lac. —

A! Michaĭ acum se vede
D' a luĭ Sórtĕ părăsit,
Şi Fortuna sa îĭ dete
Uă lovire de 'ngrozit!..

Perḑênd oştĭ şi judecată
Şi familia 'şĭ uita;
Nu ĭ rĕmâne astă dată
De cât curagiŭ ş'a lupta!..

---

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTUL AL DOUE-ȚECILEA.

1) Hustu, cetate în care se aflaŭ depuse tesaurele luĭ Sigismund Batori.

2) Magnaţi Maghiarĭ şi Sassĭ, în dieta de la Alba-Iulia neîncetat numeaŭ pe Michaĭ: *Graţiosul* Domnul nostru!..

3) Andreĭ Batori facuse un sicriŭ cu catifea, bătut cu florĭ şi cu ţinte de argint, în care să depue osemintele vĕruluĭ seŭ Baltasar; în acesta fu el înmormîntat

4) Michaĭ unind aceste treĭ Ţerĭ surorĭ, sub sceptrul seŭ, Fortuna sa îl redicase la culmea cea maĭ înaltă a dorinţelor sale, de unde apoĭ începu a declina...

5) 1600 Septembre 18 perdu Michaĭ bătălia de la Mirosleŭ, lîngă apa Mureşuluĭ.

www.dacoromanica.ro

XXI.

Mai êntîi, mai sus ca tóte;
Ca femeia şi copiĭ,
Pênĕ unde se mai póte,
Este patria dintîi. —

Suspinat-a de mêhnire,
De dureri Michaĭ pătruns;
Desfăcut' a sa oştire
Că 'n ce stare a ajuns...

Unde dar? unde Fortuna?
Şi de ce îl părăsia?
Care prumptă tót-d'auna
În favóre-i se găsia.

Dar s'acaţă de tăciune
În incendiu omŭ aflat;
Şi pe şérpe mâna pune
Cel în valurĭ afundat.

www.dacoromanica.ro

Ar fi vrut Michaĭ să stingĕ
Gearta c' unul din ne-amicĭ,
Ca să pótĕ să înfrângĕ
Pe cel greŭ al patriĭ bicĭ. —

Biciul Ţĕreĭ Românii
Nu e Turcŭ acum Tătarŭ;
Ci Creştinul, şi chiar fiĭ
Asteĭ patriĭ în amarŭ. —

Dar Michaĭ alérgă 'ndată
Ca să scape ţéra sa;
Uită Dómna desolată
'N voea Sórteĭ o lasa.

Că 'n Moldova Ieremia,
Cu Poloniĭ înţeles,
Îşĭ essersă lăcomia
Si chiar ţéra 'njunghe des;

Cu Poloni el intrase,
Cu Cazaciĭ ceĭ turbaţĭ,
La străin el închinase
Şi pământu-ĭ şĭ pe fraţĭ.

Şi torentul de prădare
De pe tristiĭ Moldoveni,
Ca şi crivĕţul maĭ tare
S'aruncă către Munteni.

www.dacoromanica.ro

Şi guvernul ce-aşedase
Michaĭ Domul, p' al seŭ fiŭ,
De la Iaşĭ se alungase
Cu despreţu cel maĭ viŭ...

O! Dar unde-e strălucirea
Lŭ Alessandru acel Bun?
Unde este şi mărirea
Lui Ştefan, viteaz strĕbun?

— „Oh! Michaĭ atuncia ḑise:
„Unde aḑĭ ostaşi meĭ?
„Ceĭ eroĭ cari murise —
„O! d'ar fi acuma eĭ?

„Aḑĭ...străinul!.. o! străinul!
„Ca un şérpe veninosŭ,
„Muşcă, muşcă cu veninul; —
„Tot aşa de ne-omenosŭ

„Zamoischi cŭ a sa clică,
„Movilescilor patron,
„Ca un şérpe capŭ ardică
„Şi 'mĭ viséḑ' al Ţĕreĭ tron...

„Trufaşŭ calcă 'n România!..
„Maĭ trăesce dar Michaiŭ!
Maĭ trăescŭ Buzesci! mânia
„Este caldă, sbĕră 'n plaiŭ! —

www.dacoromanica.ro

„Manța încă este tare,
„Și Michalcia este-aci,
„Căpitanul acel mare
„Scie 'n lupta d'a muri!

„Oh! dar inima îmĭ plânge
„Pentrŭ acel virtos bătrên
„Ce căḑu scăldat în sânge:
Bogdan, brav, ca un Român!

Michaĭ Domnul se grăbesce
Cŭ a le oștĭ ce 'ĭ remănia,
Timpul scump e; rĕul cresce
Cu ne-amicul ce venia...

La Târgovisce îndată
Plécă; nicĭ privea 'ndĕret.
De acolo c' uă armată
Sa dus drept către Siret.

Și 'n Moldova el avêntă
Înainte óstea sa;
Inemicul n' o 'nspăimântă,
Căzăcime câtă-era...

La Siret sosind oștirea
Pe picior de lupt' a stat.
Zamoischi lŭase scirea
Cum Români s' așeḑat.

www.dacoromanica.ro

Se începe-acolo luptă
Sângerósă şi de focŭ;
Bătălia este cruntă,
Între dealurĭ la strêmt locŭ...

Se aşterne câmpu 'n sânge,
Cu victimele ce morŭ;
Părea cerul că resfrânge
Sângele şi fumu 'n norŭ. —

Cerul par' că decretase
Al Românuluĭ apus;
Stéoa luĭ se 'ntunecase
De pe orisonte 'n sus. —

Cu marĭ perderĭ se retrage
Înapoĭ pe drumul seŭ,
Pe ne-amicul seŭ atrage
P' a sa urmă tot mereŭ.

Michaĭ, óstea se refuge
Din Moldova spre Sĕcuĭ, —
Din Ardeal, prin munţĭ se duce
Drept la locul nasceri luĭ. —

Basta protestă hotarul
Că Polonii l'aŭ călcat; —
Din Ardeal ş' întórce carul
Zamoischi, 'ntunecat...

www.dacoromanica.ro

Michaĭ află ce vorbesce
De ţĕrĭ, Basta, de Munţeau,
Că provinciĭ le numesce
A le-împeriului germaŭ.

Mult atins a fost de asta
Michaĭ, marele bărbat. —
Dĕdu rĕilor pe Basta,
Şi din pept l'a blestemat.

Ş' iar la luptă el se 'ncearcă,
Între Ploescĭ şi Buzeŭ;
Tótă ura ş' o descarcă
Pre Polonŭ, rivalul seŭ.

Dar cumplita Ursitóre
Contra luĭ s' a declarat,
Nicĭ scînteie de favóre
Un minut nu ĭ arătat.

Semăna ca jucătorul
Care 'n jocu-ĭ perde tot;
În ocean navigatorul
Naŭfrângeatu se luptă 'n not; —

Nava flacăre-o coprinde,
Muge trăsnetu şi turmentŭ;
Echipagiul braţe 'ntinde
Peste umidŭ element;

www.dacoromanica.ro

Ast-fel Michaĭ perdênd totul,
De Fortuna-ĭ părăsit,
A trecut d' acilea Oltul...
Cinci judeţe audit

Vocea luĭ în astă stare,
Vocea-ĭ care tênguia,
Vărsând lacrime amare
Un eroŭ care cădea. —

Fiul seŭ Necula fuge; —
Buzescĭ, óstea se retragŭ. —
Simion, ca feară muge,
Ş' ăĭ Poloni la ţintă tragŭ

În Têrgovisce. — S'aşédă
Domn Movilă cu străinĭ; —
România maltratédă;
Mi-ţĭ tortură pe Creştinĭ... —

Dar când vĕdŭ Buzescĭ cruḑime,
Deprădarea ţĕreĭ lor,
De Poloni, de Căzăcime
Fapte barbarĭ, jeafŭ, omorŭ,

Aŭ trecut pe dată Oltul,
Chemând l' arme pe Românĭ; —
Desperaţĭ atuncĭ cu totul
Prindŭ Româniĭ arme 'n mâinĭ...

www.dacoromanica.ro

Oltul înděrĕt şi 'l trece,
Oltenime de sub Banĭ,
Către Argeşĭ să încerce
Iarăşĭ luptă de Titanĭ...

Ş' aci perdere totală
Se 'nsemnă pentru Românĭ; —
Un mormînt ş' aci 'nălţară
Bravĭ, cu sânge, cŭ arme 'n mânĭ!..

Trômbiţata bărbăţie
În suspine s'a schimbat;
Laurĭ verdĭ de vitezie,
În morminte s'aŭ uscat. —

Faptele strălucitóre,
A le mareluĭ eroŭ,
Aste stele peritóre,
Óră lua-vor curscu nuoŭ ?..

Michaĭ însă maĭ trăesce! —
Pre remasurĭ de catart
Naŭfrângeatul se silesce
Ca să iasă la uscat;

Portŭ acela de scăpare,
Punct ce 'l vede 'n calea sa, —
Luĭ Michaĭ aşa îĭ pare,
Si în Sórte-a se lăsa, —

www.dacoromanica.ro

Se gătesce ca să mérgĕ
La Rudolfo 'mperator. —
Prin Ardeal el se încércă
De a trece mai ușor. —

Pe Michalcia 'l ia cu sine,
L' al seŭ scop 'l iniția. —
Cornișĭ Gașpar minte ține
Că el viața 'ĭ grația

La Sibiiŭ în lupt' aprinsă; —
Comandant fiind p' Ardeal,
Lăsă treceré-ĭ deschisă
Luĭ Michaĭ, maĭ pe la deal

În Germania d'a merge
Cu boiări seĭ din Banĭ;
Iar Cornișĭ pe mâinĭ se sterge
Primind sumă pungĭ cu banĭ...

Multe pedicĭ, greutațe
Dinainte-ĭ învingênd,
Stărĭ de lucrurĭ încurcate
Găsi Domnu 'n sus mergênd. —

La Viena când sosesce,
Decăḑutŭ acest eroŭ,
Cu politica 'l opresce
Cursu lucrurĭlor cel nuoŭ. —

www.dacoromanica.ro

Acest stat care vĕḑuse
Lângă murĭ pe Soleĭman, —
Pe Michaĭ aci 'l avuse
Nĕarmat óspe căpitan...

Cabinetu-ĭ tot a mână
Luĭ Michaĭ ḑi după ḑi;
Ttrece iute-uă săptĕmână
Şi uă lună, şi 'ntr'uă ḑi

De plecare 'ĭ învoesce
La Rudolfo-Imperator,
Ce în Praga locuesce,
Ca supremul Grand-Sinior. —

I s' acórdă-audiinţă
Cestuĭ óspe pré măreţŭ;
Marĭnimie, cuviinţă,
Pompă, lucsŭ acol' aŭ preţŭ. —

Bărbat maturŭ, Rudolf vine:
Faţa sérbĕdă, c' ochĭ viĭ; —
Ecoleŭ şi manta ţine
Pe el; — pagĭ, curteniĭ miĭ,

Şi ministriĭ şi Baroniĭ
Şi Comiţiĭ învăţaţĭ,
Consiliari aĭ curoniĭ
Caŭt la el cu ochĭ căscaţĭ...

www.dacoromanica.ro

S' adunaseră-uă mulţime,
Ca d'um mare fenomen; —
Michaĭ stând cu nobilime,
Spunŭ d' al luptelor domen. —

Fu primit Michaĭ la curte
Luĭ Rudolfo aŭtocrat; —
Lăudărĭ îĭ face multe,
C'u ministri 'mpresurat. —

Să se scuse Michaĭ scie,
Luĭ Germanu el vorbind,
Sórtea-ĭ luĭ Rudolf descrie,
Lupte grele 'ĭ amintind;

Că periclu fuse mare
Despre Turcĭ pentru Creştinĭ;
Si se plânse de trădare
Ne-omenoşilor vecinĭ; —

C' a sa tristă poziţĭune
Îl constrânse de a fi
Reŭ cu toţĭ, el jură, spune
Ce înjustiţiĭ suferi...

De Polonia se plânse
Ce în drepturĭ 'l a lovit,
Multe, multe 'n capu-ĭ strânse,
Luĭ Rudolfo a vorbit...

www.dacoromanica.ro

Fiŭ Rudolfo-succesorul
Al luĭ Maximilian,
Reşedând imperatorul
Pe imperiul german;

Si a *căruĭ aplecare*
Nu a fost de cavalerŭ
Nicĭ uă-dată; Praga 'l are
Cărturar cu ochĭ pe cerŭ. —

Ticho Brache, astronomul,
Sufletul i 'l polei,
Si altminterĭ ca tot omul,
Ca cu 'n frate eĭ trăi.—

D'a le lumeĭ el lăsase
Pe ministrĭ, pe cabinet;
Numaĭ Turci 'l supĕrase
Cu resbelul lor în pept;

Si maĭ mult de cât şi asta
Scire grabnic 'ĭ a venit,
Din Ardeal, că oştĭ pe Basta
L'a bătut şi 'l a gonit; —

Că Maghiarĭ îşĭ aduse
Domn pe Batori 'napoĭ,
Proclamându-l unde fuse
În Polonia cŭ aĭ seĭ,

www.dacoromanica.ro

Şi cu Turcĭ că 'şĭ dase mâna,
Acest principe din nuoŭ,
Trădător ca tot-d'auna
S'arătat, iar nu eroŭ...

Cu cât sânge-avea de rece,
Şi cu flegmă filosof,
Cum d'aceste-aude, 'ntrece
Tigru furiosŭ, Rudolf.

Îĭ venise tocmaĭ bine
Dar Michaĭ l' aşa moment...
Splendid îl primi la sine,
Şi 'n focat de simţiment

Nu 'ncetă mereŭ d' a 'ĭ ţice:
Bravul meŭ! amicul meŭ!..
La el ochiĭ să 'ĭ rĕdice,
Cum ar fi un Dumneţeŭ.

Cu Michaĭ ş' aĭ seĭ de faţă,
Curtea caseĭ de Augsburgŭ,
Regele simţi uă viaţă
După scirile ce 'ĭ curgŭ...

Înspirat, Rudolfo pune
Mâna p' umĕrŭ luĭ eroŭ,
Cugetarea-atuncĭ îĭ spune,
Garantându-ĭ rangul seŭ;

www.dacoromanica.ro

Principia 'ĭ o proclamă,
Rudolf regele 'nspirat;
D' eroismul seŭ, de famă,
De presinţ' astuĭ bărbat,

Ereditar îl numesce,
Potent principe d' Ardealŭ,
L' acest titlu 'ĭ re'noesce
De curónă-un rang ducalŭ;—

Si pe ţerile Române
Domniatul, dreptul seŭ,
Recunósce: el rĕmâne
Sacru, scris de Dumneḑeŭ !..

Şi maĭ mult Rudolfo face;
De familïe ĭ a vorbit, —
Despre fiica-ĭ care 'ĭ place
Ca un Angel renumit, — 1)

C' ar voi 'n căsătorie
Sortea sa a 'mpreuna; —
Şi părinte el să 'ĭ fie,
În comun bine-a lucra.—

Milióne 'ĭ se depune
Şi oştirĭ îĭ dă d' ajunsŭ,
Comandant suprem îl pune
Peste corpurĭ de maĭ susŭ ..

www.dacoromanica.ro

Atunci, atunci la soție,
L' aĭ seĭ fiĭ el cugeta
Și cu lacrimĭ de frăție
Michaĭ Domnul se lupta...

Banul său d' aprópe 'l vede,
Vede ochiu-ĭ lăcrimând:
— „Dómne! Cerul nu va perde
„Pe Român!.." el ție-oftând.

— „Dómne! Dómne îmĭ ajută
„Înc' uă dată!.." fórte-a ție. —
Cu Rudolfo se salută. —
Și decretul 'ĭ este scris...

Dar Rudolfo îngrijesce
Pe doĭ ómenĭ a 'mpăcă;
Doĭ ne-amicĭ ce se uresce
La un ospĕțŭ mân' a da. —

La Ardeal cu demnitate
Michaĭ vine, viŭ, deschis. —
Peste Olt pentru armate
Mareluĭ Clucer s' a scris. —

Basta și Michaĭ fuseră
La Gonzaga invitațĭ [2])
(Generalŭ), unde merseră
Pentru prâns maĭ mulțĭ bărbațĭ. —

www.dacoromanica.ro

Acolo cu 'mbrăţişare
Chiar Gonzaga a stătut
Să şĭ dea mâinĭ şi sărutare
Să se ştérgĕ ce-a trecut;

D' amicie, de 'nfrăţire
D' armonie 'n viitorŭ,
Cu francheţă, cu mărire
Semne dete 'n faţa lorŭ. —

Ca uă hienă însă Basta
A sa ură şi maĭ reŭ
Re'nnoitu-a cu asta;
Un Satan, Satan mereŭ,

De pré multă gelosie,
Şi ficaţiĭ işĭ rodea,
Îĭ venia apoplecsie
Că Românul Domn vedea!..

Şi 'n suris şi cu turbare,
C' uă rînjire de păgân,
Dete-a Iudeĭ sărutare
Superĭorului Român. —

De la ospĕţŭ se gătesce
Pentru opera cea grea;
Óstea luĭ Michaĭ sosesce;
Prin Vûlcan se desvălia;

www.dacoromanica.ro

În seninu-ĭ véra rîde,
Nopţĭ favóră pe Românĭ;
Marele Clucer deschide
Drum cu armele în mâinĭ. —

Se ajungŭ cu 'mperiali,
Peste Mureşŭ se unescŭ,
Bucurie pe Michali
Banul, Manta şi Buzescŭ!..

Să lăsămŭ acu eroul
Cŭ al seŭ geniŭ d' a lucra.
Să privimŭ acum pe omul
Jugul casĭ a scutura. —

Forte-a ósteĭ detunare,
Ca şi fulgerul sburând,
S'a întins peste hotare
Purtând fama, spaĭmă dând;

Spaĭma eĭ pâşia maĭ iute
Ca şi trăsnetul din nuorŭ,
Şi 'n al lupteĭ câmp ascute
Paloşul ucigătorŭ.

De armate astă spaĭmă
Şi de Domnu lor Michaĭ,
Românĭ Vulturi iaŭ faimă,
Se rĕdicŭ din nuoŭ pe plaĭ; —

www.dacoromanica.ro

Şi chiar Turciĭ ce grăbiră
Sigismundŭ a 'l ajută,
De Michaĭ cât auḑiră
Se oprescŭ d' a 'nainta. —

A sa famă tot se duce
Pênĕ merge 'n Făgăraşĭ,
Insurgenţilor aduce
Tristĭ nuvele de vrăjmaşĭ...

Făgăraşul dar posede
Inimĭ astuĭ domnitorŭ,
Sóţa, fii; — el repede
Ómenĭ bravĭ spre ajutorŭ. —

A le gemete, suspine
Dintr' acolo le-auḑia,
Chiar şi vîntul care vine
Par' că sufletu-ĭ 'ngrozia...

Într' un vechiu castel d'uă parte,
În numitul Făgăraşĭ,
Uă celulă se desparte
Pentr' un suferind unchiaşĭ.

Acest omŭ cu faţa stórsă
Şi de ḑile maĭ topit,
Suferind, zăcênd pe cópsă,
De uă plagă chinuit,

www.dacoromanica.ro

Din resbel spre căutare
Acolo lăsat eră,
Ş'orĭ şi cât bolnav de tare
Pentru vĭaţă el spera. —

El ḑicea câte uă-dată,
Din ochĭ lacrime curgênd,
Ca uă rugă înspirată,
Ruga sa încet şi 'n gônd:

— „Dómne! Dómne ne-ajută!
„Dómnĕ ajută pe pământ! —
„Dă luĭ Michaĭ vĭaţă multă
„Să ne salte din mormînt!..

— „Ah! părinte, scire bună!..“
Uă femeie cât intră
În celulă, 'l ia de mână,
Vorbi, dulce 'l căută. —

— „Ce ḑicĭ tu, iubită fată?..“
O 'ntrebă bătrên uĭmit.
— „Bune sciriĭ, pré scumpe tată!“
Ea respunde c' a priĭmit.

— A! pe Ḑicmont eŭ în braţă
L'am ţinut când fu copil;
Să 'mĭ asculte de povaţă,
Să 'mĭ respecte domicil; —

www.dacoromanica.ro

Bătrêneţea-mĭ respectată; —
Pe femeĭ şi pe copiĭ, —
Cavaler cine-e cată
Să arate mărĭnimiĭ. —

Mergŭ eŭ însumĭ pên' la Dómna,
Slab, neputincios cum sûnt,
Să o apĕr tóta tómna,
Şi ce ţic? — pên' la mormînt!..

Dar acea femeie junĕ
Să s'ardice l'ajută,
Ca să mérgĕ împreună,
Réţem, braţul eĭ i 'l dă.

Pe captivĭ să cerceteţe,
Se suiră la castel;
Sórte-amară să 'mbuneţe
Mi se luptă şi vrea el.

Dómna Stanca îngrijeată,
De la rugă tresărind,
Ochĭ ş' aruncă, spăriată,
Către uşa schîrţiind.

Sânte Dumneţeŭ!., ce vede,
Bunĭ amicĭ ca nişce fraţĭ;
Pe ochĭ lacrima se perde,
Pe obrazĭĭ înfocaţĭ..

www.dacoromanica.ro

— „Ah ! Bogdan !“ ea ruga 'ngână
Şi cŭ ast nume s'a sculat.
— „Aci értă-mĕ stăpână
„Că intraiŭ ne-aşteptat.

— „Îmĭ eştĭ tată !.. Domna ḑise
Omuluĭ bătrên intrând ;
Si 'n durerĭ Bogdan privise
La cuconi eĭ de rônd.

Maĭ cu sémă ĭ vede fiica
Mare, junĕ,-un chiparosŭ,
Lêngă mama sa , Florica
Sta plăpêndă şi frumos. —

Să vorbimŭ de frumuseţea
Feteĭ Domnuluĭ Michaĭ,
Chipul eĭ şi tinereţeâ
Surideaŭ ca florĭ din Maĭ :

Ea era cé renumită
Din virtuţĭ, cu 'n farmec rar,
Tot aşa de strălucită
Ca lumina în altar.

Michaĭ Domnul, în tot timpul,
Cum la sóţa sa gôndea,
Viitorul în tot chipul
Flóreĭ sale pregătea. —

www.dacoromanica.ro

O! părinți cu ce simțire!
Cât pătrunși sînteți de dor!
Este chiar dumnedeire
Părintescul vostrŭ amorŭ!..

Dómna dar privi mișcată,
Par' că nu 'l vĕdu d'un an,
Cu ochĭ dulcĭ privind pe fată,
Pe Augusta, pe Bogdan;

Tocmaĭ vrea ca să vorbéscĕ
Dómna bunuluĭ bătrên,
Nu sciea cum să găsiască
Vorbe ce pe busĭ rĕmânŭ.

Ce mirare? uă armată, —
La castel ostașĭ rĕsunŭ,
Cornul, trômbița d'uă-dată
Mugi tare ca un tunŭ.

Si maĭ tare larma vine
Ce isbea auḑu lorŭ;
Dómna Stanca-abea se ține,
Si ascultă 'nfiorătorŭ. —

A eșit Bogdan să vĕḑĕ
Ce alarmă? cine fu?
Si chiar el se 'nfioréḑă;
Dar batrênu 'nfipt stătu. - -

www.dacoromanica.ro

„Jicmont Batori Principul!..“
Călărimea 'l proclama,
Cu famfară, şi 'n tot câmpul
Făgăraşul alarma. —

Aci Batorĭ ajunsese
La castel, ca concherant,
Şi anume 'l adusese
Ciachi, primul intrigant.

— „Ce vreĭ principe? vorbesce
Cel Bogdan ca bătrên fagŭ,
Sigismundu când voesce
Să descalece la pragŭ.

„Neputinţă-aicĭa slabă
„De suferinḑĭ, de bolnavĭ
„Este locul; mĕ întreabă!
„Sûnt femeĭ, copiĭ, nu bravĭ; —

„Decĭ te 'ntórnă şi 'năinte
„Mi te du spre viteziĭ;
„Sóţa luĭ Michaĭ, ia-aminte!
„Aicĭ este cu copiĭ...

— „Sciŭ, rĕspunde el, şi fie,
„Un dĭamant e fiica luĭ;
„Mi e promisă de soţie
„Chiar din Lemberg unde fuĭ. —

www.dacoromanica.ro

„Ce fel dar? ş' aicĭ Crişane
„Tot pe tine te 'ntêlnescŭ ?..
— „Nu te las !.. staĭ căpitane,
„Ca un tată să 'ţĭ vorbescŭ.

Sigismundul, ca Movilă,
A suris cu un despreţŭ;
Ar fi vrut să intre 'n silă
Cu un cuget îndrăsneţŭ;

Dar gônditu-s'a şi stete. —
Şi Bogdan cât preţŭ avea,
De virtuţĭ essemple 'ĭ dete,
De cavalerĭ îĭ vorbea. —

Batori îşĭ ḑice 'n sine
Şi Movilă este-aci !..
Lucru sigur pentru mine,
Maĭ târḑiŭ eŭ potŭ veni.

„Principe maĭ ia aminte !"
Bogdan iarăşĭ a 'nceput,
„De sérviciurĭ de n'ainte,
„D'amicia din trecut !..

Şi ostaşĭ se depărtară,
Batori în fruntea lor. —
Se sui Bogdan pe scară
Ca să intre 'n coridor,

www.dacoromanica.ro

Dómna, sus înmărmurită,
Înghețată, auḑi
Convorbirea, — și perită
Astepta-uă fatalĕ ḑi. —

Augusta o conduce
Mărĭnimósă cum era:
— „Sciinți bune Radŭ aduce
„Dómna mé! nu despera!..

Când Bogdan intră-o găsesce
Amar, palidă, plângênd,
Ș' Augusta sprijinesce
P' a sa Dómnă lăcrimând.

— „Ajutor vĕ cer d' afară!
Stanca, buni meĭ! le-a ḑis,
„Că barbarul vine iară,
„Tigru pradă caŭt' aprins!..

Și Bogdan cŭ electrisare
Lacrimilor ce privia,
A zărit plin de mișcare
Că iar Batori venia,

Cŭ aĭ seĭ ómenĭ și cu arme. —
Stă Crișanul c' ameți;
Era peptu să i 'l sfarme
Sângele 'n sus grămădit.

www.dacoromanica.ro

La genunchiĭ se târâsce
Dómna care îl ruga,
Ea de tot se hotărâsce
Al seŭ suflet a mişca.

„Ajutor ve cer, scăpare,
„Fraţi meĭ! mĕ ajutaţĭ!
„Nu pe mine, p' a mea Flóre,
„Fiĭca mea sĕ o scăpaţĭ!

„Că barbarul fără cuget,
„Fără lege, Dumneḑeŭ,
„Îl aud viind cu muget,
„Şi turbat, ca câine rĕŭ,

„Me spăimântă, mĕ 'ngrozesce
„Uă rea Sórte, tremur, vaĭ!
„Uă rea Sórte umilesce
„Pe soţia luĭ Michaĭ!..

„Îmĭ scăpaţĭ copila!.. Sânte!
„Pré Cnrata Maică, cer!
„Dumneḑeule Părinte!
„Iisuse de la Cer!!.

Spre icóna 'mpĕrătéşă
Stanca Dómna se ruga,
Rîŭ de lacrime ea vérsă
Pentru uă mam' a se 'ndura...

www.dacoromanica.ro

Viŭ, prin minte uă idee
Augusteĭ a lucit,
Ea atuncĭ păru uă Ḍee,
Într' un cuget adĕncit.

— „Dómnă! fiica-ţĭ mĕntuĭtă
„De acuma s' o cunoscĭ!
„Sûnt d' aĭ ómenĭ ce nu uită
„Bine facerea; din oştĭ

„Cavalerĭ eraŭ uă-dată
„La Turcĭ captivĭ, victimĭ meĭ; —
„Cu uă mână de armată
„Eŭ scapatu-i-am pe eĭ!..

„Maĭ ţrăescŭ din ómenĭ ceia;
„Se găsescŭ şi chiar aci;
„Augusta-e tot aceea
„Sciind lancia a 'nvârti!

„De voescĭ şi chiar pe tine
„Dómna mea te voiŭ scăpa,
„Te gătesce, vin cu mine,
„În vestmînt te veĭ schimba...

„Aşa este! aşa este!
Bogdan ḑise maĭ bărbat;
„Radul vine, trece creşte
„De marĭ munţĭ, — e devotat; —

www.dacoromanica.ro

„Când cu Turcii noĭ luptarămŭ
»Către Giurgiu, cum luptaĭ,
„De la jug pe fraţi scăparămŭ, —
„Dar pe Dómna luĭ Michaĭ?..

„Augusto! Bogdan ḑice,
„Pre-gătesce totŭ, ferit! —
„Radul astă-ḑi e aice,
„Maĭ sunt Români, n'aŭ murit!..

— „Timp nu perde, scumpă Dómnă!
„În veştminte mocănescĭ
»Te preschimbă; stămŭ uă tómnă
„Pe hotare românescĭ. —

Ḑise-Augusta cu 'n viŭ sânge,
Către Stanca Dómna sa:
„Dómna luĭ Michaĭ nu plânge!
„Las' pe mine d' a lucra...

— »E târḑiŭ, vaĭ! că sosesce
»Neamicul cel turbat,
„Ah!.. pe Flórea mi o feresce
„De păgân neruşinat!!.

Un minut era tăcere,
Totŭ estas fu în palat. —
Se deschide porţĭ, durere!
Neamicul a intrat.

www.dacoromanica.ro

Strigă Stanca, „ah! perdută!
„Vaĭ! copila mea acum!..
Batori intră, salută
Plin de egoismurĭ — fum. —

Însă el aci nu vede
De cât mama cea jelind,
Pe Bogdan ce 'n laturĭ stete,
Crunt şi aspru şi privind. —

Însă nu era Florica,
Nicĭ Augusta nu era, —
Vînt îşĭ face mititica,
Scărĭ din dos ea scobora...

NOTE LA CÂNTUL AL DOUE-ḌECI ŞI UNU.

1) Rudolfo vorbesce luĭ Michaĭ despre fiica sa, că voesce a o lua în căsătorie, şi remâind a consulta pentru acésta pe mama sa.

2) Ferdinant Gonzaga, comandantele trupelor de Ungaria, ordonat de imperatorele Rudolfo II, a împăcat pe Michaĭ cu George Basta, la Casovia.

www.dacoromanica.ro

XXII.

Să 'ntrebămŭ dar pe natură,
Tot ce-è mare, tot ce-e sânt,
De a mameĭ lovitură,
De durerea-ĭ pe pământ

Când de fiica-ĭ pré iubită
Despărţită se vĕḑu,
Şi de sórtea cé cumplită
'Mpovărata ea căḑu!..

Flórea însă pré bărbată,
După ḑile treĭ era
Într'uă tabără d'armată,
La părinte însera.

Şi Michaĭ, al eĭ părinte,
Ca p'un Angel Dumneḑeŭ,
A coprins-o pré ferbinte
Ş'o lipi la peptul seŭ.

www.dacoromanica.ro

De plăcere, fericire
Al lor suflet e mişcat;
A părintelui iubire
Pên' la cer s'a fost urcat.

Dară cine o conduse
La Michaĭ pe timpĭ aceĭ?
Devotaţĭ Românĭ avuse
Şi cŭ Augusta sora eĭ...

Are sórtea uneĭ flóre
Cum şi numele 'ĭ era! —
Pentru oştĭ uă serbătóre
Michaĭ Domnul ordona. —

Patru-ḑecĭ de gurĭ de focurĭ
Ce Michaĭ le-a comandat,
Tunurĭ trase pe la locurĭ,
Bucurie 'n câmp a dat. —

Ea veni ca uă-Auroră
Ḑilel, bucurĭĭ d' August,
Ca a Albeĭ dulce soră,
Tinerică şi ḑe gust.

Dar în ast' avantagiósă
Stare ce Michaĭ avea,
Uă mâhnire durerósă
Pentru sóţia-ĭ îl lovea.

www.dacoromanica.ro

O! pe busa lui surisul
Ascundea un ce amarŭ,
Chiar cu Flórea lêngă dînsul,
Fiïca sa cu 'n farmec rarŭ.

— „Veḑi! Buzescule! el ḑice
Credinciosului Clucer,
„Veḑi pe fiica-mi! sûnt ferice
„Că mi o dete sântul cer!

„Însă sóția-mi se topesce
„De durere 'n Făgăraș;
„Pentru Dómna! te gôndesce,
„Cât n'ar face un ostaș?

„Noi pe Dómna vomŭ scapa-o,
„Saŭ în luptă vomŭ cădea:
„Voia Sórtei vomŭ frunta-o
„Cât de crudă, cât de grea!

„Pênĕ 'n ḑiuă mâine dară,
„Pênĕ 'n ḑiuă, mĕ asculți?
„Să lovimŭ p'acéstă feară
„Neamici nostri mulți...

„Și când chiar uă crudă Sórte
„Stă în contra, Sórtea mea,
„Pentru fiica-mi pên la mórte,
„Luptă,-o apără, o ia

www.dacoromanica.ro

„Şi o du în Românie ; —
„Maica mea la Cozia e,
„Făr bătrĕneĭ bucurie
„Cu Florica, pênĕ ce

„Şi pe Dómna vomŭ lua-o,
„Să ne-ajute Dumneḑeŭ !
„Pe captivă vomŭ scăpa-o
„De la jugŭ cu fiul meŭ !..

Dintr'un suflet salutară
Pe Michaĭ, pe fiica sa;
Frumuseţea eĭ cea rară
Căpitanĭ o admira. —

Şi Clucerul, brav Buzescul,
Credinciosul boiărin,
Preda Stolnicu, domnescul
Primi ordinŭ pe deplin. —

L' astĭ bărbaţĭ Florica 'nspiră
Cel maĭ nobil simţiment,
Focul patrii simţiră,
Ş' al onóreĭ sânt momentŭ —

Uă ḑi falnică străluce,
Cerul limpede era,
Un ferice śóre-aduce
Gloria ce toţĭ speral—

www.dacoromanica.ro

Gloria Român' ast dată,
Când ea sigură ar fi,
Într' uă luptă desperată
S'ar decide într' uă zi;

Dar Michaĭ d' aceia 'n spiră
Pe ostaşi seĭ, pe junĭ,
Nemţĭ, Belgienĭ ce 'l însoţiră,
Sêrbĭ, Românĭ haiduci bunĭ. —

— „Ce sûnt aste salve?" zice
Sigismundu 'nsuperbit,
El în fruntea mareĭ clice
De rĕsunet e isbit.

De Sat-Mare nu departe, —
În cŭaliţie venia;
Turcĭ, Tătarĭ, Polonĭ iaŭ parte,
Mare clică 'l susţinea...

Şi cu nemeşiĭ, uă-dată
Înfocaţiĭ părtisanĭ!
Înprejuru-ĭ i s' arată
Corp şi suflet Batorianĭ. —

Stefan Ciachi, cel de frunte
Şi maĭ aprigŭ, ca turbat,
A făcut destul de multe
Să se afle îngâmfat; —

www.dacoromanica.ro

Cea dêntîĭ şi cea maĭ mare
Ce umfla baronu 'ncaĭ,
Fu celebra arestare
A familiĭ luĭ Michaĭ...

Dar Movilă Ieremia
Nu remase maĭ pe jos?
Şi Simĭon din România
Cŭ ajutorul numerosŭ?..

Dar maĭ este unul care
A-l uita ar fi nedrepţ,
Cel ce arse de 'nfocare
Cu Dómnia Teri 'n pept!

Din postŭ Martie lipsesce?
Ia gôndiţĭ şi judecaţĭ?
Michnea însuşĭ se găsesce
Cu monstruoşi aliaţĭ!..

Numaĭ ceea ce încurcă
Cualiţia cea grea,
Nu sûnt Nemţiĭ ce se urcă
Cuirasaţĭ de 'nmărmurea; —

De Românul! de Românul!
Se temea cu drept cuvîntŭ;
Şi Tătarul şi păgânul
Turcu, perde orĭ ce-avêntŭ. —

www.dacoromanica.ro

— „Ce 'nsemnéză cea strigare,
„Aste salve ? sĕrbătorĭ ?
Sigismundu 'n grijă tare
Întrebă pe luptătorĭ.

— „E Românul ! i se ţice
Convorbind cŭ aĭ seĭ consoţĭ ;
»Se vedŭ castrele neamice :
„El serbeaţă cu marĭ forţĭ !..

Cu Românu 'mpăciuire
Sigismundu 'şĭ propunea :
Ar fĭ uă mare fericire,
El consoţilor vorbea...

— „Ce facĭ principe ? ia seama !"
Ţise Ciachi mânios,
De Michaĭ c' avea să teamă
Pentru 'n fapt neomenosŭ,

„Cu Romanul nicĭ-uădată
„Ciachi nu s'ar împăca,
»De şi 'l linguşia 'n paradă
„Şĭ pré mult îl lăuda !..

Şi mustaţa rĕsucindu-şĭ ,
Mare aerŭ îşĭ dedea ;
Ciachi pinteni lovindu-şĭ
Un Atila se credea. —

www.dacoromanica.ro

„Sfărâmămŭ dar pe Românul!
„Şi pe Basta şi pe Nemţi!..
Ḑise Ciachi dând cu pumnul
Lovind tare pe păreţi. —

Sigismundul şovăesce,
La rĕspunsu-i se 'ngâna, —
Ciachi multe îi vorbesce
Să şi ia seama 'l îndemnâ. —

S'a dat semnul de bătaie
Crunt, teribil, înfocat..
Focul arde uă văpaie
Prin conflictu 'nverşunat. —

Gorosleu, spre Sat-Mare 1)
Locŭ de oşti şi renumit,
Dealuri lungi ş' uă vale mare
Adversarii aŭ 'coperit...

Când consiliu căpitanii
Pentru luptă aŭ ţinut,
Sigismundul şi Tătarii
Atacară un minut. —

Pe la ḑiua ḑiumătate
Michail şi corpul seŭ,
Sûnt sfidaţi de a se bate,
Între deal la Gorosleu. —

www.dacoromanica.ro

— „Ah! trăiesce-mĭ, Sânte-Dómne!
„Ţéra, fiica-mĭ, sóţiă, fiŭ!
„Pe captivĭ ce morŭ de fóme
„Să îĭ scap, — în braţŭ să 'ĭ ţiŭ!..

„Aḑĭ mi ajută! aḑĭ! Stăpâne!
„Bravĭ copiĭ cu mine fiţĭ!
„Vedeţĭ cetele păgâne
„Bateţĭ, spargeţi-ĭ, grăbiţĭ!..

Michaĭ ḑise când vĕḑuse
Peste dealurĭ ca un nuorŭ,
Cum neamici valea-umpluse
Să 'l atace 'nfiorătorŭ;

Ş'artileria 'nfocată,
Ca curónă pusă 'n deal,
Ploua mórte verşunată,
Prin ostilul eĭ semnal.

Óstea el ş' o inimeḑă,
Michaĭ Bravul pré aprins;
Fruntea oştilor aşeḑă
După cum era deprins...

Pên' la trei-ḑecĭ miĭ oştire
Batori îşĭ însuma;
Umple aerŭ de mugire,
Ómenĭ, caĭĭ rĕsuna...

www.dacoromanica.ro

Tătărime, Căzăcime,
Ungurĭ, Turcĭ ce 'l susţinea,
Purtând suliţĭ uă mulţime.
Acea óste ce venia;

Şi ca uă apă 'ntunecósă,
Valurĭ, forţele aducea,
Şi cŭ a trăsnetuluĭ gróză,
Al seŭ fulgerŭ îĭ lucia.

Când ne-amicul, ţiumătate
Coborîse c' ómenĭ, caĭ;
Pe muchĭ tunurĭ aşeţate
Făcea forţia luĭ Michaĭ. —

Dar eroŭ aci se pórtă
Pe deplin un Semiţeŭ;
Prin bravura-ĭ se transpórtă
Pên' la cer la Dumneţeŭ;

Însuşĭ Joe ce comandă
Cŭ al seŭ tunetu de la cer,
N'ar fi 'nfrânt curênd uă bandă
De Titanĭ ca Luciferŭ. —

Si ca 'n timpurĭ fabulóse
Brav Michaĭ se pune un ţidŭ. —
Ploând săgeţĭ pré focóse,
Acest Ercule-Alcid...

www.dacoromanica.ro

Precum tunurile trase
Cu justeţea ce avu,
Cum Michaï şi le-aseḑase,
Marï învingerï se făcu.

Călărimea-ï uă minune
Răspândi în Gorosleu;
Pe Tătar în gónă 'l pune,
Nemeşü perde-orgoliul seü; —

Michail părea că cresce
Răsbunarea pe pământ; —
Persecută vitezesce
Pe ne-amicü pên' la mormînt.—

Şi ca trâsnetul când cade
Petrecênd în sus şi 'n jos,
Pe neamicul sĕü străbate
Si 'l sdrobesce furiosü.

Foeü şi gónă ï presară
Unde călcă al seü pas;
Bate, 'nvinge pênĕ 'n séră,
Mort ne-amicul a rĕmas. —

Si precum secerătorul
Taie grîul jos culcând,
Astfel seceră eroul
Pe neamici sĕï călcând.

www.dacoromanica.ro

Şi 'ntr' aceste îmbrâncesce
Adversarul tuapoĭ,
Ca un munte când pornesce
Să se surpe după ploĭ...

Ḑece miĭ trimişĭ din lume
Prada morţiĭ aŭ căḑut,
Şi trofee-atâtea sume
Insurgenţiĭ aŭ perdut...

Atuncĭ Neamţul George Basta,
Bucurie cât avu,
D' uă învingere ca asta
Fu 'ngrozit, gelos el fu; —

Şi bravura cea măreaţă
Reprodusă de Român
A privit-o cu roşaţă
Pên' la frunte, pênĕ 'n sîn...

El la tóte dar se ţine
Ṕênĕ fapta s'a 'mplinit,
Şi 'ntr'uă ḑi, când luĭ îĭ vine,
Grozav lucrŭ a uneltit...

Să lăsămŭ acum pe Muse
Despre Michaĭ a cânta,
Ce succese el avuse,
Cu ce paşĭ înainta!

www.dacoromanica.ro

Potŭ ne-amici luĭ a spune:
Movilĭ, Batorĭ, Ciachĭ al seŭ, —
Adversari cum supune
Çŭ a luĭ spadă 'n Gorosleŭ...

Amintí-vomŭ c' adversariĭ
Mareluĭ eroŭ Michaĭ,
Fugŭ bătuţĭ cum fugŭ pescariĭ
La bălţĭ paserĭ, — cerbi 'nplaĭ;

Căprioru 'n munţĭ o 'ntinde,
De neamicul seŭ ajuns,
Se tot duce înainte,
C' uă săgiată 'n pept străpuns;

Cualiaţĭ aşa fugiră
Perdênd sumă de ostaşĭ;
Ciachi, Batori grăbiră
Glonţŭ d' a merge 'n Fagăraşĭ. —

Şi ce fapte de turbare
Proiectară la Sibiĭ?
A vĭola familiĭ care
Refugiseră cu miĭ,

Boläresci familiĭ sumă
Acolo s' adăpostiaŭ; —
Pe avere şi pe mumă,
Cruçĭ barbari, ochĭ puneaŭ ..

www.dacoromanica.ro

Sibienii, ce e dreptul,
De acésta revoltaţi,
Se opuseră cu peptul
Astor ómeni ca turbaţi.

Făgăraşul căḑut însă,
Ca un corp paralisat,
Nu scuti p' uă mamă plânsă
Şi de fii şi de bărbat.

Dumneḑeii ai inocinţei!
Voi nu furăţi indignaţi
D' a le lacrimi a fiinţei
Mame ce voi patronaţi?

Fapta barbară, cruḑimea,
Ne-omenósă fapta lor,
O condamnă omenimea
Din trecut şi 'n viitor!..

Oh! Bogdan, Bogdan Crişanul!
Debil, merge-abia pe josŭ;
Numai póte căpitanul
Să se lupte — credinciosŭ;

Dar într'însul inimósă
Amicia, focŭ cerescŭ,
Arde-uă faclă luminósă,
Arde sînu-i părintescŭ,

www.dacoromanica.ro

Şi cu lacrimi şi durerea
Care-adênc îl sfâşia,
Îşi reünesce biet puterea
Spre Michaĭ când calea ia.

Şi plângênd precum uă mamă
Ce copilul a perdut,
L' ajutor Creştinul chiamă
Pe tot omul cunoscut.

Radŭ acum îĭ ţine locul;
Mulţĭ viteţĭ stima pe el,
De la Giurgiul, din tot locul
Scăpând captivĭ din măcel...

Si p' Augusta, geniul Ţerĭĭ,
Care 'n spiră bărbăţiĭ,
O ascultă cavalerii
Pentr' un fapt de marĭnimiĭ.

Eĭ cu toţĭ ca fraţĭ s' adună;
Lupt să 'şĭ scape Dómna lor,
Căcĭ Michaĭ cu oştĭ rĕsună
Să le vie 'n ajutor. —

Bogdan Ducele d' aceea
Cu foc mare s'a şi dus; —
Radu domină p' aceia
Jurămênt ce ĭ aŭ depus. —

www.dacoromanica.ro

Planul lor acesta este,
Din prinsóre a scăpa
Pe captivă, — fără veste
Făgăraşŭ a asalta...

Cum de Ciachi Radŭ aude
Că venia ca un turbat;
Prinde arma 'n mâinĭ maĭ iute
Şi în urma-ĭ s'a luat.

Radul însă se 'nsoţesce
De viteđĭ, armaţĭ, pe caĭ; —
Pré târđiŭ el nemerésce
L' adversari luĭ Michaĭ.

— „Ciachi este sigur! " đise
Radul celor ce 'l urma;
Fulger calu 'şĭ repeđise
În picióre a 'l lua.

„Staĭ! turbatule! aştéptă
„Să te vĕđŭ şi să-ţĭ vorbescŭ!
„Staĭ! ca jur pe legea dréptă
„Ca p' un verme te strivescŭ!..

Radŭ ajunge faţă 'n faţă
Cu ast tigrŭ a se lovi, —
El eşi din négra ceaţă
Care ochĭ ĭ acoperi.

www.dacoromanica.ro

— „Ho! voĭnicule!“ prorupse
Adversaru-ĭ nemişcat. —
— „Să ne batemŭ!. “ ĭĭ rĕspunse
Radŭ aprins, furĭos, mişcat.

Ĭns' aci, pe ne-aşteptate,
Adversarul ĭndrăcit,
Nu e Ciachi; cĭ a se bate,
Dă de Michnea cel turcit.

Michnea din resbel scăpase
Şi 'n Moldova se ducea,
Şi pe nnde cât umblase,
Cu Movilă se 'ntorcea.

—„Acum, Michneo, el ĭĭ ţice,
„Socoteală veche-avemŭ
„S' o desfacemŭ; uite-aice
„Amêndoĭ să ne bătemŭ!

„Ne vomŭ bate noĭ acumă!..
Şi el spada rĕdica.
Michnea, par'că 'ĭ era de glumă,
Nicĭ că 'n seamă ĭl băga.

— „Heĭ! băiete, puneţi minte!
Michnea Raduluĭ a ţis,
„Ia de vorbă, ia aminte
„Şi maĭ rece, nu aprins!

www.dacoromanica.ro

„Pentru ce te baţi, îmi spune ?
„Vreĭ să ḑicĭ pentru Michaiŭ ?
„Michaĭ nu-e maĭ mult pe lume,
„El peri... s'a dus la Raiŭ !

„A căḑut Michaiŭ, mĕ crede,
„Şi femeia-ĭ s'a luat
„Sclavă la Tătarĭ !.. băiete,
„Ce maĭ vreĭ ? . e-adevĕrat...

— „Cum? ce-aĭ ḑis ?.. maĭ spune-uădată ?"
Radul fuse spăimântat ;
Sufletŭ, inima-ĭ d'uădată
Cu tot sângele - a 'ngheţat.

„Ce aĭ ḑis ? maĭ spune, spune ?
„O ! Pré Mare Dumneḑeŭ !
— „Veḑĭ acum ce facĭ, nebune ?..
Michnea ḑise 'n tonul seŭ,

„Pe câmpia de la Turda
„Zace-acuma corpu luĭ ;
„Ce te baţi ? de ce ? de surda ?
„Michaĭ numaĭ e, ḑicŭ, nuĭ !..

„Radule, acuma dară
„Merg, te las, fiĭ sănătosŭ !
„Când veni-voiŭ Domn în Ţĕră
„Să 'mĭ fiĭ mie credincioşŭ.

www.dacoromanica.ro

Pâşi Michnea înainte
Fără a se turbura,
Ş' al seŭ chip şi 'nbrăcăminte
Toţ ce-e Diavol arăta...

— „Fraţilor! nu! nu se póte
„Ce-acest om acu ne-a spus!..
Radul ţise după tóte,
Radu 'n sufletu-ĭ pătruns.

»Dar d' o fi, făcemŭ cercare,
„Ţinemŭ contra pept orĭ cuĭ:
„Rĕsbunămŭ fără cruţare
„Ne-omenósă mórtea luĭ!..

Mus' acuma! Musă 'mĭ cânta!
Pe eroĭ ce-aĭ înspirat
La uă causă pré sântă,
Le daşĭ focŭ, ĭ aĭ într'armat;

Cum stătu eroul, spune,
Când triumfu-ĭ se curmă,
Cum trădarea, 'nşelăciune
De pe car îl rĕsturnă? —

Cel ilustru şi maĭ mare,
El, al Crucel luptător,
La Creştinĭ egidă tare,
Celuĭ drept apărător!..

www.dacoromanica.ro

Se vĕd tindele albinde
În al Turdeĭ câmp, la rând;
Escadrónele coprinde
Întins spaţiu alergând.

Multe arme uă pădure, —
Stindard — arbure Creştin,
Sumă lance şi cĕcure
Scînteiaŭ sub cerŭ senin.

Cele castre aşeḑate
Şi 'mpărţite cum era,
Cu lucrărĭ fortificate
Şi cu capiĭ difera. —

Spune Ḑêna pré bărbată,
Forţe-acestea cine şûnt?
S' aşeḑŭ ele să se bată?
N'aŭ un chip ş' acelaşĭ Sânt?

De uă parte e Romanul
Vingĕtoru 'n Gorosleŭ,
Şi de alta e Germanul:
Basta comandantul sĕŭ. —

Ce focŭ tinda-ĭ? ce pasŭ o-arde?..
Conferinţe 'n ea se trecŭ, —
Căpitanĭ cu cocarde,
L'acusărĭ în sus se 'ntrecŭ; —

www.dacoromanica.ro

Cât e nóptea de profundă,
Câte stele sûnt pe cer,
Din ochi fulgeră, ş' uă crudă
Rĕsbunare cu toţi cerŭ. — •

Ei mi-ţi judecă, conspiră,—
Şi 'n ascuns 'l aŭ condamnat,
Se aprindŭ şi se roşiră
Pên la ochi, pentru damnat. —

Preşedŭ, Basta opinĭaţă
Pe Roman a aresta,
Că nu póte să 'l maĭ védĕ
Domu Ardealuluĭ cum sta.

Ţiseră c' uă voce una
Ceĭ cu Basta la-un cuvînt,
Să se 'nfrâne tot-d'auna
Ăl Român e drept şi sânt.

Acu lupta-e terminată,
Ce-aŭ nevoe de Românĭ?..
„La arest!.. l' arest!..“ d' uădată
Strigă Nemţiĭ din plămânĭ.

Luĭ Michaĭ d' acésta 'n minte
Nu 'ĭ trecea şi nicĭ visa,
După 'nvingere, ferbinte
Cugetând la Dómna sa;

www.dacoromanica.ro

Şi captivă unde-uă scie
Cu copilu 'n Făgăraşĭ,
Se gătia curênd să vie,
Să o scape, cu ostaşĭ. —

Spre Cluziŭ, astfel óstea mare
Câmpul Turdeĭ coprindea. —
La uă mică depărtare
Pe deal tinda-ĭ se 'ntindea.

El, un Duce, falnic Domnul,
Al Ardealuluĭ suvĕran,
Purta acuila şi tonul
Unuĭ Rege căpitan.

Din boiărĭ din tot coprinsul,
Banul Manta şi Farcaşĭ,
Ban Michalcia, de la dînsul
S'aŭ pornit spre Făgăraşĭ. —

Cu Clucerul convorbire
Despre Dómna sa avu,
De a merge cu grăbire,
Ca şi fulgerul el vru;

Aştepta şi de la Basta
Călăreţĭ Valonĭ bărdaşĭ, —
Ş'essersa un drept cu asta,
Ranforţând p' aĭ seĭ ostaşĭ.

www.dacoromanica.ro

De plecare-era momentul
Şi el singur se găsia. —
Cer senin, e; suflă vîntul,
Şi nicĭ străjĭ nu îĭ păzia...

Dar a vîntuluĭ suflare
Al seŭ suflet săgeta;
De amor, de 'mbărbătare,
La trecut nicĭ cugeta;

Viitorul, stea polară,
Pe cer ochiu-ĭ o privi;
Universul ca uă scară
Pentru mintea-ĭ a sui...

Iată că-un vîrtegiŭ se 'ncurcă
Din câmpie pên' la nuorĭ:
Către tinda luĭ se urcă
Călăreţĭ pe deal în sborŭ. —

— „Bine-aţĭ venit, copiĭ!“ ḑise
Către Nemţi ce 'ĭ sosia,
Şi 'naînte le eşise,
Şi ca Duce le vorbia.

Bori Iacob, căpitanul,
Cu perŭ roşu şi 'nsemnat;
Suflet negru, cât şi planul
Care Basta ĭ l'a 'nsuflat;

www.dacoromanica.ro

Jos descalică, şi 'ndată
Valoni tinda-i 'ncongiraŭ;
Salutaŭ pe Domnu ă-dată,
Lung la care se uitaŭ. —

Plan satanicŭ, verşunare
Acestï ómenï întrunescŭ;
Eï cerŭ sânge, ca şi feare, —
Cum 'l ar prinde se gôndscŭ..

El învită după tóte
Capul ósteï d' a întra. —
„Nu êntîï eŭ, nu se póte!..
Borï a ḑis, Măria Ta!"

El spre tinda-ï pasu 'ntòrce,
Ca să între liniştit;
Dar mèrşavul masca scóse:
Domnu 'n spate-a fost lovit. — [2])

Cum se luptă dar la mórte
Un leŭ falnicŭ uriaşŭ,
Iute spada 'n loc o scóte
Rĕsturnând pe ucigaşŭ. —

Dar pe el se aruncară
Câinï flămênḑï — ăl neamţu crud, —
Şi subt arma lor barbară
Michaï Domnul a căḑut.

www.dacoromanica.ro

Unul lancea 'n el înfige,
Şi un altul 'l a 'mpuşcat;
Barbari începŭ să strige
Triumf! — capu-ĭ l' a tăiat. —

Şi tĕrêmul, valea, dealul
Resunară; şi 'ncurênd
Ţéra, satele, Ardealul
Pênĕ 'n Tisa-era plângênd...

Acest turnŭ măreţŭ-putere
Neînvinseĭ fortereţĭ,
Prin vîndare cade, pere,
Cum cadŭ falnice cetăţĭ.

Iar Speranţa ce apuse
Subt un vĕlŭ nemuritor,
Ast eroŭ cu el o duse
Să re'nvie 'n viitor...

Ş' al seŭ corp faĭmos uă-dată, —
Al seŭ cap ingenios,
Ca şi marmora 'nghеţată,
Sta trunchiat în sânge jos.

Şi 'n a morţiĭ zugrăvire
Busa luĭ par' că vorbea:
Vĕ las Românĭ cu mărire!
Te las scumpă Ţéra mea!..

www.dacoromanica.ro

De şi Sórtea 'l părăsise,
Gloria l' acoperi ;
Când trădărea îl lovise
La cer ochiul seŭ privi.

Numaĭ doliu, totul doliu
Mórtea-erouluĭ lăsa ; —
Se 'nvĕli ca în linţoliu
Crucea care-o defensa.

Ast-fel termină eroul
Pentru Creştinĭ luptător. —
Plângeţĭ, Muse, campionul
Cruci !.. plângeţi-l cu dor!

Acordaţĭ a vóstre lire
Eliconĭene şi 'l cântaţĭ!
L' al seŭ meritŭ daţi mărire,
Pên la cer să 'l lăudaţĭ !!.

Cine va descrie starea
Luĭ Bogdan, amic bătrên?
Jélea, ţipetĕ, 'ntristarea
Pentru Domnul seŭ Român?

El venia cum vine vîntul
Pĕ Michaĭ a anunţa
De barbaru tratamêntul
Ce-a cercat soţia sa;

www.dacoromanica.ro

Cum ea fuse sclavă lŭată
De mişei adversarĭ,
Prin Movilă fuse dată
În mâinĭ barbarĭ de Tătarĭ...

O! ce tristă istorie
A femei ce avu
Pe eroul de soţie
Domn Ardealuluĭ ce fu!

Ne-omenósă maltratare
Pentr' uă biată turturea
Care cântă, — 'n depărtare
Pentru soţul eĭ gemea.

Cum se smulge-uă păsărică,
Ce durere! ce amar!
Ca să ia uă rôndunică
Surp' altarul un barbar. —

Însă ea d' uă gré ursită
Numaĭ lacrime vărsa,
Mergênd tristă, osîndită
Ca să pérdĕ viaţa sa.

Ciachi-e mort de bucurie
Şi cu Batorĭ şi Sĕcuiŭ;
De la inimĭ Ieremie
Şi cu Michnea scotŭ un cuiŭ. —

www.dacoromanica.ro

Eĭ luaseră femeia
Şi copilul luĭ Michaĭ
Şi îĭ duseră 'n Crimeea
Victimĭ, pradă la Gheraĭ...

O! dar cine-ar vrea să créḑĕ
Bogdan câte le-a vĕḑut,
Precum Basta profanéḑĕ
Capul Bravuluĭ căḑut ?..

„Şóngherĭ blestemaţĭ! resuflă
Căpitanul cel debilŭ ,
„Fripţĭ mâncarăţĭ şi pe mumă
„Şi pe soţiŭ , şi pe copilŭ !..

„Şi cerésca rĕsplătire
„Să v' ajungĕ într'uă ḑi;
„Focŭ să v' arḑĕ şi peire ,
„Să nu sciţĭ a vĕ păzi !..

„Voĭ Românĭ! voĭ din morminte! ..
„Mergeţĭ pên' la Dumneḑeŭ /
„Spuneţĭ, arătaţĭ ferbinţe
„Jugul patrieĭ vóstre greŭ !..

„Mergeţĭ pên' la Sântul-Tată , —
„Numaĭ el vĕ va 'nvăţa
„Să scăpaţĭ de litfe-uă-uată
„Ţéra vóstr' a curăţa!..

www.dacoromanica.ro

O! dar cine póte spune
Şi când Radul a sosit,
Cât voi ca să 'şĭ rĕsbune
Pentru cele ce-a găsit? —

Óstea 'ncinge, — Românéscĕ,
Câte trăsnete era,
Pentru fapta dievoléscĕ,
Contra Nemţilor sbera;

Cu turbare de mânie
Ş' un blestem al lor cuvênt,
D' un resbel de agonie,
Focŭ aprinşĭ Români sûnt. —

Ce folos! Michaiŭ, voinţă
Între eĭ numaĭ era,
Şi a patriĭ suferinţă
Mult pe eĭ i 'mpovăra...

Cea din urmă machinare
Viclean Basta n'a scăpat,
El spunea în gura mare,
Către ceĭ ce 'l a 'ntrebat,

Că d' aceia el rĕpuse
Pe Românul cel faĭmosŭ,
Că cŭ Turci se făcuse
Una — omŭ periculos. —

www.dacoromanica.ro

Çuteza fără rușine
Omŭ acesta de-a minți,
Către statele creștine
Voind crima a 'și sânți.

De l' acéstă profanare
Cine óre a rĕmas?
Un om numaĭ témă n'are
De Némțŭ, — scie-a 'ĭ da pe nas;

Acest omŭ era Crișanul! —
Pe Michaĭ mort rĕdică;
Capul i 'l ceru oșteanul,
Orĭ ce-insultă 'mpedică.

Dar Michalcia și cu Manta
Sórtea Domnuluĭ avut,
Pênĕ una, pênĕ alta
În tortură s'aŭ perdut. —

Persecuția, trădare,
Persecuția crescênd,
Prin tot locul sugrumare
Basta ș' aĭ sĕĭ aducênd.

Dară Radŭ atuncĭ Clucerul,
Credinciosul luĭ Michaĭ,
Nelăsând din mâna-ĭ ferul
Cu oștirea, peste plaĭ,

www.dacoromanica.ro

Drept la Cozia se opresce: —
La loc tare, sânt, plăcut; —
Jurămîntul împlinesce
Luĭ Michaĭ ce 'l a făcut.

O! acum plâugeţĭ cu toţiĭ
Pe eroul cel căḑut,
Daţĭ-ĭ, daţĭ tĕmêia morţiĭ
Şi cununĭ ce 'ĭ s'a căḑut!!

NOTE LA CÂNTUL AL DOU E-ḐECI ŞI DOĬ.

1) Gorosĭĕu, lîngă comitatul Satu-Mare, spre partea de la Nord-Estŭ a Transilvanii; acolo Michaĭ repurtă strălucita victorie în contra uneĭ cualiţiĭ de Ungurĭ, Turcĭ, Tatarĭ, Cazacĭ şcl.

2) 1601 August 18 Michaĭ Bravul fu ucis prin trădare în câmpul Turdeĭ, doŭĕ septămânĭ în urmă după strălucita victorie de la Gorosłĕŭ.

www.dacoromanica.ro

CONCLUSIUNE.

'Ş aduceă aminte-orĭ cine
De trecutu-ĭ, de virtuţĭ:
— „Unde e că el nu vine?..
Se 'ntrebaŭ prin ţéră mulţĭ;

„Ca-uă cetate întărită
„Şi cu braţŭ armat de fer,
„De oştire ocolită
„Şi cu fruntea pên' la cer,

„El, Michaĭ maĭ bate óre
„Turcĭ şi Ungurĭ, Leşĭ, Tătarĭ?.
„Patria 'ĭ e mult datóre
„D' eroismu-ĭ, — fapte marĭ!

Se 'ntrebaŭ aşa Românĭ
De la baltă pênĕ 'n munţĭ,
Şi opinca şi stăpânĭ
De moşie ceĭ de frunţĭ...

www.dacoromanica.ro

Când Creştinĭ alésă-uă ceată,
Spre Târgovisce venia:
Un monachŭ şi cu un tată
Cu familĭa ce avea. —

Cel monachŭ ducé-uă lăcriţă
Învelită cu argint,
Subt uă rasă de credinţă,
Se ruga încet viind.

Iar batrênul, om de lume,
Cel ce multe a vĕḑut,
Cugeta l' atâtea nume
Care-aŭ fost şi aŭ căḑut.

Şi monachul cât rĕdică
Ochi seĭ de la pământ,
Din a Ângerilor clică
Se părea precum un Sânt.

Par' c' acesta nu făcuse
De cât bine 'n viaţa luĭ,
Cu virtutea se născuse
Spre folosul orĭ şi cuĭ. —

Când era pe la chindie
Sórele apropiind,
Pelegrinĭ staŭ; o vie
Rugăciune întrunind,

www.dacoromanica.ro

Ş' uă 'nfocată rugăciune
După chipul crestinescŭ
Luciaŭ ochiĭ; — eĭ şi spune
Misiunea ce 'mplinescŭ. —

Eĭ relicue portŭ cu dînşi,
Resturĭ sacre d'un eroŭ;
Ca Creştinĭ, cu focu 'ntrînşi, —
Ca Românĭ ducŭ un Sânt nuoŭ...

Acestĭ ómenĭ cine fură?
Se întrébă cine-va;
Bătrînŭ are uă figură
Ce tot omŭ o respecta.

Între dînşi ş' uă femeie
Cu ochĭ viĭ, cu ochĭ de focŭ:
Însoţia cortegiŭ uă Ḍee,
Cu bărbaţi la un locŭ.

Dar cel june maĭ cu seamă
Ce 'n adêncu-ĭ lăcrima?
Sunt amicĭ ca-uă bună mamă,
Şi simţirea 'ĭ anima. —

Da, Bogdan era şi Radul
Şi Augusta fii seĭ;
Întrebaŭ şi pe monachul,
S'aŭ veḍut vre-uădată eĭ?

www.dacoromanica.ro

— „Spune sânte,-al nostru tată!
Bogdan ast fel a 'nceput,
„Ţi mai aduci aminte-uă-dată
„De ceĭ timpĭ care-aŭ trecut?..

„Noĭ vre-uă-dată împreună
„Spune, fost-amŭ unde-va?
„Ne-am mai dat, ne-amŭ strêns de mână?
— „A rĕspuns monachul: da!

— „Dar ĭmĭ spune prin căinţă
„Scapă omul de păcat,
„Când se 'ntórce la credinţă?..
— „Şi de Cer, el e ertat!

— „Spune încă, mai 'nainte
„Ca şi fraţĭ p' uă cale-am mers,
„Cum mergŭ morţiĭ în morminte?..
— „Mórtea patimĭ, ure-a şters!..

Şi ḑicênd aceste-ardică
Ochĭ ermitul către el,
Şi ce-ar vrea Bogdan să ḑică
Lungŭ se uită către-acel:

— „Te cunosc! şi cum se póte?
„Uă minune 'n adevĕr!..
„Ĭmĭ aduc aminte tóte
„Pên' la-uă-iotă, pên' la-ŭn pĕr...

www.dacoromanica.ro

— „Mĕ cunoscĭ? a ḑis monachul
„Pelegrinuluĭ Bogdan,
„Luĭ Michaĭ aicĭ duc capul, —
„Eŭ eram Vistiărul Dan!..

Aste vorbe de el ḑise
Săgeta p' auḑitorĭ;
Cu ochĭ marĭ la el privisĕ
Ceĭ Creştinĭ de multe orĭ:

— „Dan Vistiărul? eĭ strigară,
„Cel ce Vodă l' a ertat?..
— „Rĕsplătiiŭ pĕcatu-mĭ... dară
„Pe Michaĭ nu l' am uitat...

— „Dumneḑeŭ dar să te ţie,
„Dan Vistiărul!!. aŭ rĕspuns.
— „Un Apostol de frăţie,
„Sûnt monachŭ!.. şĭ mĭ e d' ajuns!

Şĭ ast-fel eĭ mergênd urmară
Pên' la locul destinat;
De durerea lor amară
Şi chiar petrile-aŭ mişcat; —

Şi plângeaŭ cu eĭ boiărĭĭ,
Tristă mama luĭ Michaĭ; —
S'a vărsat d'a lungul Ţerĭĭ
Bocirĭ, lacrimĭ, blestemŭ, vaĭ!.,

www.dacoromanica.ro

Nu trecuse mult şi Basta
De maghiarĭ a fost bătut,
Ajutor el după asta
De la Românĭ a cerut...

Radul Şerban, Domn în Ţéră
De Românĭ cu Inge-ales,
El strivi cumplita feară
La Ardeal pe când a mers. —

El pe Batorĭ bătu fórte,
Din trecut el nu 'şĭ uită...
Şi Sĕcuiuluĭ dă mórte;
Nu scimŭ Ciachi de scăpă. —

Dómna luĭ Michaĭ, perdută
În Crimeea, s'a 'nturnat. —
Ea spunea cu jéle multă
Câte, câte ĭ s'a 'ntêmplat...

FINE

www.dacoromanica.ro

OBSERVAŢIUNE.

Cine-va voind a scie cine sunt aceste trei personage din poema nóstră, care încongiură pe Michaĭ în tóte fasele vieţi sale, atât în timpi seĭ de mărire, cât şi în căderea sa, ca nisce individe ce iaŭ parte la sórtea-ĭ, dacă aceste sûnt istorice saŭ numaĭ închipuite? Îndată ce lectorul îşĭ va aduce aminte că Dacia-Romană, al căria centru a fost Ardealul, purta numele de: *Augusta*; principi Moldovi se numiră *Bogdanĭ*, şi de la care, (prin tractarea luĭ *Bogdan*, fiul luĭ Stefan, d' a încheia condiţiunĭ cu Pórta), întréga ţéra fu astfel intitulată; şi principi din Ţéra-Românească se numiaŭ *Radu*, (care este sinonimu luĭ Bucur [1]) ca şi cel ce a fundat Bucurescĭĭ), îşĭ va imagina şi va cunósce îndată cine este acéstă trinitate care naturalemente, prin fondul naţionalităţiĭ sale, sub figura astor treĭ persóne, participă tot-d'auna la mărirea şi nenorocirile mareluĭ eroŭ. — Ea constitue colosul patrii Românilor; — ea va fi tot-d'auna mult scumpă, pré inbită şi chiar adorată de naţiunea întrégă; ea e putintă şi energică, bravă şi vigurósă, ca şi 'n acea epocă de mărire, când ea fuse reunită într'un singurŭ Stat, prin Marele Michail V-lea. numit Michaĭ Vitézul...

---

1) Radu, nume slavon, va să ţicĕ în românesce Bucur.

www.dacoromanica.ro

ELEGIE

MAMA MURINDĂ.

Oh! era dînsa! junĕ, iubită
Şi de virtute cununĭ purta,—
Dorind unĕ viaţă maĭ fericită,
Care de dînsa se depărta.

Fiinţa-ĭ tótă un Angel fuse! —
Cu ce simţire ruga mereŭ
Icóna Sântă puind pe buse,
Fecióra Sântă, pe Dumneḑeŭ! —

A eĭ Speranţă păré c'o chiamă
Pentru viaţă cum se ruga;
Fragete fiĭnţe numind-o mamă,
Unde de lacrimĭ ochiĭ vărsa.

„Maică pré Sântă! fiĭ protectóre
„La copilaşi ce 'ĭ am cu dorŭ!
„Femeia ḑice, sûnt muritóre,
Şi' un focŭ mĕ arde de sórtea lor!

www.dacoromanica.ro

Ah! câte lacrimĭ ascunse ţine
Perderea mameĭ, să judecaţĭ,
De a vĕ spune e mult maĭ bine
Simţirea vóstră să cercetaţĭ.

Cine din ómenĭ n' avut vrĕ uădată
Mamă, soţie, sor ce iubi?
Cine nu plânse fiĭnţa-adorată
Când veni mórte de i o răpi?

Pentru c' uă flóre cu altă flóre,
Formând bucheturĭ, profum cerescŭ,
Ş' împart amorul plăcut sub sóre,
Cât timpul rîde ş' ele trăescŭ.

Dar vîntul ierneĭ e aspru tare,
El stinge viaţa în cursul seŭ;
A flóreĭ sórte şi omul are,
Dar omul speră, — mama mereŭ. —

Tristă 'ntêmplare-a ţileĭ trecute!
Pe când din suflet ea se ruga,
Precum a lampeĭ scînteĭ perdute
Din urmă-ĭ viaţa se tot lupta.

De-odată însă, crudă durere!..
Priviiŭ la chipu-ĭ şi 'n ochĭ plângênd,
Ruga-ĭ pe buse făcu tăcere,
Şi chiar copiĭ ne maĭ cerênd...

www.dacoromanica.ro

D' atuncia ruga-ĭ s'a stins pe buse. —
Ochiĭ la cerurĭ 'ĭ avea ţintiţĭ,
Uă nuoună viaţă ca cum vĕduse
Şi de-uă lumină fiind răpiţĭ.

Atuncĭ femeia cu 'n fraget nume,
Cu chipul palid fără suris,
»Vĕ las cu Domnul în asta lume!"
Din urmă totul, atât a ḑis.

Scumpe fiinţe ce ea iubise
Florĭ şi căminul cĕ-o 'nsufleţia, —
Acé cununa care-o 'mpletise
Pentru juneţe nu 'ĭ mai rîdea.

Acele cântecĭ, acé iubire
Care adesea o-a inspirat,
Acé dorinţă de fericire,
Un vînt de iarnă totŭ a sburat.

Crinul cel falnicŭ cu florĭ plăcute
Din rădĕcină îl smulse-un vînt;
Fragete rose pe a eĭ frunte
Păliră 'n dată puse 'n mormînt.

Numaĭ zefirul cu adiere,
Şoptind în érbă rĕcoritor,
Precum didese-a mameĭ plăcere,
Peste mormîntu-ĭ suflă uşor.

www.dacoromanica.ro

Acum uă cruce fiind plântată
Lêngă mormîntu cĭ cel tăcut,
De chinurĭ omul, ea ne arată,
Ca d' astă lume e desfăcut.

Ce gré cercare! ş'amar, durere!
Tótŭ suferinţă, şi totŭ turment!
Vĭaţa e luptă, spasmurĭ, plăcere,
Un visŭ teribilŭ de un moment —

Plângeţĭ! dar plângeţĭ! pe cel din viaţă
Şi 'n suferinţe tĕrăgăind;
Invocaţĭ imnul cel de speranţă;
Mormîntul pórta la Cer fiind!..

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro